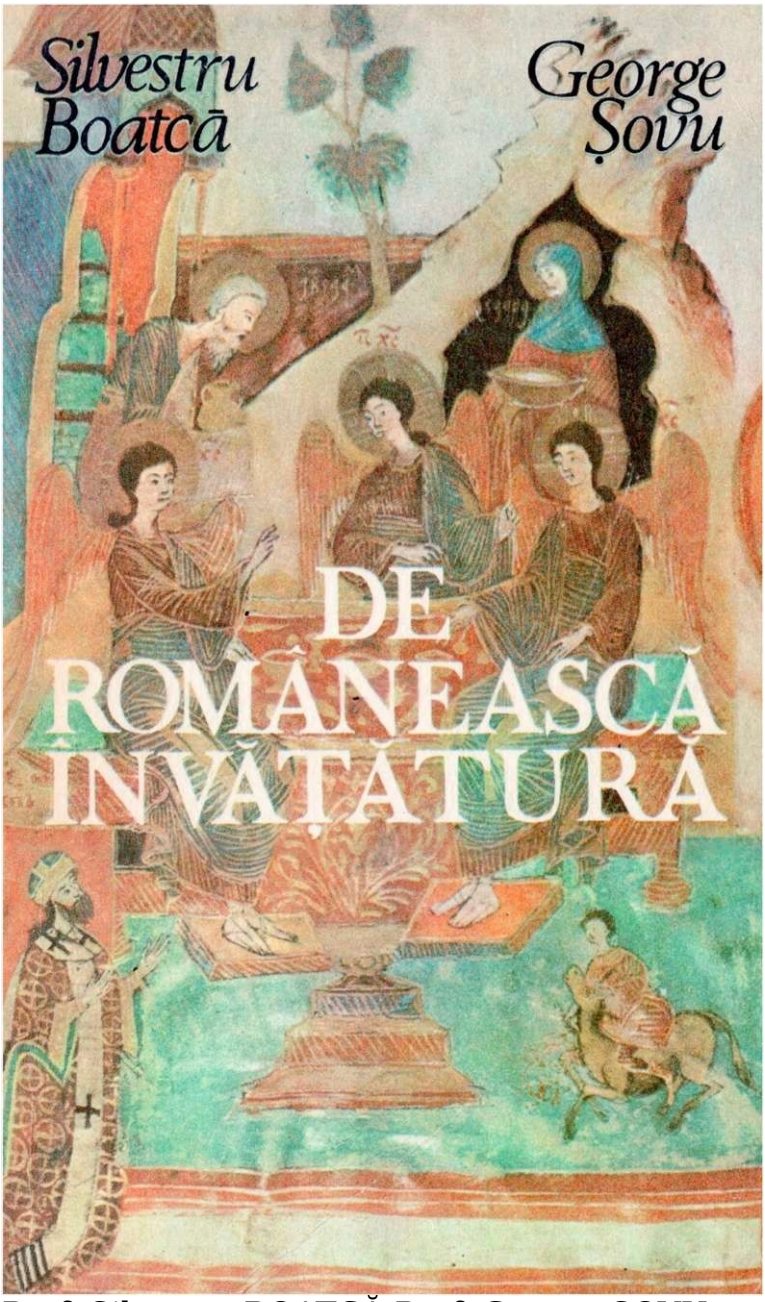

Prof. Silvestru BOATCĂ Prof. George ŞOVU

CARTE ROMÂNEASCĂ DE ÎNVĂŢĂTURĂ

Antologie de literatură populară şi cultă cu conţinut religios, destinată elevilor şi părinţilor în conformitate cu programa analitică pentru predarea educaţiei religioase în învăţământul primar şi gimnazial, aprobată de Comisia specială pentru educaţia religioasă, desemnată de SFÂNTUL SINOD AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE, şi cu avizul

MINISTERULUI ÎNVĂŢĂMÂNTULUI ŞI ŞTIINŢEI

Editura Recif

dintre toate faptele…

Dintre toate faptele – de gând şi de suflet – săvârşite de fiinţa ce se cheamă Om, aspiraţia spre convieţuirea, în armonie şi smerenie, cu Părintele de deasupra şi cu legile Lui, care guvernează Viaţa şi Moartea, constituie, poate, dimensiunea sa cea mai specifică, omenească prin excelenţă.

Semn al înaltului grad de luminare la care omul s-a ridicat – învăţătura, izvor de lumină, la rândul ei, şi sclipire de ideal ce trebuie atins, îşi caută resursele în fiecare pas însemnat de om în nesfârşitul şi mirificul orizont al existenţei sale, adunând nestematele semănate de el, cu bună ştiinţă ori în mod aleatoriu, de-a lungul curgerii ireversibile a timpului.

Cartea de faţă – un univers ce vibrează de suflet şi de gând, frumoase, curate, înălţătoare – năzuieşte să se adreseze, prin învăţătura ce-i luminează fiinţa de la un capăt la altul, tuturor celor ce situează, la loc de preţuire în gândul şi în sufletul lor, puterile nesfârşite ale Cuvântului, din care de zidesc şi se rezidesc lumile aievea, ca şi închipuitele lumi ce aşteaptă să ne cuprindă în teritoriile lor, odată cu pasul marii treceri.

Fie că se numeşte rugăciune sau colindă, poezie ori povestire, cugetare sau idee trăită, sfat de taină sau îndemn anume cu acest scop formulat, fiecare secvenţă a acestei cărţi este un orizont de românească învăţătură –

frumoasă, curată, sfântă – ce aşteaptă să fie descoperit şi sorbit, picătură cu picătură, întru folos şi creştere de gând şi de suflet.

Alcătuită cu iubire şi pioşenie, prin valorificarea atâtor izvoare ce poartă un nume anume şi unul fără de nume, dar de mereu neştirbită reputaţie, cartea se doreşte un dar îndreptat spre oricare vârstă ce-şi făureşte destinul, cu trudă şi cu speranţă, în lumina tonică şi caldă a Atotputernicului demiurg şi învăţător al întregului univers…

Autorii

PARTEA I primiţi cu moş ajunul?

Capitolul I daruri şi colinde

Închinate naşterii mântuitorului

FLORILE DALBE

POARTA LUI CHRISTOS

la sculaţi, voi boieri mari.

Florile dalbe la sculaţi, români plugari, Florile dalbe

Că vă vin colindători.

Florile dalbe Noaptea pe la cântători, Florile dalbe

Şi v-aduc pe Dumnezeu.

Florile dalbe să vă mântuie de rău, Florile dalbe

Dumnezeu adevărat, Florile dalbe Soare-n raze luminat, Florile dalbe.

Sculaţi, sculaţi, boieri mari, Că vă vin colindători. Nu vă vin cu niciun rău, Ci v-aduc pe Dumnezeu. Pre Dumnezeu mititel, Mititel, înfăşăţel, înfăşat în foi de mac cu tichie verde-n cap, Iar în fundul tichiei Este-o piatră nestimată, Ce plăteşte lumea toată, Ţarigradul jumătate şi Braşovu-a treia parte, Sus în poarta lui Christos să fii gazdă sănătos.

COLINDA DE COPIL

Sculaţi, sculaţi boieri mari, Că vă vin colindători Noaptea pe la cântători; Şi v-aduc pe Dumnezeu, şi vă roagă să trăiţi şi ca pomii să rodiţi şi ca ei să-mbătrâni ţi la

un măr, ca un păr, la un fir de trandafir.

BUNĂ DIMINEAŢA (Colind de copil)

Bună dimineaţa la moş Ajun! Şi mâine cu bine la moş Crăciun! Am venit şi noi odată la mulţi ani cu sănătate, şi la anul să venim Sănătoşi să vă găsim. Bună dimineaţa la moş Ajun! Şi mâine cu bine la moş Crăciun! Moş Crăciun e omul bun Bagă la copii în sân Mere, pere, nuci, covrigi, Câte-un gologan de cinci. La anu' şi la mulţi ani!

MOŞ CRĂCIUN CU PLETE DALBE

Moş Crăciun cu plete dalbe A sosit de prin nămeţi. Şi aduce daruri multe la fetiţe şi băieţi.

Moş Crăciun, Moş Crăciun. Din bătrâni se povesteşte Că-n tot anul negreşit, Moş Crăciun la geam soseşte Niciodată n-a lipsit.

Moş Crăciun, Moş Crăciun. Moş Crăciune, Moş Crăciune, încotro vrei s-o apuci? Ţi-aş cânta florile dalbe, Dac-aş şti că nu te duci. Moş Crăciun, Moş Crăciun.

SUS LA POARTA RAIULUI

Sus la Poarta raiului, Poarta raiului, Paşte turma Domnului.

Turma Domnului, Linu-i lin şi iarăşi lin, Bate vântul frunza lin

Lin şi iarăşi lin. Dar la poartă cine sta?

Oare cine sta? Sta chiar Maica Precista.

Maica Precista. Lângă ea un legănel.

Leagăn, legănel, Cu un copilaş în el.

Copilaş în el. Linu-i lin şi iarăşi lin, Bate vântul frunza lin.

Lin şi iarăşi lin. Neaua ninge nu-l atinge, Lin şi iarăşi lin. Este chiar pruncul Christos să ne fie sănătos.

Lin şi iarăşi lin.

VREAU SĂ MERG CU-NTREG POPORUL

Vreau să merg cu-ntreg poporul la să-mi văd Mântuitorul Pe Hristosul meu iubit Care-n lume a venit. Vreau cu îngerii-mpreună să cânt azi vestea cea bună că

din ceruri s-a dat jos Domnul meu Iisus Hristos. Cu Maria Sfântă mamă Vreau să stau şi să-mi dau seamă Cum copilul cel ceresc A luat chip omenesc iar spre tine, Doamne sfinte, îndrept inimă şi minte şi te rog, în pieptul meu, Să-ţi alegi culcuşul tău.

CE NE-ADUCE MOŞ CRĂCIUN

Ce ne-aduce Moş Crăciun? Tot ce e frumos şi bun: Un cal mic de călărit, Cărţi frumoase de citit.

O păpuşă mititică, O oiţă frumuşică, Trâmbiţă şi săbioară, Puşculiţă şi vioară.

COLO SUS LA RĂSĂRIT

Colo sus la răsărit, florile dalbe Este-un pom mândrunflorit, florile dalbe la tulpina pomului, florile dalbe Scrisui patu' Domnului, florile dalbe şi în pat cine era, florile dalbe Era fată de-mpărat, florile dalbe Scoală fată nadormi, florile dalbe Sângele te-a năpădi, florile dalbe Iarbă verde te-a-ngrădi, florile dalbe Florile te-or îngrădi, florile dalbe.

Mere dulci ca să mâncăm, Jucării să ne jucăm, şi neaduce clopoţei, ia să ne jucăm cu ei.

TREI PASTORI – Colindă – Trei păstori se întâlniră şi aşa se sfătuiră: Haideţi, fraţilor, să mergem, Floricele să culegem şi să facem o cunună, S-o-mpletim cu voie bună şi s-o ducem lui Hristos, Să ne fie de folos. Raza soarelui, floarea soarelui.

COLINDIŢA

Colindiţa cât mai multă să trăiască cine-ascultă! Sus la ceruri onălţăm, şi la gazde o-nchinăm.

O-nchinăm cu veselie şi cu mare bucurie l-am ajuns seara de Ajun şi-a bătrânului Crăciun

Sus, mai sus vom înălţa Ce-am ştiut vă vom cânta să rămâneţi sănătoşi, Sănătoşi şi bucuroşi.

C-am ajuns ziua cea sfântă când colindele se cântă, Sărbătoarea lui Christos să vă fie de folos!

CE SEARĂ MI-I ASTĂ SEARĂ – Colindă – Ce seară

mi-i astă seară? Asta-i seara, seara mare, Seara mare-a lui Ajun Dinspre noaptea lui Crăciun, Când Iisus, Domnul cel sfânt, S-a născut pe-acest pământ în sălaşul vitelor, în ieslele boilor, în scutece înfăşat, De îngeri înconjurat. Mărire lui Dumnezeu, l-a trimis pe fiul său.

CER ŞI MARE

Cer şi mare şi pământ Lăudăm pe Domnul sfânt Deci şi tu inima mea Qntă astăzi slava ta Soarele strălucitor Dând lumină tuturor Lună, stele ce lucesc Despre El mărturisesc şi pământul rotunjit Care-a fost împodobit cu verdeaţă şi câmpii Despre El sunt mărturii Vestiţi paserile-n zbor Cum se-nalţă de uşor Tunet, trăsnet, ploaie, vânt Toate-s ale Domnului sfânt.

COLINDUL L

D-întreabă-şi, d-întreabă-şi Sfinţii pe Dumnezeu:

— Doamne milostive, Tot stam să te-ntreb şi-ntreba-te-voi: Din ce s-a făcut Vinul şi cu grâul i mirul cel sfânt?

— Sfinţi nepricepuţi, Ce mă ispitiţi.

Că voi bine ştiţi. Când ei că m-au prins Sus la Rusalim Câinii de jidovi şi mă răstigniră ’N cruce De măr dulce, Piroaie-mi bătură Prin palme, Prin talpe, Piroaie de fier, Ţinte de oţel; Ş-unde le bătea Sângele curgea

DUMNEZEU

Tot vin se făcea. Ş-unde mă-mbrăca în cămaşă verde, Verde de urzică, Rău trupul băşică. Ş-unde mă-ncingea C-un brâu de măceşi, Ş-unde mă strângea Sudoarea-mi curgea Tot grâu se făcea. Şi-n cap că-mi punea Comănac de spini, Negri mărăcini. Ş-unde mi-l dregea, Lacrimi că-mi curgea, Tot mir se făcea. D-atuncea s-a fapt Vinul

Şi cu mirul, Rumenul grâu: Grâul la creştini, Mirul la bătirâni, Vinul la norod. Bună vreme-n casă, Boieri, dumneavoastră.

COLIND DE FETIŢĂ

Dalbă feţişoară să nu-ţi pară rău că n-am mai venit: Am fost depărtaţi Peste vârf de munţi în creştet cărunţi, La

flori să-ţi culegem, flori din toate flori, Mai mult busuioc

Decât siminoc Mai mulţi trandafiri Decât calonfiri, Cunună să-ţi faci, Cunună frumoasă S-o porţi sănătoasă Rar, de zile mari, Ziua de Crăciun şi de Bobotează.

Când preoţi botează, Lumea creştinează. Dalba feţişoară Fie-mi sănătoasă

Cu tată, Cu mamă, Cu rumenii-i fraţi şi cu noi toţi.

RÂUREL DE PLOAIE

Sus în vârful muntelui, râurel de ploaie, La tulpina bradului, râurel de ploaie, Leagăn verde de mătase, râurel de ploaie, Dar în leagăn cine şade? râurel de ploaie, Şade Maica Domnului, râurel de ploaie, Cu-n fiuţ micuţ în braţe, râurel de ploaie, Dar fiuţul nu mai tace, râurel de ploaie, Taci, fiule, dragule, râurel de ploaie, Că m-oi duce, ţi-oi aduce, râurel de ploaie, Două mere aurele, râurel de ploaie, La mulţi ani, bucurie, şi cu mare veselie.

FLORILE-S DALBE

Câte flori sunt pe pământ Florile-s dalbe Ier de măr Toate merg la jurământ, Florile-s dalbe Ier de măr Numai spicul grâului Florile-s dalbe Ier de măr şi cu floarea soarelui Florile-s dalbe Ier de măr Merg în poarta raiului; Florile-s dalbe Ier de măr – Raiule, grădină dulce, Florile-s dalbe Ier de măr

De la tine nu m-aş duce Florile-s dalbe Ier de măr De mirosul florilor, Florile-s dalbe Ier de măr De zgomotu-albinelor Florile-s dalbe Ier de măr Tămâioasa babelor Florile-s dalbe Ier de măr Crucea lor, bătrânilor, Florile-s dalbe Ier de măr.

CEL DIN VECI FĂGĂDUIT

Cel din veci făgăduit Mesia adeverit în trup a venit

Pe noi să ne mântuiască De robia strămoşească, O, milă cerească!

Poftim ca s-aveţi folos De naşterea lui Hristos O, ce dar frumos!

VERSUL BOTEZULUI

În marginea râului, în apa Iordanului, Vedem lucruri minunate, De toţi sfinţii lăudate.

Azi Hristos în Iordan. Se botează de Ioan, Cerurile s-au deschis şi glas din cenuri a zis:

(O, minune!) „Iată Fiul meu iubit în care bine-am voit, Pe dânsul să-l ascultaţi, Mintea să vă luminaţi!”

Steaua sus răsare la o taină mare Steaua străluceşte şi lumii vorbeşte că astăzi curata, Prea nevinovata, Fecioara Maria, Naşte pe Mesia.

Duhul Sfânt de la cer zboară, la un porumbel el se coboară Apele să le sfinţească, Pe noi să ne mântuiască.

Veniţi toţi să ne-nchinăm, Lui Hristos să ne rugăm, Care azi cu apă spală A strămoşilor greşeală.

Azi Adam s-a dezlegat De blestem şi de păcat. De acum până-n vecie Mila Domnului să fie.

În ţara vestită, Bethleem numită Magii cum zăriră, Steaua şi porniră. Mergând după rază, Pe Christos să-l vază şi dacă-l aflară la dânsul intrară

O, ce veste minunată în Bethleem ni se-arată C-astăzi s-a născut Cel făr’ de-nceput, Cum au spus prorocii.

Şi se închinară. Cu daruri vestite, Lui Christos menite Ducând fiecare Bucurie mare.

Mergând Iosif cu Maria în Bethleem a se-nscrie într-un mic sălaş, lângă acel oraş A născut pe Christos.

Care bucurie şi la voi să fie De la tinereţe Pân’la bătrâneţe.

O, CE VESTE MINUNATĂ

Păstorii văzând în zare, Din cer o lumină mare, Ei se bucurau, îngerii cântau, De minunea mare.

Pe fiul cel din vecie, Ce l-a trimis Tatăl mie Ea să-l nască, ea să-l crească să ne mântuiască.

TREI CRAI DE LA RĂSĂRIT

Trei crai de la Răsărit De aici dac-au plecat.

Cu steau-au călătorit. Steaua iar s-a arătat.

Când în cale purcedea, şi-a mers, până a stătut.

Steaua-nainte mergea. Unde Iisus s-a născut.

Iar când sta, de odihnea, Steaua încă-i aştepta. Pân-la Irod au ajuns, Steaua-atunci li s-a ascuns.

Şi cu toţi s-au bucurat, Pe Iisus dac-au aflat, Cu daruri s-au închinat la la un mare-mpărat.

O, BRAD FRUMOS

O, brad frumos, o, brad frumos, Cu cetina tot verde Tu eşti copacul credincios Ce frunza nu şi-o pierde O, brad frumos, o, brad frumos cu cetina tot verde.

O, brad frumos, o, brad frumos, Cu cetina tot verde Eu când te văd mă simt duios, Tristeţea ta mă pierde. O, brad frumos, o, brad frumos cu cetina tot verde.

O, brad frumos, o, brad frumos Cu Moş Crăciun când vine, Te-am aşteptat atâţia ani şi-am plâns în rând cu tine. O, brad frumos, o, brad frumos Am plâns în rând cu tine.

Capitolul II LITERATURĂ CULTĂ – POEZIE

COLINDE, COLINDE

Mihai EMINESCU

Colinde, colinde! E vremea colindelor, Căci gheaţa se-ntinde Asemeni oglinzilor. Şi tremură brazii Mişcând rămurelele, Căci noaptea de azi-i când scânteie stelele.

Se bucur copiii, Copiii şi fetele, De dragul Mariei îşi piaptănă pletele, De dragul Mariei şi-a Mântuitorului, Luceşte pe ceruri o stea călătorului.

RÂS AI ASUPRA MEA…

Mhai EMINESCU

Răsai asupra mea, lumină lină, Ca-n visul meu ceresc d-odinioară; O, maică sfântă, pururea fecioară, în noaptea gândurilor mele vină.

Speranţa mea tu n-o lăsa să moară Deşi al meu e un noian de vină; Privirea ta de milă caldă, plină, îndurătoare-asupra mea coboară.

Străin de toţi, pierdut în suferinţa

Adâncă a nimicniciei mele.

Eu nu mai cred nimic şi n-am tărie.

Dă-mi tinereţea mea, redă-mi credinţa şi reapari din cerul tău de stele; Ca să te-ador de-acum pe veci, Marie!

RUGĂCIUNE

Mihai EMINESCU

Crăiasă alegându-te îngenunchem rugându-te, înalţă-ne, ne mântuie Din valul ce ne bântuie; Fii scut de întărire şi zid de mântuire, Privirea-ţi adorată Asupră-ne coboară, O, Maică prea curată şi pururea fecioară, Marie!

Noi, ce din mila sfântului Umbră facem pământului, Rugămu-ne-ndurărilor, Luceafărului mărilor; Ascultă a noastre plângeri, Regină peste îngeri, Din neguri te arată, Lumină dulce clară, O, Maică prea curată şi pururea fecioară, Marie!

ÎN SEARA DE CRĂCIUN

George COŞBUC

Afară ninge liniştit în casă arde focul, Iar noi, pe lângă mama stând, De mult uitarăm jocul.

E noapte, patul e făcut, Dar cine să se culce, Când mama spune de Iisus cu glasul rar şi dulce;

Cum s-a născut Hristos în frig în ieslea cea săracă, Cum boul peste el sufla Căldură ca să-i facă.

Cum au venit la ieslea lui Păstorii de la stână şi îngerii cântând din cer, Cu flori de măr în mână.

Afară ninge liniştit şi-n casă arde focul, Iar noi, pe lângă mama stând, De mult uitarăm jocul. De mult şi patul ne-aştepta, Dar cine să se culce? Rugată, mama repeta cu glasul rar şi dulce, Cum sta pe paie-n frig Hristos în ieslea cea săracă, şi boul cum sufla milos Căldură ca să-i facă. Drăguţ un miel cum i-au adus Păstorii de la stână şi îngeri albi cântau pe sus cu flori de măr în mână. Şi-auzi! Răsar cântări acum, Frânturi dintr-o colindă, şi vin mereu, s-opresc în drum, S-aud acum în tindă.

*

COLINDĂTORII

George COŞBUC

Noi stăm cu ochii pironiţi şi fără de suflare: Sunt îngerii din cer veniţi, Cu Ler, oi, Domnul mare! Ei cântănălţător şi rar Cântări de biruinţă, Apoi se-ntorc şi plâng amar De-a Iudei necredinţă, De spini, de-ostaşi, şi c-a murit... Dar s-a deschis mormântuli El acum e-n cer suit i judecă pământul. Şi până nu tăceau la prag, Noi nu vorbeam niciunul – Sărac ne-a fost, dar cald şi drag în casă-ne Crăciunul. Şi când târziu ne biruia Pe vatra caldă somnul Prin vis vedeam tot flori de măr şi-n faşă, mic, pe Domnul.

COLINDĂ

Octavian GOGA

Moş Crăciun, Moş Crăciuti! La casa de om sărac, S-a gătat făina-n sac şi n-avem să-ţi dăm colac... Moş Crăciun!

Moş Crăciun, Moş Crăciun! Toate săptămânile Ne-am ostenit mâinile şi-am adunat grânele. Moş Crăciun!

Moş Crăciun, Moş Crăciun! Moş Crăciun, Moş Crăciun!

Pe toate răzoarele, Slujim slujba satului.

Pe toate ogoarele Ţarina bogatului.

Ne-am trudit picioarele... Pajura împăratului.

Moş Crăciun! Moş Crăciun!

Moş Crăciun, Moş Crăciun! Pe toate cărările, îţi cântăm cântările, Ardem luminările Moş Crăciun!

PACE

Luna-şi picură argintul, Tremurându-l pe fereastră Vede-atâta împăcare, Străjuind căsuţa noastră. Lângă pat zim bând stă mama, Adormindu-şi copilaşii – Cămăşuţe cu mătase Le-a cusut mâna nănaşii. Numai moşul povesteşte Aşezat pe faţa vetrii Dumiriţi de-o pildă veche îl ascultă doi cumetri. Dar auzi! Căţelul latră, S-aud şopote în grădină gravian GOGA

Şi s-aude supt opincă, Scârţâitul de zăpadă. S-a curmat deodat povestea şi-i tăcere mută-n casă – Osteniţi dorm ochelarii Pe ceaslovul de pe masă. Licărind o raz-

atinge Geamul uşii de la tindă, De trei glasuri legănată Senfiripă o colindă… De supt ţol, ridică fruntea Două feţe bucălaie… Blând zâmbeşte din icoană Cuviosul Niculaie…

MOŞ CRĂCIUN

Octavian GOGA

Moş Crăciun cu barba albă, Moş Crăciun cu traista plină, Vechi stăpân atât de darnic al copilăriei mele, Azi la noi în sat te-aşteaptă toată casa cu lumină, Cu colinde şi cu cântec şi cu crai ceteţi de stele.

Tu te furişezi în taină pe la fiecare poartă cu păşirea ta tiptilă nu laşi urme pe zăpadă, Dar te simte-ntreg cuprinsul oropsiţilor de soartă, Când laşi binecuvântarea peste capul lor să cadă.

Tu cobori şi-n sara asta, tu cobori ca totdeauna, Pe pământul greu de rele, sol bătrân de gânduri bune, şi-nveşmânţi c-un văl de pace răzvrătirea-nviforată… Cum te-aşteaptă-n sat la mine!… Du-te, du-te, Moş Crăciune…

De nu-ţi este peste mână treci şi pe la casa noastră, Biata mama-ngândurată azi e singură la masă, Tu măcar o rază-n suflet îi trimite pe fereastră, Când vezi neatins şi vinul şi colacul de pe masă.

Apoi pleacă, Moş Crăciune… pe oriunde-şi duce darul Bătrânească şi cinstita şi curata noastră lege; Numa-n lumea mea străină nu-ncerca să treci hotarul, Căci şi inima şi casa ţi-s închise-aici, moşnege!…

CRĂCIUNUL COPIILOR

Octavian GOGA

Dragi copii din ţara asta, Vă miraţi voi cum se poate, Moş-Crăciun din ceriu de-acolo De le ştie toate-toate…

Uite cum, vă spune badea… Iarna-n noapte pe zăpadă El trimite câte-un înger la fereastră să vă vadă…

Îngerii se uită-n casă văd şi spun – iar Moşul are Colo-n ceriu la el în tindă, Pe genunchi o carte mare…

Cu condei de-argint el scrie Ce copil şi ce purtare… Şi de-acolo ştie Moşul Că-i şiret el, lucru mare…

Printre crengi pierdute-n ceaţă Luna-ncet la geam apare, Aruncând pe flori de gheaţă Boabe de mărgăritare.

Lângă pat, jos, în căsuţă, Mama plânge despletită Pe copila cea drăguţă, între îngeri adormită…

…Dar ce zgomot e în tindă? Inima-mi stă să se rumpă! Vin copiii de colindă, Vin la sora lor cea scumpă.

MOŞ AJUN

Şt. O. IOSIF

Lărmuind cu bucurie, Bat în geam, fac zarvă multă, Râd cu hohot, făr' să ştie că fetiţa nu-i ascultă…

Iar prin crengi pierdute-n ceaţă Luna trist la geam apare şi lucesc pe flori de gheaţă Boabe de mărgăritare…

IISUS

Şt. O. IOSIF

Veghează-n colţ a candelei lumină, învăluind icoana-n raze pale: Iisus, copil, la sânul mamei sale; Păstori se miră, magii ise-nchină.

Un zâmbet liniştit, blând, fără vină, şi totuşi „nu ştiu ce ascunsă jale, Ce presimţiri de chinuri ideale Umbresc în taină faţa lui divină.

Ştiai de-atunci Iisuse, tu, c-odată

Iubind prea mult pe oameni, drept răsplată.

Vei îndura batjocura şi-amarul.

Şi-ncununat cu spini, urcând calvarul Pe umăr crucea singur ţi-o vei duce, şi vei muri, strigând la cer, pe cruce?…

IISUS

Panait CERNA

Ai fost un om ş-ai pătimit ca dânsul… Un Dumnezeu – cum te credeau părinţii – Pluteşte-n veci deasupra suferinţei: El nu ne poate înţelege plânsul.

Pe Dumnezeu, de l-am vedea în cuie, Cu pieptul plin de lănci, cu chipul supt, Am spune că-i un joc, dar jertfă nu e: El din fiinţa lui nimic n-a rupt.

Dar Tu ai sângerat pe negre căi, Supt umilinţe ce nu le ştie cerul; Tu ai gemut, când te pătrunse fierul, De-au

tremurat şi ucigaşii tăi.

Şi ochii tăi cei blânzi se înnoptară, şi gura ta s-a nvineţit de chin, şi duhul tău, ce nu putea să moară, A smuls din trup suspin după suspin.

Un om, un om, prin patimile tale! Şi totuşi, cât de sus, lumina mea, Te-a înălţat răbdarea sfântă a ta! De mila ta, la glasul tău de jale.

Să se deştepte morţi de mii de vremi Ş-adâncul lumii să se înfioare, Iar Tu – să ai privirea iertătoare, Un om să fii – şi tot să nu blestemi!…

Cum au putut să stea laolaltă Atâta chin ş-atâta bunătate? Se rătăceşte mintea şi nu poate să te urmeze-n lumea ta înaltă…

Al nostru eşti: al celor slabi şi goi – Pământ ţi-e trupul şi-n pământ s-ascunde, Dar umbra ta rămase printre noi şi inima-mi te simte orişiunde:

De sufletul ce-a întâlnit mizerii şi cu obolul său le-a vindecat, Te-apropii lin, prin negura tăcerii, şi strângi în taină mâna care-a dat;

Apostolului răsplătit cu ură, Tu-i spui: Mergi, nu eşti singur în durere! Şi gura ţi-o-nfrăţeşti cu sfânta gură Ce-a semănat nădejdi şi mângâiere;

De cel ce geme, neputând să moară, Apropii cupa liniştii de veci; Mereu sporeşte-a inimii comoară şi drum de zâmbet laşi pe unde treci…

Al nostru eşti! Ce ochi văzu vr odată că te-ai suit la cer, purtat de nori? Ce gând nebun zvârli această pată, Pe cel mai mare dintre visători?

Putut-a oare sufletu-ţi să fugă la cei senini şi fericiţi din cer, Când jos, prin murmure de chin şi rugă, Atâtea braţe tremură şi-l cer?

Nu, nu! Ale Golgotei reci piroane Nu te-au lipit atât de strâns pe lemn, Cât te-a legat de-acest pământ nedemn Nemărginirea rănilor umane.

Atâta timp, cât lutul n-o să crească Copii asemeni

chipului tău sfânt; Atâta timp, cât liniştea cerească Nu se coboară-n inimi pe pământ;

Cât timp nu vezi aieve tot ce sameni, şi ochii toţi de plâns n-or fi deşerţi, Atât de mult Tu, cel născut din oameni, Va trebui să mângâi şi să ierţi;

Atât de mult vei auzi jelire şi rana ta va sângera mereu – lmblânzitor de oameni prin iubire, Tu ţi-ai ales destinul cel mai greu!

…Dar, când vei smulge-ntreaga omenire Din somnul lung al greului răbdat, Când nu va fi nici chin, nici rătăcire, Atunce Tu zâmbi-vei împăcat;

Atunce numai îngerul hodinii va coborî supt ochiu-ţi înţelept: Îţi va culege de pe frunte spinii şi-ţi va închide rănile din piept.

DE AJUNUL CRĂCIUNULUI

Elena FARAGO

Toată noaptea asta, colo-n ceruri, sus, Stelele lucrează fără încetare Căci le-adună-n clacă steaua sfântă, care A-ndrumat pe vremuri Magii lui Iisus.

Torc de zor în noapte sfântului ajun Câlţi de nea şi raze harnice de stele, Pentru noi, copiii, torc, să facă ele Funia cu trepte pentru Moş Crăciun.

Lungă cât e drumul din pământ la cer, Trainică să-i fie moşului povara, Vor întinde-o-n noapte, nevăzută, scara Moşului ce luptă cu-ndârjitul ger.

Ca să ne aducă iar, de colo sus, Pe la toţi copiii darurile care Ni le va trimite, iar, la fiecare Sfânta şi duioasa mamă a lui Iisus.

CRĂCIUN.

Maria CUŢNAN

Şed copiii sus pe vatră E-ntuneric în bordei Mama-i dusă-n sat să ceară De la oameni pentru ei.

Prin părete suflă vântul, Luminarea s-a topit… A-nserat pesemne mama la măicuţa de la schit…

Tatăl lor, cel dus în stele, Vă trimite azi, de sus, Pâne

şi hăinuţe nouă… Căci azi s-a născut Iisus.

Într-un grajd e pus în iesle, într-un grajd? Ce frig i-o fi…

Şi pe rând li se-nchid ochii Somnoroşilor copii.

INVOCAŢIE LUI IISUS

Ion NENIŢESCU

Părinte al popoarelor

Drept jude al războaielor! Tu, care vecinic ai iubit

Pe toţi acei ce-au suferit – Părinte, nu lăsa să piară A noastră asuprită ţară Ce-a îndurat atâta chin

De la păgâni, de la străin, O! tu, al soarelui stăpân.

Ajută neamului român, Prin sânge şi prin vitejie.

Prin cruntul foc de bătălie, Să-şi cucerească dreptul sfânt De a trăi pe-acest pământ, Printre popoare – ca popor Pe soarta sa poruncitor.

IISUS E VIAŢA

Vasile MILITARU

Bucuraţi-vă, noroade şi cântaţi, pe faţa humei, Că-împărat cu chip senin şi de bunătate plin.

S-a născut Iisus – Lumina şi Mântuitorul lumii!…

Soarele nu străluceşte, nici nu a strălucit vreodată, Viu, ca fruntea lui curată!

Oameni, voi, a căror viaţă-i pururi de-ntuneric plină, Alergaţi la El şi cereţi să vă dăruie lumină!…

Ruşinează-se-ntre ele mângâioasele-adieri Ce trimite-n tainã vântul

Şi, umile, totdeauna se ascund în flori de meri – Când Iisus, Mângâietorul, îşi începe blând cuvântul!… Voi, nemângâiaţii lumii – cu obrajii de lămâie – Ascultaţi cuvântu-i dulce – pururea să vă mângâie!… Margine au toate cele câte-n veacuri, pe pământ, Oameni, ale voastre sunt – Dar nemărginire sfântă sunt – şi n-ai cui să asameni Mila Lui Dumnezeiască şi iubirea Lui de oameni!… Voi, de-a-pururi urgisiţii, din coliba cea umilă, Căuta ţi-L, să vă-ncarce de iubire şi de milă!…

Tremură, de-a lui Mărire, împăratul cel mişel… Mare e Iisus, dar nimeni nu e mai umil ca El!… Voi, trufaşi, a căror turmă patimile o frământă, Căutaţi, o clipă numai, la smerenia Lui sfântă Ruşinată fruntea voastră veţi culca-o în ţărână!… Şi dac-aveţi ochi să vadă – sceptru chiar purtând în mână – E neprihănită floarea de cireş, în adevăr, şi neprihănită roua-n cupa florilor de măr, însă – adevăr vă spui – Că noroi rămân acestea, lângă neprihana Lui!… O, slăviţi-L, voi căzuţii – cu de lacrimi geană plină – Care nu-I cunoaşteţi chipul şi vă tăvăliţi prin tină Alungaţi din suflet noaptea şi din ochii voştri ceaţa şi veţi şti că: El e mila, El, iubirea, El e viaţa!

COLIND CERESC

Radu GYR

Cerul şi-a deschis soborul

— Lerui, Doamne, Ler – au pornit cu pluguşorul îngerii prin cer.

Merg cu pluguri de oglindă şi de giuvaier, toţi luceferii colindă

— Lerui, Doamne, Ler – Vântul suflă cu lumină

— Lerui, Doamne, Ler – în buhai de lună plină legănat în ger.

Pentru heruvimi cu glugă albă de oier sub fereşti colinde-ndrugă.

— Lerui, Doamne, Ler – N-au venit cu grâu la poartă, ci au rupt din cer stele mari ca să le-mpartă.

— Lerui, Doamne, Ler – Şi-n gustar de roade grele.

— Lerui, Doamne, Ler – va fi câmpul cer de stele tolănit sub cer…

Numai tu aştepţi în tindă

— Lerui, Doamne, Ler – suflete fără colindă, şi fără Prier.

Niciun cântec alb nu vine fâlilind pe cer cu o stea şi pentru tine, asfeenui, Doamne, Ler – Tot mai arde cerul sus, ziurel de ziuă peste ieslea lui Iisus ziurel de ziuă

Vitleeme, colţ de rai, ziurel de ziuă îngeri palizi încă ai?

ziurel de ziuă Alb şi fraged Vitleem ziurel de ziuă din ce praf s-o mai adun ziurel de ziuă Lacrimi mari pe cer se-aprinfl, ziurel de ziuă prin tristeţi de foc colind, ziurel de ziuă Pentru nsângeratul mag

ZIUREL DE ZIUĂ

Radu GYR

ziurel de ziuă pune, Doamne, spini pe prag ziurel de ziuă în ce vis să te mai chem? Şi acoperă cu lut ziurel de ziuă Stema sfântă de Crăciun ziurel de ziuă ziurel de ziuă Vitleemul meu pierdut ziurel de ziuă.

MAICA ŞI PRUNCUL

Ion PILLAT

În odaia scundă moare focu-n vatră Colo pe firidă pâlpâie opaiţ Pe un drum de ţară, din zadarnic latră… Niciun sfânt la noapte n-o să stea pe laviţe.

Singură cu Pruncul, singură cu focul Ce-şi desface-n umbră coada de păun, Maica se gândeşte, cumpănind norocul Pruncului ce-ntinde mâna la ceaun.

Ochii lui albaştri cum e inu-n floare Maica îi sărută, mângâie bălai Părul ca mătasea de porumb, şi-o doare Sufletul deodată năpădit de scai… Lacrimi şterg în gene braţele cămeşii: A venit ţiganca de i-a dat cu ghiocu – Şi pe drum de munte au plecat lăeşii… Dar Iisus zâmbeşte blând, urmându-ş-i jocul.

BUNĂVESTIRE

Lucian BLAGA

În noaptea asta lungă, fără sfârşit, o femeie umblă supt cerul apropiat.

Ea înţelege mai puţin decât oricine minunea ce s-a întâmplat.

Aude sori cântăreţi, întreabă, întreabă şi nu înţelege.

În trupul ei stă închis ca într-o temniţă bună un prunc.

De nouă ori se-nvârte discul lunii în jurul pruncului.

El rămâne nemişcat şi creşte mirându-se.

În noua noapte fără sfârşit ciobanii păzesc naşterea unor semne cereşti.

Mă duc între ei să vestesc:

Tăiaţi-vă mieii pe cruce în amintirea jertfei ce se va face.

Ridicaţi-vă de lângă foc în cojoace cu flăcări de lână.

Luaţi făclia ce-am aprins-o în steaua coborâtă deasupra ieslelor roase de boi şi daţi-o mai departe din mână în mână.

În curând fiul omului va căuta un loc unde să-şi culce capul, răzimându-şi-l ca şi voi de pietre ori de câni adormiţi.

În curând rănile purtate prin văile noastre s-or vindeca închizându-se ca florile la întuneric, în curând picioare albe vor umbla peste ape.

FLORILE DALBE

Vasile VO] CULESCU

Răsar, în zori de vremuri noua, nevinovate, dalbe flori, Cu mâini curate le culegem şi ne pornim colindători, Bătând uşor cu ele-n pragul oricărui suflet luminat Vom clătina crenguţa dulce şi după ce ne-am închinat Cânta-vom cântece de slavă, de dragoste şi de prinos că pentru neamul nostru astăzi se naşte-ntr-adevăr Christos.

Copii sfioşi, crescuţi din leagăn în sfinte datini, venim şi noi la marea sărbătoare, slăvitei Patrii să menim să calce harnică de-a pururi pe-al holdelor bogat lăicer, Să nu-i apună niciodată izbâvitoarea stea din cer.

Pe firul vechilor refrenuri înşiruind cântări de azi Pornim de la coliba noastră şi străbătând prin munţi cu brazi, De sus, din gândurile Tisei şi pân’la cuibul din Hotin Vom duce graiul şi povestea nestrămutatului destin; Prin muncă doar şi vitejie trecurăm tulburul noian De când ne-a lost sădit aicea bădiţa nostru drag Traian.

Plecând cu dalbe flori în mână, de-a lungul ţării le

purtăm la orice casă cu lumină să ne oprim şi să cântăm, Vom clătina crenguţa dulce şi viersul cald, încetinel, Iar de-ţi vedea pe alba floare bobiţe tainice sclipind să ştiţi că-s lacrimi ce le varsă, răzleţi, ciobanii de la Pind.

COLIND

Vasile VOICULESCU

Răul e ca valul Gândul sparge fierul” Peste-ntreg Ardealul. Se deschide cerul.

Şi din el coboară Precista bătrână să colinde-n ţară Cu Christos de mină

Oltul, tristul Mureş, Crişul, Tisa, Jiul, Se opresc din iureş să-iboteze fiul.

Cum la sfinţi ca Dânşii Nu-s oprelişti puse Ei s-abat la plânşii Satelor supuse:

Ştreangul şi surghiunul Lacrima vădanii Mut şi gol Crăciunul Pe la toţi orfanii

Om cu om ca bobii Ei şi-aleg trimişii Numără toţi robii însemnând ucişii

De altare-ntreabă Dar cu ce să-nceapă? Au pe popa Grabă Cine-l trase-n ţeapă?

Unde-i blândul dascăl, Pletele-i cărunte? Satul cine pască-l De nu-i el în frunte?

În genunchi cu toţii Stane de smerenii Plâng în bărbi Iloţii, Tac Năsăudenii.

Să ridice-anume ochii din pământ că nu sunt pe lume Graniţe de vânt.

Ruptei Transilvanii Milostiva Doamnă Mângâind jălanii Har îi dă şi-o-ndeamnă

Păstorii au văzut lumina şi cei dintâi au alergat… N-au stat să caute pricina Ci umiliţi s-au închinat.

SIMPLICITATE

Vasile VOICULESCU

Târziu, când cei trei Magi sosiră, Cu ochii sus la steaua lor Nedumeriţi se sfătuiră… Şi întrebară pe-un păstor.

De nu le vrea ciobanul bine şi-n staul nu-i călăuzea, N-ar fi ştiut cui să se-nchine Căci copilaşu-n fân dormea.

CRĂCIUNUL MEU

N. CARANICA

Străinilor, la noi acum Copiii stele duc pe umăr, Copii frumoşi şi fără număr înoată-n neaua de pe drum.

Q de-aţi vedea la noi cum cerul Ascunde sate mici în palme şi toate cum coboară calme Cu Domnul iernii, Leruilerul.

Cu ochii umezi de lumini Coboară îngerii, coboară Cântând ne spun dulcea minune Tăcerea şi zăpada sfântă

Şi toate stelele, străini. Prind lin din clopoţei să sune.

Ca-n Vifleim, întâia oară, Cu stele mari, copiii cântă…

CRĂCIUN

Iustin ILIESCU

În satul meu de munte e seara de Crăciun – Ici-colo vreun opaiţ şi stelele apun… Pe cetina pădurii înşiră gerul salbe, Din munţi coboară iarna cu săniuţe albe, Vin îngeri să colinde în sunet de tilinci, în cojocele calde, în cioareci şi-n opinci. Opresc la casa tristă din margine de sat – Colinda lor în noapte s-aude legănat:

„Noi umblăm şi colindăm şi pentru Ardeal cântăm, Florile dalbe”…

Stă mama lângă vatră. De-atâta aşteptare îşi şterge ochii umezi, oftează şi tresare, şi flacăra se stinge în sfeşnicul de-aramă, Nădejdile de aur ca pânza se destramă, Căci singurul ei sprijin, copilul ei cel drag, E dus în altă ţară, şi singur, şi pribeag. Se luptă cu furtuna, cu vremile şi valul, şi poartă-nfipt în suflet tot mai adânc Ardealul…

Coboară vântul iernii spre ţarina tăcerii, S-aprind în ochii mamei izvoarele durerii. Jeratecul mocneşte în vreascul din cuptor – în noaptea asta sfântă atâtea răni o dor. Cum stă cu ochii tulburi de jalea ce-o apasă îi zboară gându-ntr-una la cel plecat de-acasă, La cel ce nu-i mai

scrie şi nu ştie de-i viu, La cel ce, poate, n-are nici cruce, nici sicriu, Ori îşi trăieşte-amarul în grea singurătate, Ori stă şi geme jalnic rănit lângă-o cetate; Sau e culcat sub glie în scăpărări de veac, şi viermii morţii crude sălaş din el îşi fac, La cel ce poate plânge pe drum de pribegie, Cu sufletul săgeată, cu inima făclie… Şi parc-o văd în noapte pe-o laviţă la foc, Cu ochii la icoane, cum nu-şi mai află loc, şi gândul îi aleargă pe-un câmp cu flori de sânge… Apoi îşi pleacă fruntea şi tot mai tristă plânge, Aşa cum plânge-un clopot în turnul de pe deal, Aşa cum plâng toţi ochii din satul din Ardeal…

„La casa de om sărac S-a gătat făina-n sac Lerui, Doamne, Ler la casa de om sărac Nu mai este cozonac Lerui, Doamne, Ler”.

Şi cântecul se pierde la geamul de cleştar, în noapte vântu-aleargă prin codri, solitar Albine de zăpadă din cer de plumb coboară, A îngheţat şi apa în scocul de la moară. Sub pasul de opincă omătul scârţâieşte, Apoi tăcere albă din zări de slavă creşte. Ici-colo vreun opaiţ şi stelele apun – în satul meu de munte e noapte de Crăciun, Se naşte azi Mesia şi-aduce bucurie, Dar fiecare casă e tristă şi pustie…

„Noi umblăm şi colindăm Pe la uşi de mari boieri, Dar boierii nu-s acasă, Colindăm, Doamne, colinde”…

Dar mama parcă vede în zări un ţintirim şi-aude de departe cântări de heruvim, Apoi nădejdea slabă în inima ei moare – Se prăbuşeşte-n neguri al visurilor soare. S-a stins în vatră focul. E rece în bordei, şi pe perete scrie mătănii umbra ei… O, nu mai plânge, mamă, pe fiul tău plecat, Pentru credinţa sfântă eroic s-a luptat, în clocot de furtună l-a prins în braţe valul – Dar cinsteşte lupta şi Ţara, şi Ardealul…

MOŞ CRĂCIUN

Ştefan CRUCEANU

Moş Crăciun cu plete dalbe A sosit de prin nămeţi şi aduce daruri multe Pe la fete şi băieţi. Moş Crăciun, Moş

Crăciun!

Moş Crăciun cu plete dalbe încotro vrei să apuci? Ţi-aş cânta „Florile dalbe” Dac-aş şti că nu te duci. Moş Crăciun, Moş Crăciun!

Din bătrâni se povesteşte Că-n tot anul, negreşit, Moş Crăciun pribeag soseşte, Niciodată n-a lipsit. Moş Crăciun, Moş Crăciun!

Doarme colo în poiată pruncuşor fără de tată. Şi măicuţa mama lui se tot plânge boului c-a născut în Vifleim, n-are scutece de in n-are apă, n-are faşă nici opaiţ, nici nănaşă.

COLINDĂ PENTRU DORLI

Lucian BLAGA

Iosif cercul de pe cap în cuier şi l-a lăsat şi-a plecat unde-a plecat ca să-l latre câinii-n sat. Noaptea-i neagră, ceasu-i lung, stă măicuţa lângă prunc. Să le ţie de urât înger nalt s-a coborât.

Şi în noapte înadins degetul şi l-a aprins. Arde îngerul lui Dumnezeu ca o luminare de său.

NOAPTE DE CRĂCIUN

Otilia CAZIMIR

Moş Crăciun, în fapt de seară, A pornit-o spre oraş şi la sania-i uşoară A-nhămat un iepuraş.

Drumurile-s troienite, Noaptea vine, gerul creşte… Cu urechile ciulite Iepuraşul se grăbeşte.

Uite-o casă, colo-n vale, Cu ferestre luminate… Moşul s-a oprit din cale, Cu toiagu-n poartă bate: – Bună-sara! Bună-sara! Am venit cu sănioara şi cu daruri proaspete, Bucuroşi de oaspete?

— Bucuroşi, bucuroşi Strigă glasuri de copii, Moşule de unde vii?

— Iaca vin din moşi-strămoşi încărcat cu jucării!

Şi-am pornit la drum cu zorul să vă spun că-n noaptea asta S-a născut Mântuitorul… Na, şi ţie, Na, şi ţie. Să v-aducă bucurie! închinaţi-vă frumos Domnului Iisus

Christos Care-n paza lui vă ţine… Eu vă las de-acum cu bine, Că-i târziu şi sacu-i greu şi mai sunt în drumul meu

Casă mare şi bogată, Pe de-a-ntregul luminată.

Printre storuri, în grădină, Răzbesc pale de lumină, Peste omul de zăpadă, Ce-a moinit de stă să cadă.

Peste scrânciobul de lemn, Care parcă-i face semn, Cum se mişcă, scârţâind, Când aripi de vânt îl prind.

Şi-l împing, pe după spate, la mânuţele-ncordate De copii ce, astă-vară, Se jucau mereu pe-afară, şi-l mişcau ca să-i dea „huţa”.

Mai departe, săniuţa Se-odihneşte, căci acuşi Nu mai este lunecuş.

Ea ar vrea la sfat să şadă Cu-omuleţul de zăpadă, Dar el nu poate să-i vadă

Nici pe scrânciob, nici pe ea, Orişicât de mult ar vrea, De când ochii de cărbune I-au căzut de moliciune.

Şi nici auzi nu poate Bietul ins, căci, din păcate, Surd a fost de la-nceput.

Şi-alte case cu copii Care-aşteaptă jucării… Să vă aibă-n pază Domnul! Moşul a pornit la drum, Pe copii îi fură somnul şi prin somn ei văd acum Cum tot suie şi coboară Prin troianul uriaş, Moş Crăciun c-un iepuraş înhămat la sănioară…

ÎNTR-O NOAPTE DE CRĂCIUN

Elena FARAGO

Hei, ce bine-ar fi fost dacă Nu uitau urechi să-i facă! …

Aşa, orb şi surd, acum, Nici din curte, nici din drum, Nu mai prinde nicio veste. Ci stă doar de se topeşte Aşa singur şi pustiu, Suferind de parcă-i viu.

Casă mare cu părinţi Buni de parcă ar fi sfinţi, şi bunici ce-ar fi în stare să colinde lumea mare.

Ca s-adune

Şi să-mbune.

Toţi orfanii.

Toţi sărmanii.
Pentru care vremea, anii.
N-au adus nimica bun
Nici în noaptea de Crăciun.

Şi mai e şi-o străbunică, Firavă şi mărunţică, Dar cu-n suflet mare, mare, De te miri cum loc mai are într-un trup atât de mic încât pare un pitic.

Şi mai sunt şi fete: Pica, şi cu soru-sa, Florica, Gemenele silitoare, şi cuminţi şi-ascultătoare Care-n anul ăsta chiar, Isprăvesc cursul primar. Şi Andrei, elev cu fală, într-a doua liceală. Ce învaţă-n şapte zile chiar şi nouăzeci de file.

El la teme şi probleme Niciodată nu se teme; Le dezleagă, grabnic, toate, Cât or fi de încurcate.

Şi ajută şi băieţii Ce-s mai grei de minte, bieţii, Mai ales pe cei ce-acasă Nu prea au belşug pe masă, şi-i găseşte trişti la şcoală De atâta buchiseală şi silinţă făr' de spor.

El le sare-n ajutor şi le-arată tuturor Parcă li-i meditator.

În odaia mare-n care S-au gătit de sărbătoare, Pin şi lucrurile toate, Ticluite şi curate, Strălucesc de parcă sună A belşug şi voie bună.

Soba-i caldă.
Ca de scaldă.
Masa-ntinsă.
Ochi cuprinsă.
De bucate cu toptanul:
Ici purcelul.
Ici curcanul.
Ici plăcinte şi gogoşi.
Colo, groşii caltaboşi.
Şi smochine
Şi curmale
Şi un coş cu portocale.

Pe-o măsuţă-ntre zorzoane, Stă cutia cu bomboane, Doldora de şocolată Fel şi chip frumos tăiată, Dichisită şi-nvelită, în hârtie poleită.

Bradu-i mic, dar arătos cu icoana Lui Cristos, într-o creangă, la răscruce, ia să pară pus pe cruce.

Stă Cristos înfăşăţel, Cu Măicuţa lângă a el, Cu măicuţa lui duioasă, la o zână de frumoasă, Zugrăvită parcă-i vie; Care încă nici nu ştie că în lume, pe vecie.

Ea va fi Sfânta Marie, Cea de-a pururi Preacurată… Nici că El va fi, odată, Cel născut presus de fire Pentru a lumii mântuire.

Stau acolo amândoi, Lângă iesle, printre boi. Şi-un viţel, îngenuncheat Pe-aşternut de fân curat, îi priveşte a-ntrebare:

Ce-i lumina asta mare Ce se-ntinde-n grajd la noi, Revărsând raze puhoi?…

Uite-o, uite-o cum răsare, De parcă-i ruptă din soare, De pe scufa pruncului, Până-n şoldul juncului, şi-a juncei de colea, Parcă-i rază, parcă-i stea… Iar pe drobul ist de sare Parcă-i soarele-răsare!…

Iar Măicuţa parcă n-are L-astă mută întrebare, După zâmbet şi privire, Niciun fel de dumerire, Deşi-n grajd au fost venit Magii de la Răsărit, şi cucernic i-au adus Daruri, Ei şi lui Iisus.

Mai sunt prinse-n rămurele, îngeraşi şi păsărele, Stele mici şi globuleţe, Scânteind în fel de feţe.

Şi mai sunt, prinse-ntre ele, Nişte mici lumânărele Ce stau gata să se-aprindă.

Când vor spune o colindă Sau un cânt frumos de stea, Frăţiorii de colea: Fetele sunt îmbrăcate cu rochiţe noi, roşcate, Faldurile bine-ntinse Moaţele din păr ca ninse. Ca să-şi ţină dârz trezia, îşi repetă poezia, Şoşotind ca-n rugăciune: „Moş Crăciune, Moş Crăciune”.

Iar băiatul, Lăudatul.

Şi de toţi prea-răsfăţatul, în costum de catifea, Cumu-

i bobul de cafea, Luptă somnul să nu-l prindă, Repetându-şi, la oglindă, Un refren dintr-o colindă.

Mama tot pe lângă masă, Mai deretică prin casă, Ici un scaun, ici o floare, în brăduţ câte-o schimbare, Spre copii câte-o privire De-ncântare şi iubire.

Să închidă grabnic uşa, într-un colţ şade mătuşa; O bătrână servitoare, Credincioasă, iubitoare, Ce pe toţi i-a dădăcit şi cu drag le-a născocit Multe jocuri şi poveşti Vieţii lor copilăreşti.

Geaba l-a pândit mătuşa să-i deschidă grabnic uşa.

C-a intrat, tiptil, deodată, Fără ca măcar să bată.

Iar mărunta străbunică, Dintr-un colţ prinde să-i zică:

Plecăciune, Moş-Crăciune. Te-aşteptam ca-n rugăciune, Eu, bătrâna, Ea, stăpâna, Ele: Pica şi Florica, şi cu el, micul Andrei, Sunt copiii noştri trei.

— Sunt cuminţi?

— Ca nişte sfinţi!…

— Şi la carte?

— Opt şi şapte.

Au copilele-amândouă şi din când în când şi-un nouă; Iar băiatul le întrece că la toate are zece.

— Să trăiască, să trăiască, Tot aşa cuminţi să crească, şi mereu să se silească.

Şi să-mi spună-acum şi mie Vreun colind, vreo poezie. Dar nu lungi, că pân’la şase Mai am vreo optzeci de case, şi mă prinde ziua mare tot cu coşul în spinare.

Iute, Pica şi Andrei, Şoşotesc ceva – ntre ei şi spun repede:

— Florică, Spune-o tu pe cea mai mică.

— Prea iubite Moş Crăciune.

Noi ştiam şi-o rugăciune Lungă tare, dar acum, Nişte versuri îţi voi spune ia să nu te ţin din drum.

Şi-aste versuri mici, puţine, Ce le-oi spune acuma, eu, Sunt compuse, pentru tine, De Andrei, fratele meu:

„Anul ăsta, Moş Crăciune, Pica şi Andrei şi eu, Am

făcut tot fapte bune şi cuminţi am fost, mereu, Pica şi Andrei şi eu. Şi în fiecare seară Ne-am rugat lui Dumnezeu, Pentru Rege, pentru Ţară, Pica şi Andrei şi eu, şi pentru ostaşii care Făptuiesc al luptei greu" „Şi se duc voios să moară, Pentru Lege, pentru Ţară, Ne-am rugat, seară de seară, Din tot sufletul, mereu, Pica şi Andrei şi eu".

Încântat de toate, Moşul, şi-a dat jos din spate coşul, şi le-a dat:

Pentru băiat.

Cărţi şi-un foarte mare tanc Nimerind tocmai la ţanc că de mult dorea Andrei, Un tanc mare, cu scântei.

Pentru Pica, „Şi-Florica, Fiecărei, păpuşica şi-un tacâm de tablă, mic, Cu ceşcuţe şi ibric.

Să le dea la păpuşele Lapie, ceai şi chiar cafele.

Dintr-o mică besactea, A scos moşul o testea De croşete şi undrele Pentru împletit flanele. Şi a zis către bătrână:

— Să mai cumperi nişte lână că, stând seara de poveşti, Multe poţi să împleteşti Ajutată de copile, Pentru orfanii din azile.

— Mulţumescu-ţi, Moş Crăciune.

Sunt subţiri şi foarte bune Dar avem şi noi destule şi lâniţă-n zeci de scule (spune mama, căci străbuna moţăie de somn întruna). Că eu, maica şi bunica şi cu Pica şi Florica, Am lucrat şi mai lucrăm, Lucruri calde să le dăm Pentru vrednicii ostaşi, Pentru oameni nevoiaşi, Pentru bolnavi şi orfani Noi nu ne uităm la bani: Dăruim de bunăvoie Orişiunde-i o nevoie, Mulţumind lui Dumnezeu, Că ne dă şi El, mereu, Sănătate şi putinţă să-ndulcim o suferinţă.

— Pentru dumneata şi casă Uite-o cruce luminoasă, Care noaptea scânteiază Tihna casei de-o veghează Spune către mamă, tare.

Întinzând o cruce mare Ce într-adevăr lucea De părea

că e o stea.

Şi a vrut să plece moşul, Sprijinindu-şi bine coşul, Dar deodată s-a înturnat:

— Nu vă fie cu bănat, N-am văzut bărbat în casă, şi nici oaspeţi n-aţi poftit, Pentru cine atâta masă Precum văd c-aţi pregătit?

— N-ai văzut că nu-s acasă Moşule întors din prag, Dar noi mai avem în casă Pe tăicuţul nostru drag.

Şi avem şi pe bunicul şi pe bunicuţa, dar, Au plecat cu toţi la gară; Că ne-aduce trenu-n dar, Pentru noaptea asta sfântă, Moş-Crăciune, încă doi Buni copii ce-au să rămâie Pe de-a pururi fraţi cu noi.

Au fost daţi la mănăstire Dar tăticu' i-a ce-ut, Că şi el şi noi şi mama, Auzind de ei, i-am vrut, şi îi aşteptăm acuma, Precum vezi, cu masă mare, şi le-am pregătit şi daruri Multe, pentru fiecare; Uite-le acolo jos. (A răspuns Andrei, frumos)

— Îi cunosc, (răspunde Moşul, Trist, aproape lăcrimând) I-am văzut chiar azi, sărmanii, într-o gară, aşteptând.

Ei erau orfani de mamă şi acuma, din război, şi-au pierdut şi tatăl, bieţii, Un erou printre eroi. Şi mă tot gândeam: pe unde S-or mai fi adăpostit ia să le pot da acuma, Darul ce le-am pregătit.

Uite aicea o păpuşe şi-un căluţ pe roate pus, Să le daţi şi să le spuneţi că m-am bucurat nespus, Auzind că-n casa asta şi cu nişte fraţi ca voi, Vor trăi, de-acu' nainte, Fără lipsuri şi nevoi.

Şi-ncă-o dată, din prag, Moşul, Către ei s-a înturnat, şi scoţând din spate coşul Rar şi blând a cuvântat:

„Din înalta-ţi îndurare, Lasă, Doamne, să coboare Har de binecuvântare, Din prinosul Tău Ceresc, Peste casa asta-n care De la mic şi pân' la mare cu credinţă Te slujesc".

Şi iar se deschide uşa: Sar copiii şi mătuşa, Sare

mama:

— „Ah, ce bine l-aţi venit, copii, la mine” Şi-i mângâie şi-i dezbracă Stânjeneala să le treacă.

— Cum vă cheamă, ntreabă Pica. ¿jele Daa ¡¿şi cu Monica

Spune cam sfios fetica.

E bălaie şi drăguţă Dar sfioasă şi slăbuţă.

— Şi câţi ani? întreabă-Andrei.

— Zece eu şi dânsul trei.

— Uite, eu sunt sora Pica Geamănă cu ea, Florica, Iar Andrei vă este frate. Şi să ştiţi că el nu bate şi nu supără cu nici

Un cuvânt pe cei mai mici.

Şi prind şi cei mari să zică:

— Eu vi-s mamă, ea, bunica Cea din jilţ e străbunica.

— Eu vi-s tată, el e bunul

La păr alb; ca Moş Crăciunul, El a vrut să vă primească chiar la gară, să sosească Ici acasă, „tată-bun” Ca un fel de Moş-Crăciun să le-aducă la copii Două păpuşele vii. Şi de-acum pe-n totdeauna Veţi trăi aici totuna De-ocrotiţi şi de-ngrijiţi, Dar şi voi să ne iubiţi*!… Şi acum haideţi la masă.

— Parcă-i mai lumină-n casă Decât în oricare noapte, Spune străbunica-n şoapte şi zâmbind către bunic, (care-i fiul ci cel mic)

— O să fie şi mai mare că ne dă Dumnezeu mare

Semn de binecuvântare!… I-a răspuns blândul bunic.

După masă, ca să facă O-nfrăţire cu temei, Că se cam sfiau copiii, zise tatăl către ei:

— Hei, trei fete Logofete.

Doi băieţi.

Feţi-logofeţi.

Ian luaţi steaua.

Logosteaua.

Şi cântaţi-mi un colind.

Că eu bradul vi-l aprind.

Şi-au cântat „Florile dalbe” Şi-apoi cântece de stea, Iar Momea, mititica, S-a dus lângă străbunica, După ce cântase-n cor, şi plăcuse tuturor, şi i-a spus în taină: – „Eu, Vreau să cânt colindul meu, şi nu pot, că mi-i ruşine Pân’ ce vă cunosc mai bine”.

— Auziţi copii, Monica. Se sfieşte mititica

Dar ar vrea ceva să cânte.

— Să ne cânte, să ne-ncânte, Spun odată toţi şi toate. Iar Andrei din palme bate la la teatru, şi îi spune:

— Un tăciune şi-un cărbune, Spune-ne Monico, spune.

Că ţi-i glasul o minune şi să crezi că nu te mint Dar abia-l aştept să sune, Prin odaie să răsune la o strună de argint. Când cântam „Florile dalbe” împreună adineaori, Mi-am reamintit de glasul Unei cântăreţe mari, Care-a concertat odată, Când am fost la Bucureşti…

— Foarte bine, foarte bine, Dragul tatii, să trăieşti l-ai ştiut mai mult ca mine Glasul să i-l semuieşti.

Şi să ştii că nu-i deşartă Lauda ce ţi-a adus, şi acum, Monico dragă, Cântă-ne precum ai spus, Orice cânt, orice colind, Că eu bradul ţi-l aprind.

Luându-şi fratele de mână, Ce refrenul i-l îngână, la un foarte slab ison, Tot mereu pe-acelaşi ton, Către brad, sfios privind, începu ca-ntr-un colind:

— Prinţe bolţile din soare, Sus acolo-n cer.

Ca şi-aici e noapte mare, Lerui, Doamne, Ler.

Noapte mare şi sfinţită, Din pământ la cer, De o lume praznuită Lerui, Doamne, Ler.

Şi la mesele albastre, Colo sus, în cer.

Stau Eroii ţării noastre, Lerui, Doamne, Ler.

Stai şi tu cu ei alături, şi de noi stingher, Drag tătic, viteaz al ţării Lerui, Doamne, Ler.

I

Dar Iisus ne face scară Din pământ la cer, Din iubirea

noastră mare, Lerui, Doamne, Ler.

Şi-ţi cântăm ca şi-altădată, Dar din alt ungher, Că nu mai suntem acasă, Lerui, Doamne, Ler.

Ne-a găsit Iisus alt tată, Lerui, Doamne, Ler, Pe pământ să ne-ocrotească, Precum tu, din cer.

Şi cu noi să prăznuiască Lerui, Doamne, Ler, Pe vitejii toţi ce-acuma-L Prăznuiesc în cer.

Prăznuieşte-n pace fără să te simţi stingher, Căci suntem cu tine, taică, Lerui, Doamne, Ler.

Şi-ţi cântăm ca şi-altă dată, Dar din alt ungher, De un prunc culcat în iesle, Lerui, Doamne, Ler.

Şi apoi bătut pe-o cruce, Cu ţinte de fier, ia să dea o lege lumii Lerui, Doamne, Ler.

Sfânta lege creştinească, Din pământ la cer, Lumea să o izbăvească, Lerui, Doamne, Ler.

Sfânta cruce pentru care Eşti şi tu în cer, Drag tăicuţ, erou al ţării Lerui, Doamne, Ler".

— Ca un înger ai cântat, Zice foarte-nduioşat

Tatăl ei cel nou, iar mama:

— Ăst colind, pe cât bag sama Pentru voi anume-i scris.

— Pentru orfanii toţi, l-a scris o măicuţă-n mănăstire.

Şi când i-a făcut citire Toţi în hohote am plâns!…

Dar îndată ea ne-a strâns împrejurul ei, şi bună, A-nceput ca să ne spună că de plângem aşa tare Facem mare întristare, Colo-n raiul lor ceresc, Morţilor ce ne iubesc.

Şi ne-a dat să-l învăţăm şi pe urmă să-l cântăm. Plânsul să ni-l potolim şi pân' la Crăciun să-l ştim şi să li-l cântăm precum Noi i-am crede vii şi-acum.

Că ei se bucură tare De-orice vorbă iubitoare Spusă cu gândul la ei, Dar sunt trişti, ca vai de ei, şi se simt prea singurei şi când simt că îi uităm

Dar şi când prea jalnici stăm şi nu neîndemnăm la joc Sau la lucru nici deloc… Şi de maică-am ascultat şi-am ajuns de l-am cântat. Făr' să plâng, ci doar suspin

Lacrimile-n gât când vin.

Şi vorbind, se vede bine Cum se luptă, cum se ţine, Nu cumva să se cunoască Cât ar vrea să-şi potolească Jalea-n plâns, dac-ar putea, Singură-ntr-un colţ să stea.

— Pringi şi-acuma dacă-ţi vine, l-am să plâng şi eu cu tine, Să-mpărţim tristeţea-n două, Surioara noastră nouă, Spune Pica, lăcrimând.

Iar Florica, întinzând Braţele ş-o ia de gât:

— Îmi dau seama foarte bine Cită jale e în tine.

Dar în noaptea asta mare, Ţine-te şi tu mai tare, Nu că ne-ntristezi pe noi.

Când petrecerea e-n toi; Că de-acum o să ne-ntrecem împărţit să le petrecem De-or fi bune, de-or fi rele, întristări ori jucărele.

Dar ia uită-te la Dan: Stă ca un copil sărman că te vede tristă iară, Surioară, bălăioară.

Hai să-l îmbunăm, drăguţul, şi să-i înstrunăm căluţul.

Uite asta e cheiţa care pune-n joc rotiţa.

Iar Andrei să-nstrune tancul Calului să-i ţină hancul. Hai să luăm câte-o bomboană şi-apoi să glumim o toană Pe părinţi să-i mulţumim şi pe Dan să-l veselim.

Şi-au dat drumul la rotiţe, Calului în trap, pe spiţe, Cu-nca doi căluţi mai vechi Ce-aveau ciucuri la urechi, şi copite poleite şi rotiţe şlefuite.

Şi-au dat drumul la motor Tancului scânteietor. Şi-au adus în casă-apoi, Pe căţel şi pe pisoi şi-au dat iar drumul la tanc şi căluţilor din flanc.

Şi-a-nceput o hărmăială şi-a purces o miorlăială, şi apoi o urlătură, şi de groază şi de ură, Către fiara cea ciudată, Ce fugea ca o turbată, împroşcându-i cu scântei să-i răpună, vai de ei.

Că şi-au înfrăţit mânia şi uitându-şi duşmănia şi dispreţul, te de-o viaţă şi-l purtau vârtos, pe faţă, S-au retras în fuga mare, la doi fraţi în disperare, După-un paravan sub care Nu putea, măcar din dungă, Fiara neagră

să-i ajungă.

Au mai râs fraţii o toană, Au mai luat câte-o bomboană, şi-apoi a-mpăcat Florica şi pisoiul şi pisica (ce venise mai târziu) Şi căţelul zurbagiu, Dându-le, fără măsură, Bucăţele de friptură chiar acolo-n casă cum Nu le dăduse nicidecum.

Şi-apoi fetele-ntre ele Au făcut nişte cafele şi-au hrănit pe păpuşele. Le-au hrănit şi le-au'culcat că aveau anume pat, Cu polog şi aşternut, Chiar de mâna lor făcut.

Iar Andrei cu micul Dan, S-au întins pe un divan cu pisoiul ce torcea însă tot sperios privea către tancuncartierat Sub un jilţ mai depărtat Jur de jur împresurat De cutii şi de pachete Pân' dincolo de perete.

Iar un papagal pe roate, Cuvântând pe cât se poate De frumos şi de încet, Se desface din pachet. Cuvintează papagalul Mai încet, ca în murmur, ia să îl asculte numai Lucrurile dimprejur:

— Uite daruri fel de fel Fiecare cu alt ţel: Unele rămân în casă, Pentru jocuri, pentru masă.

Altele vor merge mâine la azilul de bătrâne. Altele, tot mâini, s-or duce Multe lacrimi să usuce Prin căsuţele sărmane cu orfani şi cu văduane.

Căci mai sunt şi oameni buni Ce, ca nişte Moş-Crăciuni, Merg şi-mpart de bunăvoie După om, după nevoie, Ici mâncare şi veşminte, Ici şi colo-ncaltă minte, şi pe unde sunt copii şi-acadele, jucării.

Precum ăşti stăpâni de casă Niciodată nu se lasă Obosiţi de dărnicie Orişice ar fi să fie.

Că nici Moş-Crădun nu poate să le-mpace chiar pe toate. Şi mai mult s-abate Pe la casele bogate, Dinadins se dă pe faţă să le fie de povaţă: Precum vine el din cer înfruntând nămeţi şi ger, la s-aducă o-mbucurare şi cui n-are lipsă mare.

Tot aşa şi ei, bogaţii, Cu de toate-mbelşugaţii, Ce n-au de-nfruntat nimic, Să îmbucure un pic Din prinosul lor

cel mare, Măcar la o sărbătoare, Pe bătrâni în suferinţe, Pe atâţi copii cuminţi Ce la toate le duc jind Pân’ se prăpădesc tânjind.

*

Ca răspuns dintr-o cutie, Se aude:

— Cine ştie? Papagal cu vorba bună, De n-om merge împreună să-mplinim o faptă bună: Eu sunt Lică, păpuşica, şi m-a-mpachetat Rotica, „Dar din dar” să mă trim (Ca să bucure vreo fată.

Dar să revenim la fraţi: I-am lăsat vorbind culcaţi Pe băieţii amândoi şi-ntre ei şi pe pisoi. Fetel-au făcut cafele, în ceşcuţele lor mici, şi-au hrănit pe păpuşele, şi-apoi au plecat bunicii iar copiii, ca-n alţi ani, împreună cu Monica Le-au cântat frumos „mulţi ani! Şi-a plecat şi străbunica, Sprijinindu-se-n baston, Iar părinţii, cu copiii Mai jucară un loton.

Mai mâncară portocale, Dar deloc n-au mai glumit Căci moş Ene pe la gene Se-arătase molcomit.

A intrat încet mătuşa să le spună „La mulţi ani” şi i-au dat din brad părinţii

Şi-apoi somnoroşi copiii Un colind au mai cântat şi i-a luat pe toţi mătuşa şi i-a dus de i-a culcat.

la iar a doua zi copiii în grădină s-au jucat că zăpada peste noapte, Fiind ger, a îngheţat.

S-au plimbat cu săniuţa Ce aluneca-n deplin, şi-omuleţul de zăpadă L-au mai cârpăcit puţin: Rotunjindu-i bine capul, Ce de moină se turtise, I-au făcut altă mustaţă, şi văzându-l că orbise, I-au pus alţi cărbuni sub frunte

Şi i-au pus pân’ şi dantură”. Dintr-un ţurţure de gheaţă îndesat de-a latu-n gură.

Şi ca bietul ins mai bine Că-i Crăciun, seama să-şi dea, Pe o creangă de brad, iute, Au lipit o mică stea. Şi în mână i-au înfipt-o, Pe când scrânciobu-ntristat. Se gândea:

— Oare pe mine Pentru ce m-or fi uitat?…

SORCOVA

Barbu Ştefănescu DELAVRANCEA I

Troienii se ridicau namilă până în tinda creştinului. Vântul spulbera fulgii de zăpadă în vârtejuri şi stoluri, repezite în lungul uliţelor, sparte la răspântii şi împrăştiate fără căpătâi în largul maidanelor de la Olănita[1]. Pârtia nu se mai cunoştea. Zăpada îţi trecea de glezne şi mai bine.

Fumul căminelor, zăpăcit de bătaia crivăţului, se zvârcolea pe loc şi, ca şi cum ar fi fost sorbit de vetre, se prăbuşea îndărăt pe gâtul coşurilor. Mahalaua înţelenise îngropată în troieni.

Nu se pomenea nici gură de om, nici lătrat de câine.

Aşa An nou, aşa Sân-Vasile, să-l hărăzească Domnul vrăjmaşilor noştri, ca şi d-ai avea tufă în bătătură, uiţi şi de topor, te dai cât mai afund în plapămă, îţi răstorni toate ţoalele în spinare, şi, tot gheaţă rămâi din tălpi până în creştet.

Taraful lăutarilor, al lui Sotir Ciupitul, ţambalagiul Olănitei, împodobise din preziua un cap de porc cu tibet conabiu şi albastru, cu busuioc şi cu cercei roşii în amândouă urechile, şi mi-i vârâse, în dinţii rânjiţi, un trandafir umplut cu tocătură rumenă.

Toţi aşteptau să vază astă grozavă „Vasilcă”, şi nimeni n-o mai vechea, deşi trecuseră ca la trei ceasuri de când se luminase de ziuă.

Nu se pomenea nici de sorcovăială, după cum s-ar fi cuvenit de la moşi, de la strămoşi. Ţi se prindea pleoapă de pleoapă, n-are de n-are, falcă de falcă, degera oul în găină de ger ce se pornise.

— N-am putea duce l-alde biata Bălaşa ceva curmeie de viţă şi vreascuri ujujite? zicea mama Arghiriţa fetei-mari ce învârtea mămăliga între genunchi şi se ştergea la ochi din pricina fumului. Biata Bălaşa! o fi amorţit cu copil cu tot! Săracă lipită, bolnavă că nu se mai poate târî, văduvă,

1 Veche mahala în Bariera-Vergului din Bucureşti

cu copilul gol puşcă, pe aşa căţea de vreme, nu ştiu, zău, de şi-o mai înnoda zilele… Scoală, Irino mamă, pune pe tine cojoaca ta şi dulama mea şi du-te de vezi, îi abureşte coşul a fum?

Irina lăsă făcăleţul în mâna măsei, se strecură pe prispa din jurul pereţilor până la spatele casei, apoi se întoarse într-un suflet în tindă, se scutură de omăt şi sări pe vatră.

— Nu e, mamă, nu e fum, nu e nimic; geamurile – îngheţate tun, cu frunze geruite, de nu le-ai răzui nici cu custura.

— Grăbeşte-te Irină, să-i duci ceva găteje, niţică mămăligă şi ceva fiertură; să le aprinzi focul cum ăi şti, să le pui masa, c-or fi flămânzit; şi e mai mare păcatul să ştii pe femeie cu copilaşul aşa poditit şi degerat la o zi aşa de mare!

II

Zăpada îi pătrunsese în tindă; vântul îi cânta prin crăpăturile uşii parc-ar fi vuit în duba mare; şi Bălaşa era întinsă în pat, învelită c-o plapămă veche, soioasă şi ciuruită cu găuri prin caffe ieşeau ghiomotoacele de lână neagră. Pe picioare îşi trântise două scovergi. La sân îşi ghemuise copilul îmbrăcat cu nişte zdrenţe de pantaloni, c-o scurteicuţă blănită şi încins pe la mijloc c-o basma roşie. Chipul ei, gălbejit de boală şi de sărăcie, începuse a da în vânăt; ochii, pironiţi asupra copilului, pierduseră luciul vieţii ca şi cum i-ai fi răzuit c-o gresie.

— Mamă, mi-e frig lângă tine, tu eşti prea rece, îngână copilul dârdâind, lasă-mă să mă dau jos.

— Bine, Nică, fă cum vrei, şopti Bălaşa. Câteva lacrimi îi umeziră ochii ei uscaţi.

— Mamă, mie mi-e frig când stau în casă, adăugă copilul trăgându-şi cizmele, mai bine ar fi să mă duc cu sorcova. Soba nu s-a dezmorţit de trei zile, şi eu am merişor şi busuioc uscat, pot să-mi fac o sorcovă, dacă nu

am una de târg cu flori şi cu beteală; şi poate să viu cu parale; am să-ţi cumpăr pine caldă. Aici e frig, mamă, vreau să mă duc!

Şi el, care înghiţea în sec de foame, nu-i venea să spuie drept – deşi abia era de şase ani – căci simţea pe mă-sa bolnavă greu, şi tot zadarnic ar fi fost s-o mai mâhnească şi el cu foamea lui.

— Du-te, răspunse Bălaşa închizând ochii. Ştiu eu ce te mână pe tine, dragul mamei, ştiu eu, numai Dumnezeu nu ştie! Să te sărut înainte de a pleca.

— De ce să mă săruţi, mamă, înainte d-a pleca?

— Ca să-ţi fie cu noroc, ca să câştigi parale, ca să te primească cu bine la casă de oameni.

Şi după ce-l sărută pe frunte, pe obraji şi pe ochi, copilul se uită lung la faţa ei.

— Mamă, dar gura ta este de gheaţă? Altă dată, când mă sărutai, mă încălzeai, acum parcă mi-ai bătut două piroane de gheaţă în amândoi ochii.

Şi, văzând că mă-sa şi-a luat faţa în mână, o socoti mâhnită de vorbele lui, se repezi la gâtul ei, o mângâie uşor pe tâmple şi-i strigă c-un glas între râs şi plâns:

— Vrei să te sorcovesc? Aşa cum m-ai învăţat tu, mamă?... „Tare ca piatra, iute ca oţelul...” Nu vrei?... „Să înfloreşti, să mărgăriteşti!...” Nu zic bine?... „Ca un măr, ca un păr!...”

Bălaşa, după ce zgârci de trei-patru ori din mână şi din picioare, îşi veni în simţire ca dintr-un somn adânc.

Nică era la gâtul ei şi începuse a-şi îngâna vorbele cu plânsul.

— Nu zic bine, mamă? De ce nu mă asculţi? „Ca un fir de trandafir, tare ca piatra, iute ca săgeata”... Mai sărută-mă o dată, c-am să-ţi aduc pâne caldă de la Iane brutarul.

Îl sărută. Parcă buzele i se încălziseră într-un zbucium de viaţă fără nădejde. Nică, după ce o bătu pe

frunte cu mănunchiul de merişor şi de busuioc, plecă îndesându-şi căciula pe urechi.

Când copilul ieşi afară în tindă, îl săgetă crivăţul, care te orbea şi-ţi îneca răsuflarea. Cercă să facă un pas din prag şi nu văzu înaintea ochilor. O pală groasă de zăpadă îl izbi peste ochi. În acea frământare cumplită, un singur gând îi licări în mintea lui de copil: „Vreau să aduc pâne caldă mamei, pâne caldă de la Iane brutarul!”

Şi intră în zăpadă până la brâu. Se opri încremenit.

Auzea ceva. Îl striga cineva? auzise bine numele lui. Vântul să fi fost? Şi vântul era rece, şi glasul care-l chemase fusese cald. Ca şi vântul se pierduse în depărtare, deşi venise de aproape. „Nică!... Nică!...” Iar? Şi acest glas, care ieşea de supt o copaie răsturnată, era slab, năbuşit, tăiat de tuse, bolborosit într-o hârâială care-l îngheţă până în măduva oaselor.

— E mama! şopti copilul clănţănind, şi se repezi la uşă.

Pe când se lupta să deschiză uşea cu mâna stângă, căci cu dreapta strângea cât putea sorcova de merişor, iaca şi Irina a mamei Arghiriţa, cu un maldăr de găteje şi de viţă uscată.

— Mama, dadă Irină, cere apă, deschide-mi, deschide-mi!

Când intrară în casă, biata Bălaşa se dusese pe lumea ailaltă. Plăpăma şi velinţele căzuseră jos. O mână-i odihnea pe piept, iar cealaltă încremenise înfiptă în aşternut. Cu ochii pe jumătate închişi, părea că-şi caută copilul la sân. Gura ei căscată, o pată neagră ca întunericul, şi, tot ca întunericul, fără fund.

— Dadă Irină, vrea apă, să-i dăm apă, dadă Irină! îngână bietul copil, căutând prin odaie cana cu apă.

Dada Irina, în loc să-l asculte, îl luă în braţe şi se repezi cu el pe uşă afară.

Când îl duse l-alde Arghiriţa şi dădu de căldură, Nică

îmbrăţişă soba, închise ochii şi zise încetinel şi dulce:

— Dadă Irină, să faci şi-mamei foc, că mult e bine la căldură!

Apoi, băgând de seamă cum şuşoteau de tainic Irina cu mama Arghiriţa, care adusese ş-o lumânărică de ceară galbenă, întrebă cu binişorul:

— Da’ ce să faci, dadă Irino, cu luminarea?

— Să duc la mă-ta foc, lele, îi răspunse Irina.

— Şi eu, după ce m-oi încălzi, mă duc cu sorcova, să-i aduc pâne caldă, mormăi copilul, aţipit lângă sobă, strângând necontenit în mâna dreaptă mănunchiul de merişor şi de busuioc.

Dar pe când Arghiriţa vorbea ceva mai tare cu fie-sa, socotind că copilul adormise, Nică deschise sperios ochii săi albaştri, înecaţi în lăcrâmi, sări de lângă sobă şi strigă, neputându-şi stăpâni plânsul:

— Dadă Irină, nu vreau s-o daţi popii!… De ce s-o bage în groapă?… Mama e a mea, nu e a popii!… Nu vreau să-i dea ţărână în ochi… N-a făcut nimic. Dacă e săracă… când m-oi face mare o să fie bogată… O să-i cumpăr scurteică, rochie şi şorţ… Să nu mi-o daţi popii!… Nu s-a dus la biserică c-a fost bolnavă, dadă Irină… dumneata ştii cum se ducea înainte… dumneata ştii…

Abia după multe făgăduieli se linişti, se culcă d-a curmezişul patului de lângă sobă şi adormi oftând, nevoind să mănânce decât „odată cu mama”.

A doua zi toate i-au fost d-a surda. S-a rugat, a plâns, a ţipat, că popa n-a voit să-l asculte. Pe mă-sa au pornit-o cu picioarele înainte. Degeaba le-a zis tuturor: „Lăsaţi-o barim până s-o muia curtea bisericii!”, auzind că pământul de groapă e tare ca osul.

Şi toată lumea i s-a părut rea d-atunci încolo, mai ales părintele Tudor. Şi din mâna popii multă vreme n-a luat nici prescură, nici artos.

Iar mama Arghiriţa, în loc d-o fată, avu o fată ş-un

băiat.

DE AZI ŞI DE DEMULT

Barbu Ştefănescu DELAVRANCEA

În ziua de Crăciun treceam prin Grădina Icoanei.

Tăcere şi cărări albe cotite pe după copaci fumurii. În spatele meu cineva îşi suflă zgomotos nasul. Un stol de vrăbii, speriat, se împrăştie în toate părţile. Era omul cu chief, ca la o zi mare. Un bătrân, cu nasul roşu adus în barba lui albă. Vorbea singur. M-am dat la o parte. S-a dus bombănind: „Ei, viaţă grea, ani grei…" Un glas blând. Simţii că e om bun.

În faţa mea, lunga faţadă, albă şi pitorească, a Şcolii Centrale. La fereastra din mijloc, o fetiţă, în rochie fumurie, cu capul rezemat de geam, privea. În nişte ziduri mari, un cap mic şi frumos… Şi o batistă îi trecu pe la ochi. Încă o fiinţă fără copilărie. Cine ştie de unde-a fi! în orăşelul ei, veselie… copiii, fericiţi… ea închisă, singură, tristă.

Plecai, cu ochii în jos, mânând înainte acel tablou simplu şi simpatic. E de mirare câtă energie se pierde în căutarea subiectelor. Mai ales cu pictorii nu mă împac. Frumosul, naivul şi simpaticul pretutindeni. Oriunde îţi întorci ochii, umbră, lumină, formă, vibrând de farmec şi de simpatie. Pe Grigorescu toate l-au emoţionat. Încă un poet. Din pânzele lui, de o elocinţă uimitoare, poţi să-i reconstitui întreaga viaţă, notând precis ce a simţit pe toate cărările şi prin toate orăşelele pe unde s-a oprit câteva zile, câteva ore. Între acest tablou şi maestrul o apropiere aşa de mare, că începu să mi se pară nu cum îl văzusem, ci cum l-ar fi prins el în cadru, uşurel, poetic, într-o lumină limpede şi tremurătoare. „O fi sughiţând". Un vechi gând care tresări din impresiile şi credinţele copilăriii.

Cum ar fi mai frumos? Cu batista la ochi sau cu privirea neclintită asupra unei lumi depărtate şi fericite? Şi

jos cuvintele: în ziua de Crăciun.

Pe sttada Polonă, nimeni. Pomi încărcaţi de zăpadă. În apropierea unor case mari, o ţigăncuşe ghemuită într-un palton vechi, cu buzunarele scoase afară. Crezui că e bolnavă. Trecui drumul. Mânca un codru de pâine albă şi întindea, cu poftă, de nişte costiţe de porc. În faţa ei un câne gras şi curat. Un danez şoriciu. O privea. Cu ochii după friptură.

Frumoasa lui zgardă dovedea că e un… bogătaş… Şi ce lacom!…

Fulgii de zăpadă cad liniştiţi. Cânele se uită, îi scânteiază ochii. Are aerul d-a-i zice: „Bre! ce lucruri bune mănânci tu!”

— Nu ţi-e frig? o întrebai eu.

— Tu.

— Nu ţi-e frică de câne?

— Tu.

— Dacă ţi-o lua friptura?

— Poi, slujnica lui mi-a dat-o.

— Ce-o fi vrând el?

— Carne. Oase, nu vrea oase, că l-am dat oase.

Fetiţa, murdară, ghemuită, mestecând repede. Cânele, gras, mândru, stând pe picioarele dindărăt. Un bogat care râvnea la un sărac.

— Fetiţo, vrei un franc?

— Un franc?…

Ce ochi mari şi frumoşi!

— Un franc.

— Hî-hî…

Nu-i venea să creadă. Şi binişor, cu o mişcare furişe, îl luă, îl puse în podul palmei, întorcându-l şi p-o parte, şi pe alta. În mâna ei neagră, moneda, ca o lumină albă.

Abia făcui câţiva paşi, şi auzii:

— Na, na şi ţie!

Mi-ntorsei capul. Aruncase cânelui o bucăţică de

carne.

Fetiţa deschise pumnul, privi din nou la franc, începu să râză, se sculă şi o rupse la fugă, dând chiote. Cinele se uită lung după mine şi începu să urle. Ce curios! Era aşa de limpede ce spunea el: „Tu mi-ai gonit-o… de ce mi-ai gonit-o?…”

La sărbătorile mari simţeam nevoia d-a şti lumea copiilor fericită, cel puţin această lume inocentă şi pură încă. Închipuiţi-vă un copil înfomat şi tremurând în ziua de Crăciun… E ceva mai dureros?

Nu e de loc fantezie. Mi-aduc foarte bine aminte de acum 27 de ani. Poate timpul, ca o perspectivă a impresiilor noastre, să ne poetizeze copilăria, dar nu o schimbă în adevăratul ei fond. Durerile şi fericirile rămân dureri şi fericiri, oricât s-ar afunda în timp ca într-o ceaţă din ce în ce mai deasă şi mai îndepărtată.

Sărbătorile Crăciunului sunt cele mai mari pentru copii. Moş Ajunul, colindele, steaua, pluguşorul, videimul, sorcova… care din noi, cei din mulţimea de jos, nu păstrăm neşterse emoţiuni de traista Moş Ajunului şi de ramura cu trandafiri de hârtie?

Cârdurile de Moş Ajun se rânduiau de mai nainte.

Cea mai bună faţă de pernă era a mea. O traistă cât mine de mare, în care mă împiedicai o noapte întreagă, tremurând, suflând necontenit în mâinile îngheţate. Ce fericire într-o suferinţă reală!

Surorile împleteau zorit la ciorapi, la târlici şi mănuşi. Toate trebuiau să fie gata. Ele simţeau un fel de mândrie ca fratele lor să se ducă departe, departe, cu cârdurile, şi a doua zi să le spuie tocmai pe unde a colindat.

Parcă mă văz în acel an în care n-am avut noroc.

M-am culcat devreme ca să mă scol la miezul nopţii. Am închis ochii, dar n-am adormit. Ce emoţiune! Aveam cizme noi. Nu le pusesem până atunci. Traista în cui, băţul

după uşă, căciula la căpătâi. Şi căciula era nouă. Îmi ticăi a inima, aşteptând pe Bănică cu tovarăşii. Am răbdat cât am răbdat în plapămă, dar n-am mai putut. Mulţi poate nu veţi fi ştiind ce va să zică Moş Ajun la 8 ani, ba încă cu cizme noi…

— Mă îmbrac, mamă… vine Bănică!

El era şeful. Voinic, îndrăzneţ şi de 14 ani. Eu, cel mai mic din ceata de şapte inşi.

Mama, somnoroasă, îmi spune necăjită:

— Dormi aci, mai e pân'la miezul nopţii.

— Mamă, vine Bănică!

În sfârşit, să mă îmbrace. Aprinse lumânarea. Pe geamuri, frunze albe şi groase. Afară, ger. Trăsei repede pantalonii. Intrai într-un spenţer de lână albastră, apoi într-o scurteică blănită cu oaie. Mă încinse cu o basma roşie. Cizmele! Cizmele nu intrau. Cu picioarele în sus, şi trage, şi trage, şi luptă, până când mama rămase c-o ureche în mână. Plângi eu, râzi mama. Până n-a cusut urechea cizmei, n-am încetat din urlat. Mi-am scos târlicii şi abia mi-au încăput cizmele. „Nu e semn bun". Ca acum mi-aduc aminte de acest gând.

— Să nu te muşte vreun câne, păcatele mele…

Vezi? Nu era semn bun…

Am tras căciula pe urechi. Am înhăţat băţul şi, până să vie Bănică, am strigat de vreo douăzeci de ori: „Bună dimineaţa la Moş Ajun!"

Tata se prefăcea că nu ştie cine strigă.

— Ia să le aruncăm pisica în braţe… Oameni mari şi la Moş Ajun…

Şi strigam mereu, îngroşând glasul, cu ochii la cizme. Mă strângeau, dar… nu făcea nimic.

Haiti! Bătuse în geam!

— Bănică?

— Bănică.

Şi zbughi pe uşe-afară!

Zăpada prinsese, din polei, o coaje tare şi alunecoasă. Ceaţă, ceaţă, de abia zăreai la doi paşi.

Bănică făcu planul. S-o luăm pe la Crucea de piatră, mere, nuci şi covrigi, pe la noi mai mult colaci.

Bănică, în frunte. Noi, grămadă, după el, ca să nu-l pierdem în ceaţă. Grăbiţi, sperioşi şi alunecuş. Cădeam p-un capăt. Şeful râdea.

— Unul la rând… doi la rând… trei… Şi iar: Unul la rând…

— Unde suntem, nea Bănică?

Şi când îi ziceam nea Bănică, îi ziceam cu dragoste şi cu respect.

— Dracu' să ştie… nu văz nimic…

— Unde suntem, nea Bănică?

— Om fi printre vii…

Şi suflam greu de tot.

— Ai ostenit, mă… cutare?

— Aş, nu-u-u-u!

— Mai avem, nea Bănică?

— Zău că nu ştiu… nu văz nimic…

— Om fi la gropi…

— La gropi?… nu văz nimic… staţi… băgaţi de seamă… Un ţipăt desperat şi scurt… Mă duceam în jos, în jos, adânc, parcă se scufundase pământul sub mine.

— Ce e, mă? strigă Bănică speriat. Unde eşti, mă? Gropile!… Radule!

Doi, mai mici, începură să ţipe.

Eu nu mă oprisem decât în fundul gropilor. Nu mă durea nimic, dar de frică începusem a clănţăni şi nu izbuteam să dau chiot.

— Radule! Radule! strigă Bănică. Ceilalţi doi plângeau.

— Tăceţi, mă!

Şi le trase o înjurătură.

— Radule!…

În sfârşit, îi răspunsei.

— Ce e, nea Bănică?

— În gropi, mă?

— Da, nea Bănică.

— Cum dracu' făcuşi, mă?

— Nu ştiu, nea Bănică…

— Eşti viu, mă?

Ceilalţi doi începură iar să plângă.

— Mai trăieşti, mă?

— Cine?…

— Tu. mă!

— Trăiesc… n-am nimic… ca p-o sanie…

Eu, în fundul gropilor de nisip, mă luptam să sui, şi cum suiam doi paşi, jiit… şi alunecam în fund. Coaja zăpezii, groasă şi lustruită. Alunecam ca pe gheaţă.

— Ei, nu te sui, mă?

— Nu pot, nea Bănică, alunec.

— Apoi ce să facem?

— Eu ştiu?…

Şi începui să plâng.

— Nu plânge, mă!

— Nu plâng.

— Costache, porunci Bănică, pune-te pe vine şi dă-ţi drumul.

Costache, de 12 ani şi băiat inimos.

Jiiit… şi odată mă pomenii cu Costache. Îmi veni inima la loc. Mă luă de mină. Apucarăm în sus; după câtva paşi, jiit, amândoi odată… şi iar, şi iar, dar degeaba! Ni se umflaseră buricele deştelor.

— Măi, ce faceţi, măi? strigă Bănică.

— Nu se poate, nea Bănică, răspunse Costache.

— Apoi ce e de făcut?

— Eu ştiu?…

Cei doi începură iar să plângă.

— Tăceţi dracului! strigă Bănică. Staţi voi aici.

Cei doi începură să ţipe.

— Nu ne lăsa, nea Bănică, ia-ne şi pe noi…

— Păi vă daţi drumu-n gropi, mă?

— Da, nea Bănică, da…

Să nu vă miraţi. Când suntem mici, facem minuni de eroism din cauza fricii.

Tăcere. Noi doi ascultam din fundul gropilor. Eram ca într-o ocnă, nu vedeam nimic. Bănică, din când în când: „Aşa… stai… tu aici… Dumitru după Ion”…

— Ce faci, nea Bănică? strigă Costache.

— La şir, mă… şi eu în cap… venim şi noi… ţineţi-vă bine… Haiti…

Jiiit… şi buf, unul peste altul, rostogol la picioarele noastre.

În depărtare s-auzea încetinel, ca prin vis: „Bună dimineaţa la… o… ş… a… juuu”…

Gropile erau adânci, adânci de tot. Noi abia zăream la doi paşi. Ei, ce e de făcut? Bănică luă pe Costache. Să dibuie ei, încet-încet, până or da de urma căruţelor, că numai p-acolo putem să scăpăm. Nu mai mi-era frică. Toată grija de cizme, să nu le fi zgâriat. Le pipăiam eu, dar nu vedeam nimic.

Nouă celor mici ne zise:

— Voi să mergeţi grămadă, mă, mai în urmă, mai departe, mă, să nu se surpe vreun mal, şi când oi zice eu: „aici, băieţi!”, voi să răspundeţi: „aici! aici, nea Bănică!”

Să nu se surpe vreun mal? ne îngheţară inimile. Eu mă gândeam la mama… ce-o să facă tata fără mine!… îmi venea să plâng… ba şi începusem.

— Cine plânge, mă?

— Ni-i-meni… mi-am suflat nasul.

Şi încet-încet, vârâţi unii într-alţii, intrarăm în întunericul adânc. Nu zăream nici pe Costache, nici pe Bănică.

În depărtare s-auzeau cetele strigând, şi strigătul lor

s-apropia, se depărta; alteori, numai ca un vuiet de vânt.

— Aici, băieţi?

Tresărirăm.

— Aici, aici, nea Bănică!

— Staţi, mă… am dat de urma căruţelor.

Ne oprirăm. Nea Bănică, ca o umbră, se apropie de noi şi ne puse pe drum şi, încet-încet, ieşirăm din gropi.

Cât om fi stat acolo nu ştiu, dar parcă întunericul bătea în fumuriu.

— Când s-a revărsa de ziuă, ne zise nea Bănică, am să vă duc la boierul cu fete multe şi cu salep, mă.

— Ce, ne dă salep?

— Daaa…

Ce bun băiat nea Bănică! Ce ne-am fi făcut noi fără el?

Tremuram… Salep care frige într-o odaie caldă…

— De ce ne dă salep, nea Bănică?

— Vezi că boier Matei, mă, are opt fete şi a avut şi un băiat, mă. Băiatul a murit, şi d-atunci a rămas el că deschide uşa la toţi băieţii, la Moş Ajun, la colind, cu steaua şi cu sorcova.

Ne umpluserăm ca la jumătate trăistele cu mere, cu covrigi şi cu nuci, ba aveam şi câte două pere. Ce mândru eram… să duc şi pere surorilor!

Începuse a se lumina de ziuă.

— Mă, zise nea Bănică, oprindu-se în dreptul unor case boiereşti, am ajuns. Suflati-vă nasul. Să sărutaţi mâna boierului.

Şapte nasuri dodată, şapte mâneci pe la nas, apoi cu toţii ne-am dres glasul şi am intrat într-o curte mare. Dasupra pimniţei, un cerdâc cu geamlâcul luminat. Prin perdelele lăsate se zăreau cei dinlăuntru ca nişte umbre. După ce-am strigat, cât am putut de tare şi de lung: „Bună dimineaţa la Moş Ajun!”, Bănică ţinu discursul următor:

— Să trăiţi, coane Matei, şi cu dimoazelile dumitale!

La mulţi ani cu noroc şi sănătate cu dimoazele cu lot! Noi, coane Matei!

Tii! ce bine vorbise!

— Voi, băieţi?

— Noi, coane Matei.

— Ne cunoaşte, nea Bănică?

— Aş, nu, mă, de unde?! Dar aşa e obiceiul casei.

Băturăm picioarele în prag, întâi Bănică, apoi toţi după dânsul, şi suirăm scara cu căciulile în mână.

În fundul cerdacului, un pat lat. Conu Matei, într-un halat năutiu cu flori roşii, sta grecește. Pe cap, o căciuliţă de plisă cu fireturi. Negricios la faţă, ras, numai cu o dungă de bărbuţă albă, de la urechi în jos, încheindu-se la beregată. Şi nişte ochi mari, negri şi buni, cu toate că deasupra lor avea două smocuri de sprâncene scurte şi dese. În picioare, lângă el, trei fetiţe... ah! ce frumoasă era cea mai mică!

Conu Matei ne întinse mâna, cu degetele frânte în jos. Noi o sărutarăm, pe rând, cu sfială şi cuminte. Boieru începu:

— Şedeţi, băieţi... (Noi, în picioare, nu ne mişcăm.) Aveam şi eu un băiet... (în ochii lui două lacrimi) ar fi fost acum ca tine... (şi arătă pe nea Bănică) n-a vrut Dumnezeu... (Eu încremenisem cu ochii la cea mai mică.) După el s-a dus şi mă-sa... semăna cu el, dar ochii ei erau albaştri... Vă e frig?... (Şi pantalonaşii ei, cu o palmă mai lungi decât rochiţa... cu cerculeţe şi cu flori cusute în gherghef.) Dar am să vă dau câte două ceşti de sălep... (Salep? cum o fi chemând-o?... ca mine de mare... cu păru pe spate... se uită la mine... plec ochii în jos... ce urât trebuie să fiu!) Linico tată, zi Ancuţii de salep... (Linica o ¡cheamă... se învârteşte repede... rochiţa i s-a umflat... părul îi saltă pe umeri... s-a dus!)

Fiecare cu ceaşca de salep.

Nea Bănică suflă, ţuguind buzele; înghite, înghite în

sec; nu poate încă sorbi; frige. Ceilalţi suflă, suflă şi ei. Eu simţ aburi calzi pe la nas; suflu şi eu, dar nu văz unde… Linica se uită la noi… Celelalte, mai măricele, şoptesc şi râd încet. Au băut toţi câte o ceaşcă, eu suflu mereu, uitându-mă, gândindu-mă.

— Băieţaş… nu bei? zise boierul.

Odată mă roşii ca focul, şi dintr-o sorbitură înghiţii tot salepul.

Ne-a mai dat încă unul. L-am băut cu noduri, că n-am mai îndrăznit să-mi ridic ochii din ceaşcă. Linica se dusese.

Ne-a dat câte trei mere şi un covrig. Am sărutat mâna lui conu Matei şi am plecat. Am colindat încă vreo două ceasuri, dar eu nu mai strigam şi n-am mai scos nicio vorbă. Mă gândeam. Ah! da… trădam… trădasem. Dacă ar şti Nicuţa popii! Ce rău e omul! Şi cum nu bănuiesc cei mari, ce lume de emoţiuni şi de imagini se agită în capetele celor mici!

Spuneam încet sor-mi că Linica era aşa, era pe dincolo, iar tata, auzindu-mă, căci eu nu-l simţisem când intrase în casă, mi-a zis surâzând:

— Măăă! hoţule!

Am tresărit. Am tăcut. Dar multă vreme n-am uitat pe Linica.

Unde-o fi ea?

Nu vi se pare că unele întrebări tresar în noi, peste zeci de ani cu o melancolie delicioasă?

Pentru mine a fost un an trist, de care mi-aduc aminte cu un sentiment vag de căinţă… prima mea trădare!

Un singur gând espiator… să câştig bani mulţi, cu sorcova, şi să dau Nicuţii, în fiecare dimineaţă, câte o plăcintă cu carne de la Kir Gligore, simigiul care trecea, strigând, pe nas şi ascuţit: „Plaţinta, plaţinzora!”

De câte şapte ori pe zi, până în ajunul Anului nou am zis mamei:

— Mamă… sorcovă cu beteală!

În ajun:

— Mamă!…

— Bine, bine… cu beteală…

Pe înserate, mama intră cu două sorcove. Una cu patru trandafiri de hârtie subţirică şi cu câteva fire de beteală, alta, mai proastă, cu trandafiri roşii p-o fată şi albi pe ceailaltă. A bună pentru mine şi a proastă pentru Ionică, un biet copil fără tată, cu un an mai mic decât mine, cu care umblam eu la sorcovăială.

A doua zi, cizmele în picioare (nu mă uitam la ele, se cam învechiseră), căciula în cap şi cu Ionică prin mahala.

Ionică, fericit, nu-şi mai lua ochii de la sorcova lui.

Lapoviţă; noroi; ploua şi ningea; ne scufundam în noroi şi abia ne scoteam picioarele, pocnind, ca şi când am fi spart burdufuri de hârtie.

— Un câne se repede; eu fug; Ionică rămâne în noroi; ţipă; se apără desperat cu sorcova; un ţipăt şi mai tare… l-a muşcat… din sorcovă n-a mai rămas decât băţul. A scăpat. îl iau de mână. El plânge arătând la picior şi nu vede că trandafirii i-au picat în mocirlă. Intrăm la noi acasi. Mama îl întreabă: „De nu te-a muşcat?” Ionică vede băţul sorcovei fără trandafiri.

— De sorcovă! răcni el.

Era mai mult învineţit decât muşcat. Mama îmi făcu cu ochiu’ şi desprinse doi trandafiri de la mine şi îi legă de beţişorul lui. Mie îmi venea să plâng… dar mi-era şi milă de bietul Ionică.

El tăcu. Se uită la trandafiri…

— Nu mă mai doare…

Parcă pe mine mă durea… Şi pe mine mă muşcase cineva de sorcovă. Înghiţii de vreo câteva ori şi plecarăm

An fără noroc.

Ca să nu ne mai apropiem de curtea cu d-nele, trebuia să sărim un şanţ cu apă. Un fior. De n-ar cădea

Ionică. El sări şi se clătină pe celălalt mal. Eu, grăbit, ţâşti dincolo într-un picior… alunec şi bâldâbâc în şanţ. Trandafirii mei se umplură de mocirlă.

Mi se înecase sorcova. Lacrămile cădeau, picături mari. De pe mine se scurgea apă murdară şi groasă.

Ionică îmi întinse sorcova lui.

Eu îi întorsei spatele şi plecai spre casă suspinând. Acasă începui să plâng, nu glumă. Mi se păru că mama abia se ţinu de râs. Mă primeni. Mă apucase frigul. Adormii lângă sobă.

Cam pe la toacă intră pe uşă Ionică, cu un pumn de gologani. îl trimisese mă-sa să-mi dea şi mie. Ştiu că mama mi-a şoptit la ureche: „E sărac… îţi dau eu ţie”… Şi l-a trimis îndărăt acasă.

De unde-a avut, de unde n-a avut, mi-a dat mama o sfănţoaică şi mi s-a întors inima la loc.

O săptămână de zile i-am tot dus Nicuţei câte-o plăcintă cu carne. Şi ea, împărţind plăcinta în două, îmi da şi mie jumătate, întrebându-mă:

— De la sorcovă?

— Da… şi mă uitam în jos.

Dar vezi dumneata, eu eram ameţit: mi se părea că Linichii îi duceam plăcintele.

Ce de drame, mici şi emoţionale, nu-mi aminti acel chip melancolic din fereastra Şcolii Centrale şi ţigăncuşa care mânca cu poftă, nevrând să ştie că sub ea era zăpadă şi că de sus cădea zăpadă!

Şi, tot gândindu-mă, m-am pomenit la Şosea, fără să ştiu pe unde arh trecut şi când am ajuns.

Vă rog să mă credeţi că nu este un sentimentalism afectat, ci o rugăciune profundă care, în fiecare an, porneşte din viaţa mea de odinioară: „Doamne, dă, Doamne, copiilor săraci cizme, scurteici, căciuli de Moş Ajun, şi nu lăsa, Doamne, pe niciunul fără sorcovă de Anul nou”…

Domnule Grigorescu, dacă ai fi văzut dumneata acel tablou, ce pagină splendidă ai fi creat!

ÎN AJUNUL CRĂCIUNULUI

Al. VLAHUŢĂ

Pentru a treia oară întâlnesc azi pe bătrâna asta cu doi copilaşi de mină. Ce slabă-i, săraca, şi de-abia merge. E îmbrăcată într-o caţaveică din petici toată, pe cap – o broboadă de lână gălbuie, şi-n picioare târâie rămăşiţele unor foşti şoşoni. Copiii, gătiţi în vechituri de căpătat, palizi la faţă, se uită cu ochi mari, speriaţi, pe vitrinele pline de jucării.

O, ce milă mi-e de copiii săraci cari n-au jucării de Crăciun şi cărora „anul nou" nu le aduce nicio bucurie. Şi totuşi nu-i aceasta cea mai tristă pagină din viaţa lor! Cum aş vrea să ştiu ce gândesc ei acum!... Probabil, ce gândeam şi eu la vârsta lor. Îmi văd aşa de bine copilăria mea în privirea lor extaziată, în dorinţele şi privaţiile lor, în paloarea feţei şi în sărăcia îmbrăcămintei lor. Şi merg după ei, lângă ei; viaţa mea se amestecă-n clipa asta cu a lor, bătrâna mi-e şi mie bunică. E o zi de moină, parcă-i primăvară. Strada-i ticsită de lume. Trăsurile, pe două şiruri, se mişcă încet, ca după mort. Prin prăvălii e o îmbulzeală ş-o zarvă ameţitoare. Se miră bătrâna de-atâta sodom... Ne-am oprit în faţa unei vitrine mari.

— I, ce frumos e, bunicuţă... Eu aş vrea să am arapu ăla călare pe ţap... Da' tu, Lizico, tu ce-ai vrea?

— Eu?... Stai să-ţi spui...

Şi Lizica se uită ameţită; parcă i-ar fi frică să ia aşa iute o hotărâre. Sunt atâtea lucruri frumoase, şi toate-i plac, toate fac să-i bată inimioara, de surpriză, de dorinţi care nu se pot realiza.

— Eu vreau păpuşa aia mare cu pălărie roşie.

Şi Lizâca o arătă cu degetul. Un popor de păpuşi, cu braţe întinse, cu obrajii umflaţi şi rumeni par a privi mirate la noi, cu ochii lor de mărgele. În mijlocul lor e una mai

mare; şi stă în picioare, şi are ciorapi şi pantofi de lac, şi e gătită în rochie de mătase… Pe asta o vrea Lizica.

— Auzi, bunicuţă, Ionel zice că păpuşa asta mare vorbeşte… Nu-i aşa că păpuşile nu vorbesc?

— Haideţi; copii, nu vă mai uitaţi, că astea nu-s pentru noi…

— Da’ pentru cine-s, bunicuţă?

— Ia… pentru cei bogaţi!

— Da’ noi nu suntem… bogaţi?…

Şi se duc. Lizica mai întoarce capul, ca să-şi ia adio de la păpuşa ei. Iar eu mă uit pe urma lor, gânditor…

Într-un fund de mahala văd o cocioabă veche, pleoştită, îngropata în pământ până la fereşti; geamurile sunt murdare, sparte şi cârpite cu hârtie; înăuntru e o lumină vânătă, fumurie; pe pereţii umezi sunt drâie de ploaie. O rogojină ruptă acopere singurul pat şi singura mobilă a acestei vizuini; la căpătâi, lângă soba care-i mai totdeauna rece, sunt aruncate vraişte ţoale vechi, cari miroase-a bolnav.

Acolo văd intrând pe „bunicuţa”, c-o pâine la subţioară, şi cu cei doi copilaşi, cari nu ştiu şi nu pot încă pricepe cum se face că nu sunt – şi ei „bogaţi”. Şi n-au de nicăiri niciun ajutor, şi nu-i o mână de bărbat s-aducă o doniţă de apă-n casă…

Şi mâine e Crăciunul!

UN CRĂCIUN Amintiri

Al. VLAHUŢĂ

Nu ştiu cum se pripăşise la fiţa Smaranda, unde şedeam în gazdă, un ţigănuş slăbuţ şi perpelit, în care se încheia tot personalul de serviciu al casei. Ştiu însă că într-o iarnă fiţa Smaranda a plecat cu moşu Vasjle să facă sărbătorile la o rudă chiabură din Plopana, şi pe mine m-a lăsat cu Ionică în bucătărie, pân-o veni cineva de-acasă să mă ia. Aveam la dispoziţia noastră o baniţă de făină de popuşoi, un căuş de fasole şi o traistă de nuci. Ionică era

de vârsta mea; amândoi la un loc am fi împlinit douăzeci de ani, vârsta unui flăcău. Eram doar destul de voinici ca să ne facem singuri mămăligă şi o fiertură de fasole. Şi ne înţelegeam de minune şi la treabă şi la joacă. Ziua ne dam cu sania pe Dealu Ţuguetei, seara spuneam poveşti şi ne puneam la cale ce-aveam să facem noi când om fi mari; uneori luam negreală de pe gura cuptorului şi ne zugrăveam mustăţi şi barbişoane, râdeam să ne prăpădim; într-un târziu ne apuca frica, lăsam tăciunii să se stingă, ne culcam frumuşel pe rogojina care acoperea cele patru scânduri ale patului şi ne vâram capetele sub lăvicer, ca să ne încălzim. Bine, asta merge-o zi, două, da' eu bag seamă că vremea trece, Crăciunul se apropie, şi cei de-acasă se vede c-au uitat că mai au şi un băiat…

— Ce să fie asta, mă Ionică?

— Poate că nu mai vine… Dă-i departe?

Şi iată-ne făcând planuri, să ne sculăm de mânecate şi s-o pornim amândoi la drum, cu săn uţa noastră.

Văd ca prin vis dealurile acoperite cu zăpadă, copacii în promoroacă, ochii îmi lunecă; e un joc fermecător de scântei pe netezişul alb, poleit de soare; şi în această imensitate pustie, pe un drum luciu ca oglinda, Ionică, înhămat la săniuţă, mă duce-n goană; din când în când sare, şi mihonă ca un mânz, care zburdă. Apoi se face el boier, şi eu cal; la deal amândoi suntem cai, la vale amândoi boieri, şi pe la amiază iată-ne ajunşi la Pleşăşti. Bătrânul Dorogan mă cunoaşte de departe, şi-mi iese vesel înainte, îmi pune labele-n piept şi mă linge pe obraz…

O, căsuţa noastră drăgălaşă, cu prispa ei lată de jur-împrejur, cu straşina ei de stuf, în care aveam cuiburile mele de vrăbii, şi în care vara veneau albine şi-mi puneau miere în trestii, şi mi-o despărţeau frumos în porţii mici cu nişte căpăcele rotunde, tăiate din primele frunze de vişin! Dar de ce pare ograda aşa de pustie?… Şi nimeni nu s-arată la fereastră!

Nici nu ne mai scuturam ciubotele de omăt. Nerăbdători, dăm buzna-n casă. Ţaca Frăsina întinde foi de aluat, frate-meu Mihalachi pisează miez de nucă şi zahăr; când ne văd, se crucesc.

— Cu cine aţi venit?

— Cu sania noastră… Da' unde-i mama? întreb eu îngrijat.

— Sunt. duşi cu toţii la Zlătănoaie, fac sărbătorile acolo.

Va să zică, puteam eu să aştept mult şi bine!… Ionică se uită cu sfială la lucrurile din casă. Pe mine mă îneacă plânsul, dar mă ţin. Mihalachi nu-şi mai are astâmpăr de bucurie c-am venit. Lăsăm pe ţaca Frăsina să mocoşească singură la turte, şi noi ne ducem tustrei la bucătărie, unde baba Ţăndăroaie ni-aşază pe-un fund de lemn o strachină cu borş de cartofe, o bucată de azimă, perje afumate şi alte bunătăţuri de post – căci e Ajunul Crăciunului şi doară suntem creştini. Şi pe când eu cu Ionică leorpâim flămânzi din lingurile de lemn, baba îşi face cruce şi se minunează într-una de vitejia noastră, şi parca tot nu-i vine a crede c-am făcut noi singuri atâta drum. „Doamne fereşte, vă putea ieşi o lighioaie de lup înainte…". Mihalachi ne spune cum îi bate pe ei la şcoala lui Angheluţă de la Chiţoc; este unu Bârzu, care îi arde cu varga la tălpile goale, până le dă sângele; asta se cheamă „la falangă". Frate-meu e cu doi ani mai mare decât mine, nu poate să-nveţe, zice că-i „greu de cap"; şi el a venit pe jos, c-o zi înaintea noastră; e cel mai horopsit şi mai nenorocit dintre noi toţi; nimeni nu-l iubeşte, şi mie mi se rupe inima de milă când mă uit la el şi-l văd aşa de smerit, şi ştiu câte rabdă!

— Sculaţi, băieţi, c-a venit Crăciunul.

Mă trezesc, deschid ochii şi caut să mă dumiresc unde mă aflu. În odaie, întuneric – numai la vatră se vede o zare de lumină, aud pe cineva rupând vreascuri, dar nu mai desluşesc nimic.

— Hai, sculaţi-vă, c-a venit Crăciunul…

Focul se aprinse cu pară, lumina bate în păretele din faţă, pe care capul lui Mihalachi se proiectează mare cât un hoboroc. Scol şi pe Ionică. Toate lucrurile mi se înfăţişează curios, parc-aş trăi în basme. Şi glasurile noastre somnoroase au un sunet neobicinuit.

— A trecut miezul nopţii, acum putem să mâncăm de frupt. Păziţi voi focul, să se facă jăratic, că eu mă sui în pod.

Şi până să ne dezmeticim noi bine, Mihalachi se şi întoarce c-o harchină de costiţă afumată, cu slănina şi cioriciul ei; şi o taie frumuşel bucăţele într-o tigaie, şi trage cărbuni de pe vatră…

— Ia vezi, Alecule, că este o azimă în dulap, şi dă şi-o farfurie de-acolo, şi nişte furculiţi… să mâncăm ca oamenii, că doar II Crăciunu… sătulu. Da’ ţie poate că nu ţi-o fi foame, Ionică.

M

— Baa mi-i foame!

Afară se crapă de ziuă, iar noi înfulicăm cu lăcomie; ne răzbunăm pe cele şase săptămâni de post. Ţaca Frăsina doarme în ietacul de alături, habar n-are de ce se petrece; chiar deşteaptă să fie, şi tot n-ar simţi, pentru că-i surdă, săraca. Ne aşezăm tustrei în genunchi pe lada de la fereastră şi radem cu unghiile flori de gheaţă cari s-au pus pe geam; în faţa noastră răsare soarele; troiene mari acopăr câmpiile, gârla îngheţată bocnă străluceşte în curmezişul şesului.

— Măi, Ionică, tu ai potcoave la ciubote?

— Da’ de unde?

— Da ştii tu să te dai în călcâie pe gheaţă?

— Ştiu, cum să nu; şi puica… şi-ntr-un picior ştiu…

— Hai şi ne-om da…

La întoarcere, rebegiţi de frig, ne abatem pe la Neculai Moraru, să ne mai încălzim. O droaie de copii stau

jos pe vine împrejurul unei străchini mari, din care-nfulecă pe-ntrecute turte cu julfă. Gahiţa ocărăşte de faţă cu noi pe badea Neculai c-a dat crâşmarului bunătate de porc, şi n-au bieţii copii cu ce-şi „înfrupta gura” la o zi ca asta. El stă smerit la vatră şi trage din lulea. Pe noi ne ustură ochii de fum, şi nu ştim cum să ne luăm tălpăşiţa mai degrabă.

Ţaca Frăsina ne-a aştepta cu masa. Ea trimite pe Ionică să mănânce cu baba la bucătărie… „noi, chipurile, suntem boieri!”

Eu îmbuc în silă. Mă umple dorul de cei care lipsesc; simt, mai mult ca oricând, nevoia unei mângâieri, casa mi se pare pustie; biata ţaca Frăsina, e aşa de ursuză!… mă uit la locurile goale dimprejurul mesei: aici sta mama, colo, tata, dincolo, soră-mea… Un moment mi se pare că-i văd. „Copil nenorocit, nu te iubeşte nimeni!”. Ochii mi se umplu de lacrimi. Mihalachi mă întreabă, cu milă, ce am. Ştiu eu ce să spun? îmi întorc faţa şi-ncep să plâng cu hohot.

PARTEA A II-A adevărat a înviat!

Capitolul CÂNTĂRILE SFINTELOR PAŞTI

HRISTOS A ÎNVIAT

Hristos a înviat din morţi, cu moartea pe moarte călcând, şi celor din morminte viaţă dăruindu-le.

ZIUA ÎNVIERII

Ziua învierii, popoare să ne luminăm, Pastele Domnului, Pastile. Că din moarte la viaţă şi de pe pământ la cer Hristos Damorabu ne-a trecut pe noi, cei ce cântăm cântare de biruinţă.

DE TE-AI ŞI POGORÂT ÎN MORMÂNT

De Te-ai şi pogorât în mormânt, Cel ce eşti fără de moarte, dar puterea iadului ai zdrobit şi ai înviat ca un biruitor Hristoase Dumnezeule, zicând femeilor mironosiţe: Bucuraţi-vă! Şi Apostolilor Tăi pace dăruindu-le, Cel ce dai celor căzuţi ridicare.

ÎNGERUL A STRIGAT

Îngerul a strigat celei pline de dar: Curată Fecioară,

bucură-te. Şi iarăşi zic: bucură-te, că Fiul Tău a înviat a treia zi din mormânt.

Lumineză-te, lumineză-te, noule Ierusalime, că slava Domnului peste tine a răsărit. Saltă acum şi te bucură, Sioane; iar tu născătoare de Dumnezeu, veseleşte-te, întru învierea Celui născut al tău.

CU TRUPUL ADORMIND

Cu trupul adormind, ca un muritor împărate şi Doamne, a treia zi ai înviat, pe Adam din stricăciune ridicându-l şi moartea pierzând-o, Pactele nestricăciunii, lumii de mântuire.

DOAMNE IISUSE HRISTOASE

Doamne Iisuse Hristoase Tu eşti zori prea luminoase.

1. Tu eşti raza cea curată şi lumin-adevărată.

3. Dumnezeu fiind din fire Ai luat chip de-omenire

4. Şi te-ai dat spre răstignire Pentru a noastră mântuire.

5. O, Iisuse, nume dulce, Ne-ai scăpat prin sfânta-ţi cruce.

ÎNGERUL A ALERGAT

1. Îngerul a alergat şi Fecioarei a strigat: „O tu Cea Plină de Dar Nu te-ntrista cu amar 4. Că mărirea lui Hristos la un soare luminos Peste tine a răsărit şi-a strălucit prea slăvit.

2. Că fiul tău cel prea Sfânt 5. Saltă Sioane, glas dând

A înviat din mormânt şi te bucură cântând

Şi pre morţi a ridicat iar tu, Curată ce eşti

Izbăvindu-i din păcat”. Maica luminii cereşti.

3. Cântaţi popoare cântaţi şi-n Domnul vă desfătaţi Acum să ne veselim Noule Ierusalim

6. Veseleşte-te curat De al tău fiu înviat şi ne mângâie pe noi Scoţându-ne din nevoi.

COLIND DE FLORII

Azi cu toţi să prăznuim Pe Dumnezeu să-l mărim

Hristos vine-ncetinel Spre patimă ca un miel O, minune, O, minune!

1. Azi intră-n Ierusalim Călare pe un mânz asin De popor e aşteptat la un mare împărat

2. La poartă e-ntâmpinat Toţi osana i-au cântat Osana dintrunălţime

Că Hristos împărat vine. O, minune, O, minune!

3. Prunci cu stâlpării în mână Qntă cu noi împreună Osana dintrunălţime

Că Hristos împărat vine. O, minune, O, minune!

Capitolul II POEME DE PAŞTI

CRISTOS A ÎNVIAT

V. ALECSANDRI

Cristos, mântuitorul din morţi, a înviat, şi fruntea-i, ca un soare Lucind peste popoare, Flori de nemurire în lume-a-mprăştiat.

Cristos, zeul credinţei, ieşit – a din mormânt! Ş-a sa reînviere Ne-arată că nu pere Dreptatea, şi credinţa, şi adevărul sfânt!

Cristos e viu! Ca dânsul, o! voi ce suferiţi în lanţuri de robie, Curând la viaţă vie Din umbra tristă a morţii veţi fi cu toţi ieşiţi!

V. ALECSANDRI

Iată zile-ncălzitoare După aspre vijelii Vin Floriile cu soare şi soarele cu Florii.

Copiliţă, nu vrei oare, Nu vrei cu mine să vii Când Floriile-s cu soare şi soarele cu Horii?

Lumea-i toată-n sărbătoare Ceru-i plin de ciocârlii Vin Floriile cu soare şi soarele cu Horii.

Eu ţi-oi da de orice floare Mii de sărutări şi mii Hai! Horiile-s cu soare şi soarele cu Horii.

Primăvara-ncântătoare scoate iarba pe câmpii Vin Floriile cu soare şi soarele cu Florii.

Să culegem la răcoare Viorele albăstrii? Hai! Floriile-s cu soare şi soarele cu Horii.

Şi ferice de cei vii Vin Horiile cu soare şi soarele cu Horii.

Iar tu, dulce, zâmbitoare, Te-i face că te mânii… Hai! Horiile-s cu soare şi soarele cu Horii.

PASTELE

V. ALECSANDRI

De Paşti în satul vesel căsuţelenălbite Lucesc sub a lor malduri de trestii aurite Pe care cocostârcii, înfipţi într-un picior, Dau gâtul peste aripi, tocind din ciocul lor.

Un scrânciob mai la vale pe lângă el adună Hăcăi şi fete mândre ce râd cu voie bună; Şi-n sunet de vioare, de cobze şi de n-ai Se-ntoarce hora lină, călcând pe verde plai.

Bătrâni cu feţe stinse, români cu feţe dalbe, Romînce cu ochi negri şi cu ştergare albe Pe iarba răsărită fac praznic la un loc, Iar pe-mpregiur copiii se prind la luptă-n joc.

Şi scrânciobul se-ntoarce, purtând în legănare Părechi îmbrăţişate cu dulce înfocare, Ochiri scânteietoare şi gingaşe zâmbiri Ce viu răspund în aer electrice luciri.

ÎNVIEREA

M. EMINESCU

Prin ziduri înnegrite, prin izul umezelii, Al morţii rece spirit se strecură-n tăcere; Un singur glas îngână cuvintele de miere, închise în tratajul străvechii evanghelii.

C-un muc în mână moşneagul cu barba ca zăpada, Din cărţi cu file unse norodul îl învaţă, Că moartea e în luptă cu vecinica viaţă, Că de trei zile-nvinge, cumplit muncindu-şi prada.

O muzică adâncă şi plină de blândeţe Pătrunde tânguioasă puternicele bolţi: „Pieirea, Doamne sfinte, căzu în orice colţ, înveninând pre însuşi izvorul de vieţe.

Nimica înainte-ţi e omul ca un fulg, Ş-acest nimic îţi cere o rază mângâioasă, în pâlcuri sunătoare de plânsete duioase A noastre rugi, Părinte, organelor se smulg”.

Apoi din nou tăcere, cutremur şi sfială şi negrul întuneric se sperie de şoapte... Douăsprezece păsuri răsună... miez de noapte... Deodată-n negre ziduri lumina dă năvală.

Un clocot lung de glasuri vui de bucurie... Colo-n altar se uită şi preoţi şi popor, Cum din mormânt răsare Christos învingător, Iar inimile toate s-unesc în armonie:

„Cântări şi laude-nălţăm Noi, ţie unuia.

Primindu-l cu psalme şi ramuri, Plecaţi-vă, neamuri,

>

J! Î

Cântând Aleluia!

Christos au înviat din morţi, Cu cetele sfinte.

Cu moartea pre moarte călcând-o, Lumina ducând-o Celor din morminte!”

LA PAŞTI

G. COŞBUC

Prin pomi e ciripit şi cânt, Văzduhu-i plin de-un roşu soare, şi sălciile-n albă floare – E pace-n cer şi pe pământ. Răsuflul cald al primăverii Adus-a zilele-nvierii.

Şi cât e de frumos în sat! Creştinii vin tăcuţi din vale Şi doi de se-ntâlnesc în cale îşi zic: Hristos a înviat! Şi râde-atâta sărbătoare Din chipul lor cel ars de soare

Şi-un vânt de-abia clătinitor Şopteşte prin văzduh cuvinte: – E glasul celor din morminte E zgomotul zburării lor! Şi pomii frunţile-şi scoboară, Că Duhul sfânt prin aer zboară.

E linişte. Şi din altar Cântarea-n stihuri repetate Departe până-n văi străbate – Şi clopotele cântă rar: Ăh, Doamne! Să le-auzi din vale Cum râd a drag şi plâng a jale!

Biserica, pe deal mai sus, E plină astăzi de lumină, Că-ntreaga lume este plină De-acelaşi gând, din cer adus:

JZ1

În fapta noastră ni e soartea şi viaţa este tot, nu moartea.

Pe deal se suie încetişor Neveste tinere şi fele, Bătrâni cu iarna vieţii-n plete; Şi-ncel, în urma tuturor, Vezi şovăind câte-o bătrână cu micul ei nepot de mână.

Ah, iar în minte mi-ai venit Tu, mama micilor copile! Eu ştiu că şi-n aceste zile Tu plângi pe-al tău copil dorit! La zâmbet cerul azi ne cheamă sunt Pastile! Nu plânge, mamă!

E SĂRBĂTOARE

O. GOGA

E sărbătoare pe câmpie şi-n suflete e sărbătoare, învie firele de iarbă sub ploaia razelor de soare.

Sunt Paştile cele frumoase şi-n fire zvonul lor străbate, Clopotniţa-şi îndoaie trudnic încheieturile uscate.

Arama strigă când se zbate măiastra clopotului limbă, Eu simt strigarea ei aprinsă şi-n vorbe sufletul o schimbă:

Voi, toţi ce suferiţi şi plângeţi sub larga-ntindere albastră, Veniţi, veniţi, căci va să vie curând împărăţia voastră!

Veniţi, voi, obidiţii lumii cu buzele înfrigurate, Voi, chinuiţii de arsura unei tăceri îndelungate

Voi, osteniţi fără nădejde, voi, slujitorii fără plată.

Voi, căror vremea v-a dat veşnic numai porunca blestemată

Voi, ce muncirăţi pentru alţii trudind cu mâinile-amândouă, Veniţi, căci zvonul meu acuma vesteşte învierea, vouă!

zz.

Voi, cei cu fruntea de sudoare, cu genele de lacrimi ude, Eu cerului vă strig durerea şi Dumnezeu din cer aude!

Aduc lumina care sparge şi sfarmă capişti de păcate, Zăvoarele mucegăite din temniţe întunecate!

Eu celor orbi dezleg azi taina înfricoşată de-a vedea şi prăznuiesc, că-n al lor suflet învie învierea mea!

I. PILLAT

Ascultă mintea mea supusă, genunchii mei se pleacă-ncet şi-aduc prinosul închinării celui de neam din Nazareth.

DE PAŞTI

Peste noapte a înflorit mălinul. Peste noapte s-a Luminat seninul.

Puişori de puf A clocit găina. Berzei cuib de stuf A-ntocmit vecina.

Zmeii pe uluci Zbârnâind se-nalţă.

— Raţele-n papuci Galbeni se încalţă.

Râuri mici şi mari Spun de ape-albastre. Sate date-n var Râd privirii noastre.

Rândunele mici Ciripesc în ţară. Pluguri ca furnici Au ieşit pe-afară.

În zăvoaie au Coborât sitarii. Pe la hanuri sau Cuibărit cobzarii.

Peste câmp o iau Câinii ca nebunii. Peste cap se dau Vântul şi lăstunii.

Flori de ghiocel Vând ţigănci cu coşu, Dă-mi de Paşti un miel Alb şi un ou roşu.

NOAPTEA ÎNVIERII

N. CRAINIC

Din spuma de vişini răsare conacul Sub nemărginitul safir înstelat. Aprins de-aşteptare, pândeşte buimacul Strângându-şi toporul sub braţu-ncordat.

Troianul de floare l-ascunde ca norul Ce-ar sta să se spargă în trăsnet cumplit. Din sânge rachiul, din minte amorul Străpung cu duhoare văzduhu-nflorit.

E noaptea-nvierii. Tresaltă făptura, Tămâie e-n codri şi smirnă-n grădini. Spre marea minune se-nalţă natura cu ierburi şi arbori schimbaţi în lumini.

Un clopot răsună, răspund celelalte, Talazuri cântate rotind în eter, Se umplu de vuiet tăcerile-nalte şi sufletul lumii se suie spre cer.

Buimacul înjură păruta zăbavă cu care creştinii se

duc spre altar Pur, crinul credinţei se leagănă-n slavă să-l miruie roua cerescului har.

Conacul e singur. Ai casei plecară. Zăvoarele astăzi pe uşi nu se pun, Deschisă e poarta oricărui de-afară în noaptea-nvierii tot omul e bun.

JZĂ

Acasă rămase bunica oloagă. Iisus învіatul luceşte-n iatac. Bătrâna-n fotoliu, sub candeli, se roagă când intră năvală tâlharul buimac.

Alături e lada crezută c-o sumă Ce face un diavol din omul-mărunt, El strânge toporul de parcă-l sugrumă Smucindu-l în aer, sălbatic şi crunt.

Bătrâna se uită la el fără frică cu chipu-n văpae de candeli nimbat. Ea crede că omul o cruce ridică. Şi glasul ei cântă: „Christos a-nviat!”

Ce caldă blândeţe, ce miere cerească E-n glasul bătrânei că omu-a-mpietrit? Se năruie braţul ce vru să lovească, Toporul îi cade cu zgomot icnit.

Se mişcă nălucă Iisus în icoană şi-nvăiuie-n aur tăcutul iatac, Podeaua răsună de stranie zvoană De parcă-n adâncuri ar geme un drac.

Atât a fost totul. Acum se frământă la noru-ntre vânturi de nord şi de sud, Cu mintea trezită şi-asupra-şi răsfrântă, Se vede deodată nemernic şi crud.

Cu spaimă zăreşte, surprinse-n trezire, Dihănii de beznă ce-n suflet s-ascund Precum într-o apă când e străvezie Vâscoase jivine târându-se-n fund.

Sub bolta-nstelată, ce stă-n sărbătoare, Pământul se-ntinde smălţat ca un preş, Tot omul lumină, lot pomul o floare, Doar el, pângăritul, se simte un leş

Bătrâna-l priveşte de parcă-l răsfaţă, Străină cu totul de zbuciumul lui Ea pare bunica lui însuşi de faţă Ca-n vremea când, fraged, era doar un pui.

Mergea împreună cu sfânta bătrână în nopţi ca şi asta la Domnul Christos, Râdeau ghioceii în chita din mână

şi inima floare s-o ducă prinos.

O, glasuri de clopot şi ropot de toacă, Odraslă de înger rămasă-napoi, Cascadă de munte căzută-n băltoacă, Zăpadă de suflet topită-n noroi!

Zdrobit îngenunche şi geme: „Iertare, Iertare, iertare”, cu grai sugrumat. Bătrâna-l priveşte cu-adâncă mirare, Iar glasul ei cântă: „Christos a-nviat!”

DE PAŞTI

T. ARGHEZI

La toate lucarnele şi balcoanele Au scos din cer îngerii icoanele şi-au aprins pe scări Candele şi luminări.

Oraşele de sus, în sărbătoare, Au întins velinţe şi covoare şi ard în potire Mireasmă subţire.

Şi din toate ferestrele odată, Mii şi sute de mii, Heruvimii fac cu mâna bucălată la somnoroşii noştri copii.

PE CRUCE

V. VOICULESCU

Iisus murea pe cruce. Sub arşiţa grozavă Pălea curata-i frunte ce-o sângerase spinii – Pe stâncile Golgotei tot cerul Palestinei Părea că varsă lavă.

Şi chiar în clipa morţii huliră cărturarii cu fierea oţetită îl adăpau străjerii... Râdea cu hohot gloata de spasmele durerii şi-l ocăra u tâlharii.

Zdrobită, la picioare-i zăcea plângând Maria şi-adânc zbucnea blestemul din inima-i de mamă Alături Magdalena, în lunga ei maramă, Ţipa văzând urgia.

Departe ucenicii priveau făr’ de putere... Cu el se năruise nădejdea lor întreagă N-aveau decât să fugă în lumea cea pribeagă şi fără mângâiere.

Târziu, porni mulţimea în pâlcuri spre cetate Pe drumurile-nguste cu lespezi pardosite Trecură fariseii cu feţele smerite şi bărbile-argintate.

Măslini fără de frunze dormeau mocniţi pe coaste în vale, ca-ntr-o pâclă, dormea Ierusalimul, Pe cruce somnul morţii dormea de-acum sublimul Iisus, vegheat de oaste.

LUMINĂ VIE

A. MANIU

Au fost aruncate coji de ou în râu să vestească blajinilor, subt pământ, învierea. A început să cânte ciocârlia-n grâu, s-a risipit în lumină tăcerea.

Numai un cârd de copii, bocind, duc spre fântâni păpuşa de lut, plângând pe împăratul, zeu necunoscut, în descântece sfârşite, chiuind.

Pe arături proaspete picături de cer: pâlcurile nesfârşite de albăstrele. Sus, departe, au venit rândunele, jos, păianjeni mari, se târăsc grape de fier.

Iar soarele, din ce în ce mai dogoritor, dezmiardă pământul greu, care trudnic naşte din frunze putrede şi glodul iernilor, în sunetul clopotului de Paşte.

Şi numai împăratul îngropat de copii se odihneşte lângă blajini pentru veşnicii.

SOLUL GOLGOTEI

M. CODREANU

Iisus veni şi-n casa mea-ntr-o seară: Era-ntr-un tainic şi suav apus... Şi-am stat în casă singur cu Iisus... Şi-afară era blândă primăvară.

Atunci mi-a spus cu vocea Lui cea clară că oamenii sunt buni, deşi L-au dus să-L bată-n cuie pe Golgota, sus, Fiindcă i-a iubit din cale-afară.

Şi mi-a mai spus că poate fi iertat chiar Iuda ce-L vându cu-n sărutat, la să-şi sporească cu treizeci, argintii.

Apoi, plecând, din prag mi-a spus aşa: Comoara sufletului ca şi a minţii E să iubeşti, pentru a putea ierta.

OUĂ DE PAŞTI

C.Z. BUZDUGAN

De Paşti, copil cu ochiul clar, Trei ouă iată-ţi dau în dar:

Întâiul este de culoare Albastră – floare de cicoare – Albastrul blând de farmec plin Al viselor sub cer senin.

să

Al doilea-i galben ca o rază Din soarele ce scânteiază şi creşte grâul pân’ la brâu O, blondul spicelor de grâu!

Al treilea-i roşu. El răsfrânge Culoarea nobilului sânge Ce-a curs în lupte pentru ţară când duşmanii ne-am eninţară.

Pe-albastru-am scris: „Victorie!” Pe galben scris-am: „Glorie!” Pe oul roşu: „Vitejia!” Şi pe tustrele: „România!”

(adaptare după poetul francez Jaques Normand)

PASTILE ÎN SAT

R. NIGER

Azi în sat.

Parcă-i ziua mai frumoasă şi şoseaua mai voioasă. Am plecat acum cu toţii, şi bunicul şi nepoţii, La altar, la închinat!

Bucuroşi

Ne-am întors, apoi, acasă, şi ne-am aşezat la masă. Apoi mult ne-am veselit şi la masă am ciocnit Ouă roşii!

PASTILE

M. POPESCU

S-aude-al clopotelor cânt Prin firea, care se renaşte şi falnic iese din mormânt, Cu biruinţă Domnul Sfânt, şi azi e Paşte.

Şi după slujbă ies la rând Bătrâni, cu spatele aplecat, Bărbaţi cu chipul luminat, şi-n urmă ies copii cântând; „Hristos a înviat”.

S-aşază-apoi cu toţi la masă, şi toţi sunt astăzi bucuroşi, şi obiceiul din strămoşi, S-arată în fiecare casă, Cu ouă roşi.

Ş-apoi în urmă, după-amiazi. Se strâng flăcăii, plini de foc, Femei şi fete la un loc, şi toţi cei tineri se prind azi în vesel joc.

În jur, pe margini, stau cei mari, Privind la falnicii feciori, Din mândrul şir al mândrei hori; Şi-n mijloc cântă lăutarii, Din cobze şi viori.

Sunt veseli toţi şi bucuroşi, şi toţi cu sufletunălţat;

Oriunde se-ntâlnesc în sat, îşi zic cum zis-au moşi strămoşi: „Hristos a înviat!”

PASTILE NE VIN

I. I. ONU

S-au topit nămeţii. Veseli ies băieţii După ghiocei; în luncă, vâlcele Numai floricele!

Blânde-s cele zile Mândre ies copile De strâng clopoţei, De strâng brebenei. Printre rămurele, Numai păsărele.

Qntă păsări lin, Pastile ne vin Aducând cununi la copiii buni, Roşioare ouă şi hăinuţe nouă.

SCRISOARE LUI IISUS

E. ZEGREANU

Coboară-te, o, Doamne, din lumină să hoinăreşti din nou la noi prin sate să vezi cât lumea-i plină de păcate şi s-o mai cerţi cu vorba Ta senină.

Iar când vei rătăci peste ogoare la cerşetor răzmat într-un gătej să te opreşti şi pe la Ocna Dej că Te aştept cu casa-n sărbătoare.

Demult îţi caut paşii pe pământ De multă vreme-n prag Te-aşteaptă mama să-ţi ia sudoarea feţii cu năframa iar Tu, s-o-nvredniceşti cu chipul sfânt.

Ne-aprinde-n suflet candele stinse Căci le-a încins rugina necredinţii Fă să tresară tainele fiinţii în flăcările harului cuprinse.

Binecuvântă sângele din vie şi grânele de aur şi apoi Tu chemă-ne, o, Doamne, şi pe noi La Cina cea de taină din vecie.

CLOPOTELE DE PAŞTI

C. Z. BUZDUGAN

Miezul nopţii, e-o tăcere peste tot oraşul, sfântă… Dar deodată glas de clopot tot văzduhul îl frământă!

Dă semnalul, ca un tunet, primul, clopotul cel mare, Grav, măreţ vuind în noapte – o războinică chemare

Răspândind talaz de sunet ca talazurile mării, Tot mai

grav, tot mai departe, în adâncurile zării.

Deşteptat din somn, răspunde clopotul cel mijlociu, Cam dogit, bătrânul clopot, dar sfătos, cucernic, viu…

În sfârşit, cu ritmul vesel, clopotele mici şi ele Bat sonor în noaptea clară sub albastru plin de stele;

Iar metalicele note revărsate val cu val Par o grindină de aur pe-o cupolă de cristal.

De departe-n lungi ecouri, mii de sunete de clopot îşi amestecă-armonia în acest feeric ropot.

— „Primăvară" lung răsună prin văzduhuri, cadenţat, Iar ecoul blând răspunde: „Adevărat a-nviat!"…

Şi când templele sfinţite deschid vechile lor porţi E-ntr-un gând întreg pământul: „A-nviat Christos din morţi!"…

I 8I

Fraţilor, când voci de clopot spun minunea lui Iisus, Ridicaţi-vă din ţărnă, vânătţaţi mai sus, mai sus!

Deşteptaţi-vă şi-aprindeţi iarăşi candela vegherii Salutaţi în mândre cânturi sărbătoarea primăverii.

Uniţi glasurile voastre cu al clopotelor cor înnoiţi-vă viaţa la al vieţii sfxnt izvor!…

PARTEA A III-A

„Lăsat-au puternicul Dumnezeu iscusită oglindă minţii omeneşti, scrisoarea…"

(„Cuvinte potrivite" ale scriitorilor români la sărbătorile de cuget şi de suflet)

ÎNVĂŢĂTURILE LUI NEAGOE BAS ARAB CĂTRE FIUL SĂU THEODOSIE

Cartea sa începe pentru cinstirea icoanelor

Fătul mieu Theodosie şi voao cinstiţilor şi dulcilor miei domni, care veţi fi în urma noastră domni şi biruitori ţării aceştia, aşijderea şi dumneavoastră, iubiţii miei boiari, aşa vă învăţ: întâiu să cinstiţi cinstitele şi sfintele icoane, pentru că icoanele cu adevărat sântu semnul şi chipul Domnului nostru Iisus Hristos şi pecetea lui. Deci,

de va iubi omul chipul Dumnezeului nostru şi va cinsti semnul şi pecetea lui cu toată inima se va îndulci (pururea) de Domnul nostru. O, iubitul mieu fiu, câte iaste de bine a lăcui omul tot cu Dumnezeu şi a petrece cu dânsul şi a fi cu el în veci! O, Doamne, eu robul tău şi fiiul roabei tale, căutai cu plecăciune asupra milei tale şi zis către prea iubitul mieu fiiu şi către alţi domni, către toţi carii vor fi în urma noastră, cu toată inima: O, iubiţii miei fraţi, voi să vorbescu către voi puţinele cuvinte şi să vă spuiu; deci vă rog cu dragoste să mă ascultaţi ca să poci spune şi eu cu dragoste.

Ia aduceţi-vă aminte, fraţilor, cum dentâi ş-au aţâţat Dumnezeu mânia' asupra noastră, pentru păcatele noastre, şi faţa sa cea dulce şi blândă şi-o au întorsu de către noi, decarea noi în toată vremea şi în tot ceasul ne îndulceam şi fum goniţi de hrana raiului şi di împărăţiia ceriului ne dăpărtăm. Şi, în locul feţei sale cei dulci, ne-au dat faţa satanii cea groaznică şi întunecată şi, în loc de hrana raiului, ne-au dat muncile cele de veci; iar în locul împărăţiei ceriului, ne-au dat adâncul şi temniţile iadului, de unde nu mai avem noi nădejde să ne mai izbăvim niciodată dintr-acel întuneric împuţit, şi de groaznica faţă a satanei, şi de muncile cele de veci, şi den temniţile iadului. Iar apoi ei numai pentru una a lui mumă şi născătoare de Dumnezeul nostru îşi luo urgiia despre noi şi-şi întoarse mila către noi şi iarăşi ne dete faţa sa cea bună, să ne îndulcim de dânsa şi ne dăşchise porţiie raiului şi ne dărui împărăţiia cerească, iar iadul îl sparse şi-l robi şi presatana cu adevărat îl ruşină şi-l urgisi.

PSALTTRE Psalmul 97 (fragment)

Mitropolitul DOSOFTEI

Qntaţi Domnului în strune în cobuz de viersuri bune, şi din ferecate surle Viersul de psalomi să urle, Cu bucin de corn de bour să răsune până-n nour La-mpăratul de nainte, Că ni-i domn ca de înainte. Marea cu unde să salte

să rădice valuri nalte. Lăcuitorii din lume să-i audză sfântul nume.

Păraole n-toate locuri să facă ghoară şi ghiocuri. Şi măgurile să salte Npreună cu dealuri nalte, şi să-şi facă voie bună cu câmpiia depreună De sfânta Domnului faţă, Că ne vine cu dulceaţă, De va giudeca pământul, Vine cum ş-au dat cuvântul să giudece-n dreptate Toată lumea după fapte.

DE NEAMUL MOLDOVENILOR, DIN CE ŢARĂ AU IEŞIT STRĂMOŞII LOR Predoslovie

M. COSTIN

…Lăsat-au puternicul Dumnezeu iscusită oglindă minţii omeneşti, scrisoarea, dintru care, dacă va nevoi omul, cele trecute cu multe vremi le va putea şti şi oblici. Şi nu numai lucrurile lumii, straturile şi-ncepăturile ţărilor lumii, ce şi singură lumea, ceriul şi pământul, că sântu zidite după cuvântul lui Dumnezeu celui puternic. Crezu, din Scripturi ştim şi din Scripturi avem şi sfânta credinţă a noastră creştinească şi mântuirea noastră cu pogorârea fiiului lui Dumnezeu şi împieliţarca cuvântului lui, cel mai denainte de veci în firea omenească (den afară de păcatu'). Scriptura ne deschide mintea, de ajungem cu credinţa pre Dumnezeu, duhul cel nevăzut şi necoprinsu şi neajunsu de firea noastră, Scriptura de parte lucruri de ochii noştri ne face de le putem vedea cu cugetul nostru. Să nu pomenim de marile Moisi, carele după 2400 de ani au scris letopiseţul de la zidirea lumii, că acela au avut pre însuşi Dumnezeu dascăl, rostu către rost. (…)

CUV! NT DE ÎNVĂŢĂTURĂ LA NAŞTEREA DOMNULUI NOSTRU IISUS HRISTOS

A. IVIREANUL

„Că nu pre îngeri cândva au luat, ci sămânţa lui Avraam au luat", zice fericitul Pavel în 2 capete către evrei.

Doao firi mai alese şi mai de cinste au făcut

Dumnezeu, adică cea îngerească şi cea omenească; căci că pre înger şi pre om i-au făcut Dumnezeu după chipul său, precum zice la capul cel dintâi al Facerii: „Să facem om după chipul nostru şi după asămânare”. Însă nu pentru trup ci pentru suflet iaste făcut omul după chipul lui Dumnezeu, căci că Dumnezeu nu are trup, ci iaste duh, după cum zice Hristos: „Duh iaste Dumnezeu”. Îngerul încă iaste duh, că aşa zice prorocul David: „Cela ce face pre îngerii săi duhuri”. Şi sufletul omului iaste duh, că iarâş acesta şi proroc zice: „Lua-vei duhul lor şi se vor sfârşi şi în ţărână sa se vor întoarce”.

Dumnezeu iaste nevăzut şi sufletul omului iaste nevăzut. Dumnezeu iaste nemuritoriu, îngerul iaste nemuritoriu şi sufletul omului iaste nemuritoriu.

Dumnezeu are înţelegere şi voie, îngerul are înţelegere şi voie şi sufletul omului are înţelegere şi voie.

Deci amândoao firile acelia era căzute, pentru irufiia: îngerul pentru căci a pohtit să fie asemenea lui Dumnezeu, după cum zice la Isaia în 14 capete: „Sui-ma-voi deasupra norilor şi voi fi asemene celui de sus înalt”, şi pentru aceia l-au îmbeznat Dumnezeu întru prăpăstiile iadului şi omul iară vrea să fie asemene lui Dumnezeu, că auzind din gura şarpelui că în ce zi va mânca din lemnul cunoştinţu se va face Dumnezeu; şi pentru căci au mâncat, fu izgonit şi el din grădina desfătării şi luo blestem ca să intre în pământul dintru carele s-au luat.

Iar acum Dumnezeu dăruiaşte omului mila sa, că au luat spre sine firea lui cea căzută, iar îngerului nu va să-i arate acea milă; şi pentru aceia n-au luat spre sine firea lui, după cum zice fericitul Pavel: „Că nu pre îngeri cândva au luat, ci sămânţa lui Avraam au luat”.

Drept aceia am a zice înaintea dragostei voastre, în vorba ce voi să fac astăz (patru) pricinile pentru ce au luat Dumnezeu firea omenească şi n-au luat cea îngerească; aşijderea şi pentru ce au luat spre sine Fiiul lui Dumnezeu

firea omenească şi n-au luat altă faţă a dumnezeirei, adică Tatăl, sau Duhul Sfânt, care pricini le vom spune foarte prescurt, pentru ca să nu vă dăm supărare. Ci mă rog lui Dumnezeu să-mi dea ajutoru şi pre dumneavoastră vă pohtesc să ascultaţi cu dragoste.

Pricina cea dintâi, pentru care au luat Dumnezeu spre sine firea omenească, iar nu cea îngerească iaste că îngerii n-au perit tot, ci au rămas din ei mulţi, iar oamenii era căzuţ tot, pentru păcatul născutului celui dintâi. Şi ne putem încredinţa de aceasta din pilda ce zice Domnul Hristos la Luca, în 15 capete, zicând: „Care om dintru voi, având 100 de oi şi, pierzând una difitr-însele, au nu va lăsa cele 99 în pustie şi va merge după cea pierdută, până o afla; şi, aflând-o, o pune pe umărul lui, bucurându-să?”

Omul acela să înţelege a fi Domnul Hristos. Că aşa zice prorocul David: „Ieşi-va omul la lucrul său şi la lucrarea sa până în seară”. Iar cele 99 de oi să înţeleg cele 9 cete de îngeri pre carii, lăsându-i Hristos în ceriu, au venit pre pământ să caute oaia cea rătăcită, adică firea cea omenească, care era depărtată de Dumnezeu, pentru păcat şi era rătăcită în lume. Că aşa zice David către Dumnezeu: „Rătăciiu ca o oaie pierdută, cearcă pre robul tău”.

Aflat-au Hristos pre acea oaie rătăcită şi au luat-o pre umerele sale, adică au luat firea omului, după cuvântul apostolului Domnului (CARE) zice: „Să arată în trup”. Încă putem înţelege aceasta şi dintr-altă pildă a lui Hristos, carele zice: „Care muiare având 10 bani şi va piiarde unul dintr-înşii, au nu aprinde luminare şi mătură casa şi caută cu dinadinsul, până-l găseşte?”

Muiarea aceia să înţelege a dooa faţă a dumnezeirii carele lăsând în ceriu 9 bani, adică 9 cete de îngeri, s-au pogorât pre pământ să caute banul cel pierdut, adică firea omenească, cu luminarea aprinsă, adică cu învăţăturile cele dumnezeieşti. Că aşa zice David: „Luminătoriul picioarelor mele iaste legia ta şi lumina cărărilor mele”.

Aflat-au banul acela al doilea chip al dumnezeirii, adică Fiiul lui Dumnezeu, că s-au îmbrăcat cu trup omenesc după cuvântul evanghelistului Ioan: „Şi cuvântul trup s-au făcut”.

Drept aceia îngerii n-au fost perit tot, căci că au mai rămas din cei 9 cete din ceriu, iar firea omenească era toată pierdută, carea să înţelege oaia şi banul cel pierdut şi Hristos l-au aflat.

A dooa pricină pentru care au luat Dumnezeu spre sine firea (omenească iar nu cea îngerească, căci omul au greşit din slăbiciune, având presine trup, carele l-au plecat pre lesne la păcat. Iar îngerul au greşti din firea cea rea, neavând trup presine. Că în trei chipuri greşaşte omul: sau din slăbiciune, sau din neştiinţă, sau din firea cea rea. Deci păcatul din slăbiciune iaste împotriva lui Dumnezeu Tatăl, căci că Tatăl să cheamă întru tot puternic.

Păcatul dintru neştiinţă iaste împotriva Fiiului, că Fiiul lui Dumnezeu să cheamă înţelepciune.

Păcatul din firea cea rea iaste împotriva Duhului Sfânt, căci că Duhul Sfânt să cheamă bun.

Deci care om va greşi din slăbiciune, sau din neştiinţă, îl vă era Domnul mai lesne, de se va pocăi. Că aşa zice David: „Păcatul tinereţelor mele ş-a neştiinţei mele nu-l pomene”. Iar cine greşaşte din firea cea rea împotriva Duhului Sfânt, omului aceluia nu-i iartă Dumnezeu lesne păcatul. Că aşa zice Domnul Hristos: „Tot păcatul şi hula să vă era oamenilor, iar hula care iaste Duhul Sfânt nu să vă era oamenilor”.

Şi sunt păcate de moarte 7, carele sunt împotriva Duhului Sfânt, făr’ de nicio greşeală, de vreme ce sunt neiertate, deaca nu se va face la dânsele căzuta vindecare; păcatul cel dintâi iaste trufiia, dintru carele se naşte semeţiia şi neascultarea; al doilea iaste zavistiia, dintru carele se naşte vrăjmăşiia şi uciderea; al treilea iaste iubirea de argint, carele se numeşte a doua închinare la

idoli, dintru carele să nasc toate relele; al patrulea iaste călcarea de lege, adică nebăgarea în seamă celor hotărî te şi aşezate în legi şi pravile, dintru carele se naşte necredinţa şi lepădarea de Dumnezeu; al cincilea iaste sâmânarea de vrajbă între fraţ şi între priiateni, care păcat l-au aflat singur satana; şi cine are acel năravi iaste asemenea diiavolului; al şaselea iaste nădiajdia cea necuvioasă ce are neştine la multe mila lui Dumnezeu şi nu să părăseşte de păcate, socotind că-l vă era, dintru carele se naşte netemerea de Dumnezeu şi toată necurăţiia; al şaptelea, cel mai de pre urmă şi mai mare şi mai rău decât toate iaste oceaania, adică deznădăjduirea de mila lui Dumnezeu, socotind că nu-l vă era nici cu un mijloc, dintru carele se naşte moartea cea sufletească şi munca cea vecinică a iadului.

Şi cine va avea vreunul dintr-aceste păcate şi nu va vrea să se părăsească de dânsul, mai bine să nu-l fie născut mumă-sa, că „îi iaste cerbicea lui vână de hier şi fruntea lui de aramă”, după cum zice Isaia în 48 de capete.

Şi pentru aceia au luat Domnul spre sine firea omenească, iar nu cea îngerească, căci omul au greşit din slăbiciune împotriva lui Dumnezeu Tatăl iar îngerul au greşit din firea lui cea rea, împotriva Duhului Sfânt.

A treia pricină pentru care au luat Domnul spre sine firea omenească, iar nu cea îngerească iaste că îngerul au greşit de bună voia lui, iar pre ticălosul om l-au înşălat şarpele. Că a dooa chipuri iaste păcatul cel striin, care îl face pe alt om şi rămânem şi noi părtaş acelui păcat strein. Şi ne ceartă Dumnezeu şi pentru păcatele cele striine, precum iaste şi în trupul omenesc. Că pentru un mădular, când iaste bolnav, pătimesc toate mădulărele, aşijderea şi în lumea care să cheamă trup, adică biserica lui Hristos, creştinii, pentru un om rău pre mulţi oameni buni îi ceartă Dumnezeu, precum se vede aceasta în multe cărţi şi în multe istorii, că s-au făcut de multe ori, în bogate locuri.

Că după cuvântul apostolului ce zice că „puţin aluat toată frământătura dospeşte”, aşa şi răutatea şi păcatul unuia pricinuiaşte la mulţi mare pacoste.

Drept aceia prorocul David să roagă lui Dumnezeu să-l cruţe de păcatul cel strein. Pentru aceia au luat Dumnezeu spre sine firea omenească, iară nu cea îngerească, căci că îngerul a greşit de bună voia sa, iară omul au greşit dintru înşelăciune a cărui păcat iaste păraş şi îijgerul cel rău, adică diavolul, pentru că el au înşălat pre om, prin mijlocul şarpelui.

A patra pricină pentru care au luat Dumnezeu spre sine firea omenească, iar nu cea îngerească iaste căci că îngerul era mai de cinste decât omul, pentru aceia era datoriu şi mai tare să se ferească de păcat. Că cine iaste mai de cinste i se cade să fie mai cu omenie; că îngerii sunt stele, iar omul iaste putrejune. Că aşa zice în cartea lui Iov în 25 capete: „Stelele sunt necurate înaintea lui, dar cu cât mai vârtos omul, fiind putrejune şi feciorul lui viiarme”. (Drept aceia să cade omului celui sufletesc, adică celui bisericesc) să fie mai cu omenie decât mireanul, pentru ca să ia pildă şi învăţătură fieşcine de la el, văzând faptele lui cele bune.

Pentru aceia şi Hristos, pre oamenii cei sufleteşti îi numeşte sare, zicând: „Voi sunteţi sarea pământului”; deci de se va strica sarea, cu ce se va mai săra? îi numeşte lumină, zicând: „Voi sunteţi lumina lumii”. Şi iarăşi: „Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca, văzând faptele voastre cele bune, să mărească pre părintele vostru cel ceresc”. (îi numeşte cetate, zicând: „Nu se poate ascunde cetatea lui în vârful muntelui”. Îi numeşte făclie aprinsă, zicând: „Nimeni nu aprinde făclie să o pune supt oboroc, ci în sfeşnic, ca să lumineze tuturor celor ce sunt în casă”).

Că nu să mânie Dumnezeu atâta pre omul cel prost când face păcat, cât să mânie pre omul bisericesc şi pre

omul cel de cinste. Şi pentru aceia li să cade să fie mai cu omenie şi nu li să cade să facă păcat.

Deci pentru aceste patru pricini, ce-am zis, au luat Dumnezeu firea cea omenească, iar nu cea îngerească. Iar pentru ce au luat Fiiul lui Dumnezeu firea omenească, iar nu altă faţă a dumnezeirii, adică Tatăl, sau Duhul Sfânt, încă sunt patru pricini. Una, pentru căci să cheamă Fiiul lui Dumnezeu înţelepciune au luat chipu omului ca să vindece nepriceperea omului, prin care au căzut în păcat.

A dooa, ca cela ce iaste Fiiul lui Dumnezeu, făr' de ani, să se facă şi fiiu omului supt ani.

A treia' precum s-au făcut Fiiul lui Dumnezeu fiiul omului, să se facă şi fiul omului Fiiul lui Dumnezeu, după cuvântul lui Ioan: „Şi dee lor putere a fi fii lui Dumnezeu".

A patra, fiind fiiul faţa cea de mijloc, s-au făcut mijlocitoriu de au făcut pace între Dumnezeu şi între om, după cum zice fericitul Pavel: „Că unul iaste mijlocitoriu lui Dumnezeu şi oamenilor, omul Hristos Iisus".

Iar pentru naşterea domnului Hristos, ce prăznuiaşte astăzi luminat sfânta biserică, în ce chip s-au născut Fiiul lui Dumnezeu din tată făr' de mumă şi cum s-au întrupat din mumă făr' de tată, nu trebuie iscoadă, de vreme ce iaste taina foarte mare, adâncă şi peste fire, ci numai cu credinţă şi cu măriri de cuvântări să ne închinăm lui, ca unui soare ai dreptăţii ce au răsărit din pântecele Fecioarei, noao celora ce şădem întru întunericul şi umbra morţii; şi din călduroasa inimă să-i mulţămim pentru multă şi nemăsurata milă ce au făcut cu noi, de-am înnoit firea noastră cea căzută, cu naşterea sa, căruia şi eu mă rog, nevrednicul, ca unuia ce iaste unul născut Fiiu al lui Dumnezeu şi Dumnezeu adevărat, să dăruiască prealuminatului sănătate, viaţă norocită şi bună întemeiere, întru cinstit şi luminat scaunul măriei-sale, împreună cu toată luminata casă măriei-sale şi împreună cu dumneavoastră cu tot şi cu tot norodul creştinesc ca de

pururea să prăznuiţ în mulţi ani, luminat, cu toate cele bune şi de folos.

ADEVĂRUL

Iancu VĂCĂRESCU

Oglindă Adevărul E, Doamne, a fiinţii-ţi! Într-însul stă tot Darul: Virtute nu e, Care nu străluceşte în Adevăr.

În Adevăr stă chipul tău, Stă fapta-ţi, puterea, şi lauda-ţi-ntr-însu A fost, şi este, ş-o să fie Precât stă vecinicia.

Şi citi l-ascultă Din el s-adapă; îmbilşugată hrană şi vindecare, Iau de la dânsul: Creştinii şi românii cu el s-armează.

Izbânda se câştigă în orice luptă.

Pe mândrul îl voi face A fi om!

Semeţ el cu dreptate Atunci va fi, and învelit de Adevăr, Va străluci ca soare. Pe Dumnezeu în sine va simţi! Şi lutul său, uşor va şti să-l poarte; Va fi în viaţă viu, De moarte nu s-o teme!

E ceasul să strigaţi gata, Domnul va fi în voi! Voi sunteţi oameni!! Şi omul are în plămada lui Plămada a luminii.

Legea a ta Adevăr este. Şi evanghelia-ţi ca dânsul Trebuinţă De taine nu are, Spre propovăduire. A tainelor vreme Am trecut-a.

Gol e frumos, o, Doamne!

Adevărul

Viteaz el e.

Şi folos face.

La câţi îl văd.

Ascunze-se minciuna în umbra tainelor! Gura mea, Doamne, şi mintea mea, şi mâna, şi simţirea, Umple de adevăr! Puternic eu voi fi, Nu mă voi teme De mii de milioane! Pe toţi voi îmblânzi.

Şi după moarte în cuget viu va fi! aţi sunteţi părticele A lanţului român, Vedeţi şi auziţi; Tainã nu e!!!

De fală vă vorbesc. E vremea care strigă, Lovire să luaţi! Cu inima curată, Cu de om cuget, Luaţi aminte!

Lumina voastră. Se va aprinde Din lumina mea; Veniţi să ardem vecinic la lumina

Şi-n veci să luminăm.

RUGĂCIUNE

Stăpâne al luminii! Eu văz în Adevăr Voinţa ta cea sfântă! Pre om bogat dorit-ai! Slobodă i-ai dat mintea! Cei nesupuşi poruncii-ţi Lui dau ticăloşia. Din calea nebuniei A lor mă voi abate, Intru înţelepciune Voi da eu slavă ţie! Cât mă iubesc pre mine

Iancu VĂCĂRESCU

Atât iubesc pre oameni. Vistierul tău e vremea, N-oi pierde-o eu nici mie, Nici altora n-oi pierde-o! Cu drepţii şi-nţelepţii cu drag m-oi înţelege, Sărac să nu se afle şi rob a nu fi nimeni! Tu, Doamne, mă fereşte De orice tiranie! Dă-mi întru cuget viaţa, în el dă-mi nemurirea.

Celor mari blândeţe, Celor mici ştiinţă, L-avuţi haritate, La săraci virtute, Văduvei credinţă, Verginii candoare, Patria drept mater Micului orfan, şi din preştiinţa-ţi Ştiinţă exactă. Repaus şi pace, Lină conştiinţă Dă celor bătrâni, Iar pentru juneţe A ta preştiinţă Reverse ştiinţe.

CORUL ÎNGERILOR

I. H. RĂDULESCU

Sunt! sunt! sunt este Domnul al puterii, De trei ori sunt e Domnul provederii! între cei de sus lui Iehova glorie! Pace-ntre români, celor buni victorie! Cu noi fii, Doamne, Domnul al puterilor, Pâinea dă la toţi, Doamne al averilor.

Arte creatoare. Cherubi cu ochi mulţi, Focuri de viaţă Spre a-ntari mintea, A-ntări şi corpul, Inima-ncălzind. Cursieri de fulger, Drumuri tunătoare, Răsărit şi-apusuri, Norodului lumină Facă să răsaie. Punturile Crucei, Punturi cardinale, Aibă d-al lor centru, Centru de unire, Inima lui

Crist.

Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul al puterii, De trei ori sfânt e Domnul prevederii; întru cei de sus lui Iehova glorie, Pace-ntre rental, celor buni victorie!

SCRISORI CĂTRE VASILE ALECSANDRI Şcoala acum 50 de ani

I. GHICA

Bucureşti, fevruarie 1880

Iubite amice.

Pe când în şcoala de la Măgureanu vestiţii elinişti Lambru, Comită, Vardalah şi Neofit, emulii lui Corai, predau tine – „ilor greci şi feciorilor noştri de boier Memorabiile lui icrate, Fedon şi Metafizica lui Aristot; pe când Brâncoveanu scurta cu puristul Duca în limba lui Tuchidid Apoftegmele lui Hipocrat şi Ariometria lui Arhimed şi se munceau să izgonească din limba greacă toate cuvintele câte nu erau curat atice, precum unii din învăţaţii noştri caută să cureţe limba română de tot ce nu se termină în – ciune, la biserică la Udricani, la Sfântul Gheorghe şi la Colţea se auzea glasul ascuţit al câtorva copii cari strigau în gălăgie pe:

on, mislete, ucu: omu’[2]

pocoi, on, mislete, ucu: pomu.

Băieţii mai înaintaţi la învăţătură, când voiau să-şi zică ceva care să nu fie înţeles de profani, comunicau între dânşii astfel:

az, iotă, lude, az, pocoi, râţă, ucu, naş, est: Ai la prune (n.a.)

naş, est, buche, az, tferdo, est, pocoi, on, pocoi, az: Ne bate popa (n.a.)

Cei de la bucoavnă râvneau la dânşii cum vorbeau păsăreşte.

Dascălul Chiosea, bătrân cu antereu de calemcheriu, la cap cu cauc de taclit vărgat cu cearşaf alb, se plimba pe

2 Pronunţarea literelor în alfabetul slavon

dinaintea băieţilor înarmat c-o vargă lungă, arzând când pe unul, când pe altul, după cum i se părea; se oprea dinaintea fiecăruia, la unii le asculta lecţia, la alţii le mai adăuga câte un ucu scurt pe ici, pe colea, sau câte o aruncătură, două pe

deasupra, ca să fie slova mai ciocoiască. Apoi să fi dus sfântul pe vreunul să nu-şi ştie lecţia, că dacă nu-i ajungea cu nuiaua, apoi scotea imineu din picior şi-l azvârlea după dânsul cu un:

„Fir-ai al dracului cu tat-te şi cu mă-ta, că n-ai învăţat matima".

Dascălul Chiosea nu era om rău, dar se necăjea, pentru că-l durea inima când vedea că nu se silesc copiii la învăţătură. El nu era civilizat ca să nu-i pese dacă elevii învaţă sau nu. Pentru el şcoala nu era o chiverniseală, nu se gândea la: treci, zi, treci, noapte, apropie-te, leafă. Nu sta cu ceasornicul deschis pe catedră ca nu cumva minutarul să treacă peste semn.

La Chiosea, ca la Chiriţă, ca la Stan, lucrurile mergeau altfel; viaţa lor era cu copiii din şcoală, nu ştia nici şosea, nici cafe-şantan, nici deputăţie. Dimineaţa buchiile, Qftoicu şi Psaltirea, după prânz psaltichia. Chiosea avea un pa, vu, ga, di[3] care-i ieşea pe nas cale de o poştă.

De pe la de-alde Chiosea ieşeau dieci de vistierie şi calemgii; la de-alde el au învăţat să scrie româneşte logofătul Greceanu, Văcăreştii, Anton Pann, Nănescu, Paris Momuleanu etc.

Acei bieţi dăscălaşi, cari au fost depozitari limbii şi naţionalităţii noastre, duceau o viaţă zbuciumată, plină de privaţiuni şi de coate-sparte, fără bene-merenti şi fără recompense naţionale, fără pensii şi parapensii; plătiţi ca vai de ei cu un codru de pâine, trăiau şi mureau

3N otele mzicale în limba slavcna

necunoscuţi; fără să bănuiască măcar că erau patrioţi, împinşi numai de un instinct bun şi generos, îşi făceau cu sfinţenie datoria, fără să aibă conştiinţă de binele ce făceau ţării lor.

2

Ei se delectau mai mult cu citirea întâmplărilor lui Alexandru Machidon, care s-a bătut cu furnicile şi cu păsările cu ciocu' de fier decât cu citirea mâniei lui Pele u. Oile, cânii şi fluierul păstorului întristat al lui Văcărescu le erau mai dragi decât Afrodita şi Bacus a lui Anacreon. Se pomenise de la tată şi de la mamă români neaoşi din moşi-strămoşi. Limba şi urechea le spunea că nu erau nici tătari, nici greci, nici slavi; purtau nobleţea neamului în inima şi în spiritul lor, fără să se preocupe de arborele genealogic, nici de fărtalele de nobleţă. Scriau româneşte fără filologie şi fără morfologie, fără să ştie dacă sunt etimologişti, fonetişti sau eclectici; dar scriau cum vorbeau, şi scrisul îl numeau icoană, crezând că el trebuie să fie reproducţiunea esactă a vorbei; puneau cât mai puţine buchi, ba pe unele le mai aruncau şi pe deasupra ca să facă economie de timp şi de hârtie. Unde să le dea lor prin gând că avem două limbi, una în gură şi alta pe hârtie, şi că trebuie să vorbim într-un fel şi să scriem într-altfel; vorbeau toţi aceeaşi limbă. Acum lumea s-a subţiat, fiecare vorbeşte şi scrie limba sa proprie şi ştie că suntem strănepoţii lui Traian. Dar mulţi cred că de la venirea acestui împărat în ţară până la sosirea în viaţă, nu s-a mai petrecut nimica pe pământul strămoşesc; nu încep însă a socoti toţi de la aceeaşi epocă. (…)

Dar să ne întoarcem la şcoala noastră de la Udricani, şcoala sub albastrul cerului pe prispa bisericii, unde când ploua copiii se ghemuiau în odaia ţârcovnicului jos pe cărămizi, sau în clopotniţă; citeau şi scriau pe genunchi şi pe brânci.

Primprejurul bisericii, în mahala, pintre livezile de

meri, de peri şi de duzi, se zăreau vreo zece – cinsprezece învelişuri cu streaşină ieşită ca o umbrelă, sub care locuiau câţiva cavafi, croitori, işlicari şi cojocari; aceştia, când plecau la prăvălie, îşi trimiteau copiii la dascălul Chiosea, ca să nu ştrengărească pe uliţă şi ca să înveţe să cananarchisească, să ţie isonul cântăreţilor în strană, să citească Apostolul, să zică Tatăl nostru şi Crezul şi să meargă de-a-ndărătelea cu sfeşnicul într-o mână şi cu cădelniţa în cealaltă, dinaintea preotului când ieşea cu sfintele daruri. Le plăteau ce pe apă nu curge; dascălul Stan, de exemplu, cel mai bine plătit din toţi, avea câte douăzeci de parale de copil pe lună şi mai avea şi de la biserică tain de mălai, de fasole şi de lemne.

Din aceste şcoli îşi recrutau bisericile preoţi şi cântăreţi, acolo boierii căutau băieţi pe care îi luau în casă pe procopseală, de acolo a ieşit Chiru de la biserica Enii, Dumitrache Bondoliu, tata răposatului vlădică Calistrat, Unghiurliu de la Sărindar, Costache Ştirbu de la Sf. Ioan de lângă puşcărie şi Petre Efesiu, care mai în urmă a ajuns cântăreţ în strana din dreapta la Patriarhie. Acolo au fost daţi la învăţătură Anton Pan, Petrache Năneşcu, Nicolae Alexandrescu, Paris Momuleanu, Marin Serghiescu etc.

Pe Nicolae Alexandrescu, cum l-a auzit Grigore Ghica l-a luat în casă, îl plimba cu dânsul noaptea în butca dinainte, de-i cânta cântece de lume. Când Grigore Ghica s-a făcut domn, Nicolae Alexandrescu a ajuns cafegi-başa.

Pe Marin Serghiescu l-a luat Afecache Villara cântăreţ la Biserica Negustorilor, l-a plimblat cu dânsul pe la Petersburg, cu Regulamentul; dar mai pe urmă, molipsindu-se de boala patriotismului, a fost arestat cu Mitică Filipescu, cu Nicolae Bălcescu şi cu Telegescu, trimis la ocnă, unde şi-a spăsit păcatele şapte ani, până a venit de l-a scos revoluţia din patruzeci şi opt, ca să-i procure dulcile fericiri ale unei proscripţiuni de zece ani. El a fost cunoscut mai mult sub numele de Marin

Naţionalu. Vodă Cuza îl iubea, îl avea adesea la masă şi-l mângâia cu numele de moş Marin.

Că nd a venit în Bucureşti dascălul Lazăr, băieţii de la Udricani, de la Sfântu Gheorghe, de la Colţea şi de la toate bisericile, au golit acele şcoli şi au alergat la „Sfântul Sava” cu Petrache Poenaru, cu Eufrosin Poteca, cu Simion Marcovici, cu Pândele, cu Costache Moroiu şi cu mulţi alţi tineri din şcoala grecească; mai în urmă, unii au fost trimişi în străinătate la Pisa, la Viena, la Paris şi s-au ilustrat ca profesori şi ca înalţi funcţionari, alţii s-au’făcut cântăreţi; Anton Pan a devenit Anton Pan, şi cei mai mulţi s-au adăpostit prin curţile boiereşti ca grămătici, vătafi de curte, stolnici. (…)

romanii supt mi hai-voievod viteazul n. Bălcescu

Sunt 18 secoli şi jumătate de când Hristos întreprinse a răsturna lumea veche, civilizaţia păgână, ce reprezenta principiul dinafară, obiectiv al naturii şi al silei, substituind în loc o altă lume, o altă civilizaţie, întemeiată pe principiul subiectiv, dinlăuntru, pe dezvoltarea absolută a cugetării şi a lucrării omeneşti în timp şi în spaţiu, şi, prin identitatea între esenţa naturii spirituale a omului şi esenţa naturii divine, el descoperi fiecărui individ legea libertăţii, a demnităţii, a moralităţii şi a perfectibilităţii absolute.

După ce, în Evanghelie, Mântuitorul ne arată legea morală, absolută, nemărginită, legea dreptăţii, şi aruncă omenirea pe calea nemărginită a unei dezvoltări regulate, progresivă, supuind natura, sila, lumea dinafară supt preponderenţa absolută a minţii şi a cugetării, prin sângele său vărsat, prin moartea sa, el ne arată legea practică, legea lucrării, legea jertfei, a iubirii şi a frăţiei, chipul cu care ne putem mântui, putem învinge răul şi îndeplini menirea morală a omenirii – adică mai întâi prin cuvânt, prin idee, pe urmă prin lucrare, jertfindu-ne invidia familiei, aceasta patriei, patria omenirii, viitorului.

Legea evanghelică, descoperind spiritului cauza

absolută, proclamând menirea omenirii şi a lumii, împinse mintea omenească la demonstrarea şi realizarea ei. De atunci ştiinţa noua, întemeindu-se pe conceptul legilor spiritului, pe observaţie, pe esperiinţă, calcul, a continuat zdrobirea lumii vechi, revoluţionarea sau perfecţionarea religiei, moralei, politicei, societăţii întregi, nimicind orice domnie individuală, supuind acţia omenească legii absolute şi universale a libertăţii şi a ştiinţei, căutând realizarea în omenire a dreptăţii şi a frăţiei, aceste două temelii a ordinii absolute perfecte, a ordinii divine. De atunci omenirea a intrat în calea care o duce gradat către perfecţiunea sa, către absolut, către nemărginit, către Dumnezeu.

IMN RELIGIOS

V. ALECSANDRI

cântat la serbarea junimei academice române, dată în memoria acestui domn (Ştefan cel Mare) la monastirea Putna, în 15/27 august 1871

Etern, Atotputernic, o! Creator sublime, Tu ce dai lumii viaţă şi omului cuvânt, în tine crede, speră întreaga românime… Glorie ţie-n ceruri, glorie pe pământ!

Sub ochii tăi în lume lungi valuri de-omenire Pe marea veciniciei dispar ca nori în vânt, şi-n clipa lor de viaţă trecând strigă-n uimire: Glorie ţie-n ceruri, glorie pe pământ!

Tu din sămânţa mică înalţi stejarul mare, Tu junelor popoare dai un măreţ avânt, Tu-n inimile noastre ai sacre, vii altare. Glorie ţie-n ceruri, glorie pe pământ!

În tine-i viitorul, trecutul şi prezentul! Tu duci la nemurire prin tainicul mormânt şi numele-ţi cu stele lumină firmamentul. Glorie ţie-n ceruri, glorie pe pământ!

Etern, Atotputernic, o! Creator sublime, Tu care ţii la dreapta pe Ştefan, erou sfânt, Fă-n lume să străluce iubita-i românime… Glorie ţie-n ceruri, glorie pe pământ!

RUGĂCIUNEA UNUI DAC

M. EMINESCU

Pe când nu era moarte, nimic nemuritor, Nici sâmburul luminii de viaţă dătător, Nu era azi, nici nune, nici ieri, nici totdeauna, Căci unul erau toate şi totul era una; Pe când pământul, cerul, văzduhul, lumea toată Erau din rândul celor ce n-au fost niciodată, Pe când erai Tu singur, încât mă-ntreb în sine-mi: Au cine-i zeul cărui plecăm a noastre inemi?

El singur zeu stătut-a nainte de-a fi zeii şi din noian de ape puteri au dat scânteii, El zeilor dă suflet şi lumii fericire, El este-al omenirii Lwor de mântuire: Sus inimile voastre! Cântare aduceţi-i, El este moartea morţii şi învierea vieţii!

Şi el îmi dete ochii să văd lumina zilei, şi inima-mi împlut-au cu farmecele milei, în vuietul de vânturi auzit-am al lui mers şi-n glas purtat de cântec simţii duiosu-i viers, şi tot pe lângă-acestea cerşesc înc-un adaos: Să-ngăduie intrarea-mi în vecinicul repaus!

Să blesteme pe-orcine de mine-o avea milă, Să binecuvânteze pe cel ce mă împilă, S-asculte orice gură, ce-ar vrea ca să mă râdă Puteri să puie-n braţul ce-ar sta să mă ucidă.

Ş-acela dintre oameni devină cel întâiu Ce mi-a răpi chiar piatra ce-oi pune căpătâiu.

Gonit de toată lumea prin anii mei să trec, Pân' ce-oi simţi că ochiu-mi de lacrime e sec, Că-n orice om din lume un duşman mi se naşte, C-ajung pe mine însumi a nu mă mai cunoaşte, Că chinul şi durerea simţirea-mi a-mpietrit-o, Că pot să-mi blestem mama, pe care am iubit-o – Când ura cea mai crudă mi s-a părea amor… Poate-oi uita durerea-mi şi voi putea să mor.

Străin şi făr' de lege de voi muri – atunce Nevrednicu-mi cadavru în uliţă l-arunce, Ş-aceluia, Părinte, să-i dai coroană scumpă, Ce-o să amuţe câinii, ca inima-mi s-o rumpă, Iar celui ce cu pietre mă va izbi în

faţă, îndură-te, stăpâne, şi dă-i pe veci viaţă!

Astfel numai, Părinte, eu pot să-ţi mulţumesc că tu mi-ai dat în lume norocul să trăiesc. Şi cer a tale daruri, genunchi şi frunte nu plec, Spre ură şi blestemuri aş vrea să te înduplec, şi simt că de suflarea-ţi, suflarea mea se curmă şi-n stingerea eternă dispar fără de urmă!

ODĂ (în metru antic)

M. EMINESCU

Nu credeam să-nvăţ a muri vr odată; Pururi tânăr, înfăşurat în manta-mi, Ochii mei nălţăm visători la steaua Singurătăţii.

Când deodată tu răsărişi în cale-mi, Suferinţă tu, dureros de dulce… Pân în fund băui voluptatea morţii Nendurătoare.

Jalnic ard de viu chinuit ca Nessus, Ori ca Hercul înveninat de haina-i; Focul meu a-l stinge nu pot cu toate Apele mării.

De-al meu propriu vis, mistuit mă vaiet, Pe-al meu propriu rug, mă topesc în flăcări… Pot să mai re nviu luminos din el ca

Pasărea Phoenix?

Piară-mi ochii tulburători din cale, Vino iar în sân, nepăsare tristă; Ca să pot muri liniştit, pe mine

Mie redă-mă!

DUMNEZEU ŞI OM

M. EMINESCU

Cărţii vechi, roase de molii, cu păreţii afumaţi, I-am deschis unsele pagini, cu-a lor litere bătrâne, Strâmbe ca gândirea oarbă unor secole străine, Triste ca aerul bolnav de sub murii afundaţi.

Dar pe pagina din urmă, în trăsuri greoaie, seci, Team văzut născut în paie, faţa mică şi urâtă, Tu, Christoase, o ieroglifă stai cu fruntea amărâtă, Tu, Mario, stai tăcută, ţeapănă, cu ochii reci!

Era vremi acelea, Doamne, când gravura grosolană

Ajuta numai al minţii zbor de foc cutezător… Pe când mâna-nca copilă pe-ochiul sunt şi arzător Nu putea să-l înţeleagă, să-l imite în icoană.

Însă sufletul cel vergin te gândea în nopţi senine, Te vedea râzând prin lacrimi, cu zâmbirea ta de înger. Lângă tine-ngenunchiată, muma ta stetea-n uimire, Ridicând frumoasă, sântă, către cer a sale mâne.

În pădurile antice ale Indiei cea mare, Printre care, ca câze, sunt imperii fără fine.

Regii duc în pace-eternă a popoarelor destine, închinând înţelepciunei viaţa lor cea trecătoare.

Dar un mag bătrân ca lumea îi adună şi le spune C-un nou gând se naşte-n oameni, mai puternic şi mai mare Decât toate pân-acuma. Şi o stea strălucitoare Arde-n cer arătând calea la a evului minune.

Fi-va oare dezlegarea celora nedezlegate? Fi-va visul omenirii grămădit îiftr-o fiinţă? Fi-va braţul care şterge-a omenimei neputinţă Ori izvorul cel de taină a luminii-adevărate?

Va putea să risipească cea nelinişte eternă, Cea durere ce-i născută din puterea mărginită şi dorinţa făr’ de margini?… Lăsaţi vorba-vă pripită, Mergeţi regi spre închinare la născutul din tavernă.

În tavernă?… ’n umilinţă s-a născut dar adevărul? Şi în faşe d-înjosire e-nfăşat eternul rege? Din durerea unui secol, din martiriul lumii-ntrege Răsări o stea de pace, luminând lumea şi cerul…

Sarcini de-aur şi de smirnă ei încărcară pe cămile şi pornesc în caravană după steaua plutitoare, Ce în aerul cel umed pare-o aşchie din soare, Lunecând pe bolta-albastră la culcuşu-eternei mile.

Ş-atunci inima creştină ea vedea pustia-ntinsă şi prin ea plutind ca umbre împăraţi din răsărit, Umbre regii şi tăcute ce-urmau astrul fericit… Strălucea pustia albă de a lunii raze ninsă.

Iar pe muntele cu dafini, cu dumbrăvi de măslin
Povestind poveşti bătrâne, au văzut păstorii steaua cu zâmbirea ei ferice şi cu razele de neauă Ş-au urmat sfinţita-i cale către staulul divin.

Azi artistul te concepe ca pe-un rege-n tronul său,
Dară inima-i deşartă mâna-i fină n-o urmează… De a veacului suflare a lui inimă e trează şi în ochiul lui cuminte tu eşti om – nu Dumnezeu.

Azi gândirea se aprinde ca şi focul cel de paie – Ieri ai fost credinţa simplă – însă sinceră, adâncă, împărat fuşi Omenirii, crezu-n tine era stâncă… Azi pe pânză te aruncă, ori în marmură te taie.

MELANCOLIE

M. EMINESCU

Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă, Prin care trece albă regina nopţii moartă.

— O, dormi, o dormi în pace printre făclii o mie şi în mormânt albastru şi-n pânze argintie, în mausoleu-ţi mândru, al cerurilor arc, Tu adorat şi dulce al nopţilor monare! Bogată în întinderi stă lumea-n promoroacă, Ce sate şi câmpie c-un luciu văl îmbracă; Văzduhul scânteiază şi ca unse cu var Lucesc zidiri, ruine pe câmpul solitar. Şi ţintirimul singur cu strâmbe cruci veghează, O cucuvaie sură pe una se aşază, Clopotniţa trosneşte, în stâlpi izbeşte toaca, şi străveziul demon prin aer când să treacă, Atinge-ncet arama cu zimţi-aripei sale De-auzi din ea un vaier, un aiurit de jale.

Biserica-n ruină Stă cuvioasă, tristă, pustie şi bătrână, şi prin ferestre sparte, prin uşi ţiuie vântul – Se pare că vrăjeşte şi că-i auzi cuvântul – Năuntrul ei pe stâlpi-i, păreţi, iconostas, Abia conture triste şi umbre au rămas; Drept preot toarce – un greier un gând fin şi obscur, Drept dascăl toacă cariul sub învechitul mur.

Credinţa zugrăveşte icoanele-n biserici – Şi-n sufletu-mi pusese poveştile-i feerici, Dar de-ale vieţii valuri, de al

furtunii pas Abia conture triste şi umbre-au mai rămas, în van mai caut lumea-mi în obositul creier, Căci răguşit, tomnatec, vrăjeşte trist un greier; Pe inima-mi pustie zadarnic mâna-mi ţiu, Ea bate ca şi cariul încet într-un sicriu.

Şi când gândesc la viaţa-mi, îmi pare că ea cură încet repovestită de o străină gură, la şi când n-ar fi viaţa-mi, ca şi când n-aş fi fost. Cine-i acel ce-mi spune povestea pe de rost De-mi ţin la el urechea-şi râd de câte-ascult la de dureri străine?… Parc-am murit de mult.

NU L-AU CUNOSCUT

Nicolae IORGA

Oricât de sfânt era Iisus şi cât de lămurit prin lut Vedeai pe cel venit de sus şi ai săi nu l-au cunoscut.

A trebuit ca trupul său De mucenic să-l bată-n cuie ia să se-arăte Dumnezeu şi ca la ceruri să se suie.

CHRISTOS A ÎNVIAT

A VLAHUŢĂ

I

Şi-au tremurat stăpânii lumii la glasul blândului profet şi-un duşman au văzut în fiul Dulgherului din Nazareth!…

El n-a venit să răzvrătească Nu vrea pieirea nimănui; Desculţ, pe jos, colindă lumea şi mulţi hulesc în urma lui.

Şi mulţi cu pietre îl alungă şi râd de el ca de-un smintit: Iisus zâmbeşte tuturor a – Atotputernic – şi smerit!

El orbilor le dă lumină, şi muţilor le dă cuvânt, Pe cei infirmi îi întăreşte, Pe morţi îi scoală din mormânt.

Şi tuturor de o potrivă, împarte darul lui ceresc – Şi celor care cred într-însul, şi celor ce-l batjocoresc.

Urască-l cei fără de lege… Ce-i pasă lui de ura lor? El a venit s-aducă pacea şi înfrăţirea tuturor!

Din toată lumea asupriţii în jurul lui s-au grămăit şi vijeliile de patimi la glasul lui au amuţit:

„Nţi blânzi cu cei ce vă insultă, Iertaţi pe cei ce vă

lovesc, Iubiţi pe cei ce-n contra voastră cu vrăjmăşie se pornesc”…

II

Cât bine, cită fericire, şi cită dragoste-ai adus! Şi oamenii drept răsplătire Pe cruce-ntre tâlhari te-au pus.

Au râs şi te-au scuipat în faţă Din spini cunună ţi-au făcut, şi în deşarta lor trufie Stăpâni asupră-ţi s-au crezut…

Aduceţi piatra cea mai mare Mormântul să-i acoperiţi Chemaţi sutaşii cei mai ageri, şi străji de noapte rânduiţi…

III

S-au veselit necredincioşii l-au pus luminii stăvilar, Dar ea s-a întărit în focul Durerilor de la Calvar.

Şi valurile-i neoprite Peste pământ se împânzesc, Ducând dreptate şi iubire şi pace-n neamul omenesc.

Voi toţi, ce-aţi plâns în întuneric şi nimeni nu v-a mângâiat, Din lunga voastră-ngenunchere Sculaţi… Christos a înviat!

APOSTOLUL

O. GOGA

Ca o vecernie domoală. Se simte zvonul din dumbravă, Pleoapa soarelui-şi închide Sus, pe-o căpiţă de otavă. Norodul a cuprins podmolul lângă frăgarul din uliţă – De cârje sprijinit răsare Bătrânul preot la portiţă.

Moşneag albit de zile negre, Aşa îl pomenise şalul, Pe pieptărelul lui de lână Purtând un ban de la împăratul. Domol, în mijloc se aşază, şi, sprijinind încet toiagul, Clipind din genele cărunte, începe-a povesti moşneagul.

Întreg poporul ia aminte, Ascultă jalnica poveste, şi fusul se opreşte-n mâna înduioşatelor neveste. Moşnegii toţi fărâmă lacrimi cu genele tremurătoare, Aprinşi, feciorii strâng prăseaua Cuţitului la cingătoare.

Atâtea patimi plâng în glasul Cuvântătorului părinte, şi-atâta dor aprind în inimi De clipa răzbunării sfinte. Bătrânul mag înalţă fruntea, Ce sfânt e graiul gurii sale:

Din el va lumina norocul Acestui neam sfârşit de jale!

Acelaşi dor tresare-n piepturi când glasul strigător răsună, şi geamăt înfioară firea Prelung şi greu, ca o furtună. Frăgarul îşi îndoaie coapsa, Iar de prin văi purcede vântul, Prin largul albelor văzduhuri, Să ducă cerului cuvântul.

Din cetăţuia strălucirii *
Coboară razele de lună.
Pe-argintul frunţii lui boltite
Din aur împletesc cunună.
Cuvine-se hirotonirea
Cu harul cerurilor ţie
Drept-vestitorule apostoi
Al unei vremi ce va să vie!
APOSTOLUL
O. GOGA

Văzduhul al despica iarăşi sinistrul ţipăt de aramă, Pe câmpul blestematei Pajuri un proaspăt regiment se cheamă. Din oceanul plin de lacrimi şi din pădurea de blesteme, Din patima întunecată ce urlă, chiote şi geme, Din plânsul românesc ce-aude nemilostivul cer de vară.

Se smulge mândră şi-ngheţată cântarea aspră de fanfară, Poruncitoare şi semeţe străine goarne prind să sune: Spre Dumnezeul rece-al morţii trimit străină rugăciune…

Se toarce tainic umbra morţii din joc de raze diafane: Cu frunţile încovoiate ascultă tristele cătane. Prin rânduri a trecut fiorul şi peste capete se duce, Cutremurată şi învinsă întreaga oaste-şi face cruce.

Doar tunul singur stă la colţu-i cu cuget îndrăzneţ spre soare, Pe faţă are scrisă toată durerea lui fulgerătoare, ÎI arde flacăra aprinsă din visul nopţilor de trudă, şi-nţelegând că-n clipa asta s-a isprăvit povestea crudă, El nemişcat străpunge cerul cu ochiul lui de Prometeu şi murmură încet în barbă: „Ardealul n-are

Dumnezeu”.

DASCĂLUL

O. GOGA

Moşneag senin, eu tâmpla ta curată o cer pe veci nădejdii mele pază. Din soarele copilăriei mele Pe fruntea ta mai licăreşte-o rază. În suflet simt cum negura se sfarmă şi se-mpleteşte albă dimineaţă când ochiul tău în inimă-mi coboară, Topind încet cetatea ei de gheaţă.

Azi, ca un sfânt dintr-o icoană veche, Blând îmi răsai cu faţa ta blajină, Cu zâmbet bun, cu ochi cuminţi şi limpezi, Strălucitori de lacrimi şi lumină. Cu tine-aduci atâtea nestemate Din îngropatul vremilor tezaur, şi amintirea-n ţara ei mă poartă, Cu pas încet, în carul ei de aur…

Mă văd în pragul zilelor mai bune… O casă-n deal, cu streaşine plecate, Unde-asculta de sfaturile tale *m*

Atâta râs şi-atâta sănătate. În frunte, tu păreai un mag din basme când soarele, trecând peste fântână, Blând pătrundea prin straşina de paie şi lumina bucoavna ta bătrână.

A fost demult.

— O rază care luptă Zadarnic cu câmpiile de gheaţă. Vezi, astăzi valul altei vieţi mă poartă şi-nţelepciunea altei lumi mă-nvaţă. Dar sufletul şi-acum îşi are cuibul Acolo sus, în satul de sub munte, Unde şi azi zâmbeşte, împăcată Curata cinste-a pletelor cărunte.

Bucovna ta, subt pragul de pe grindă, îşi hodineşte-nvăţătura moartă, Dar glasul tău şi azi, la zi de praznic, Toată povara greului o poartă. Pierdut ascult troparul tău din strană şi tainică şi sfântă-mi pare clipa, Pare că duhul altei lumi m-atinge, în zbor domol, pe frunte cu aripa.

Căci simt plutind pe fumul de tămâie Sfinţenia cântării preacurate, Ce-a rumenit o lume cu senina Cucernicie-a vremilor uitate „în ochii tăi văd strălucind scânteia Din focul mare-al dragostei de lege, Ce prin

potopul veacurilor negre Ne-a luminat cărările pribege.

LA GROAPA LUI LAIE

O. GOGA

Am venit să-ţi spun o vorbă Du-l cu tine meşteşugul Azi, când pleci în ţări mai bune, Care ne-ntărea soborul, Niculaie, Laie Chioru, Meştere a noua sate.

Cântăreţ din patru strune; Lăutare, Laie Chioru!

Unde norii-şi ţin popasul în lăcaş de mărgărint, Şede Domnul cu Sânpetru la o masă de argint.

Tu să-ţi pleci uşor genunchii şi uşor să-ţi pleci grumazul, şi pe umerii vioarei să-ţi apeşi domol obrazul.

Şi să cânţi un cântec, Laie, Cum se cântă-n sat la noi, Când se tânguie ciobanul După turma lui de oi.

Poveşti-vă atunci struna înălţimilor albastre Vremea lungă cită jale Scris-a-n sufletele noastre.

S-ar întuneca pământul, l-ar veni, veni, ţigane, Toate stelele s-asculte Glasul strunei năzdrăvane.

Blând zâmbire-ar Milostivul… Iar din geana lui de-argint Lacrim-ar cădea-n adâncul Norilor de mărgărint.

Ni s-ar stinge-atunci necazul Ce de mult ne petrecea: între stelele de pază Am avea şi noi o stea!

BISERICUŢA DIN ALBAC

O. GOGA

Bisericuţă din Albac, Tu eşti al vremurilor semn, Tot bietul nostru plâns sărac E-nchis în trupul tău de lemn.

Din ce-am cerut, din ce-am gândit, Atâtea rugăciuni cuprinzi, şi-atâta vis neizbândit, Subt vechiul tău tavan de grinzi…

Tu ştii cum ne-am trudit stingher, De-a pururi fără crezământ La Dumnezeu, acolo-n cer, şi la-mpăratul pe pământ…

De-aceea, ostenit-acum De zile rele câte-au fost, Bătrână te-ai pornit la drum să-ţi deie fraţii adăpost…

Rămâi aici, fă-ţi un popas, Fii sfetnic bun din veac în veac şi spune-acasă ce-a rămas, Bisericuţă din Albac!

RUGĂCIUNE

O. GOGA

Rătăcitor, cu ochii tulburi, Cu trupul istovit de cale, Eu cad neputincios, stăpâne, în faţa strălucirii tale. În drum mi se desfac prăpăstii, şi-n negură se-mbracă zarea, Eu în genunchi spre tine caut: Părinte, orânduie-mi cărarea!

În pieptul zbuciumat de doruri Eu simt ispitele cum sapă, Cum vor să-mi tulbure izvorul Din care sufletul s-adapă. Din valul lumii lor mă smulge Şi cu povaţa tanţeleaptă, în veci spre cei rămaşi în urmă, Tu, Doamne, văzul meu îndreaptă.

Dezleagă minţii mele taina şi legea farmecelor firii, Sădeşte-n braţul meu de-a pururi Tăria urii şi-a iubirii. Dă-mi cântecul şi dă-mi lumina şi zvonul firii-ndrăgostite, Dă-i raza soarelui de vară Pleoapei mele ostenite.

Ilii.

— Alungă patimile mele.

Pe veci strigarea lor o frânge, şi de durerea altor inimi învaţă-mă pe mine-a plânge. NU rostul meu, de-a pururi pradă Ursitei maştere şi rele, Ci jalea unei lumi, părinte, Să plângă-n lacrimile mele.

Dă-mi tot amarul, toată truda Atâtor doruri fără leacuri, Dă-mi viforul în care urlă şi gem robiile de veacuri. De mult gem, umiliţii-n umbră, Cu umeri gârbovi de povară… Durerea lor înfricoşată în inimă tu mi-o coboară.

În suflet seamănă-mi furtună, Să-l simt în matca-i cum se zbate, Cum tot amarul se revarsă Pe strunele înfiorate; Şi cum sub bolta lui aprinsă în smalţ de fulgere albastre, încheagă-şi glasul de aramă: CÂNTAREA PĂTIMIRII NOASTRE.

SOCRATE ŞI IISUS

D. NANU

Ah, din zbuciumul de veacuri Ce-a cules, rodind, ideea? O cucută în Athena şi o cruce în Iudeea.

PSALMI MODERNI

OH! DOAMNE

Al. MACEDONSKI

Oh! Doamne, rău m-ai urgisit, în soarta mea m-am împietrit: Rămân ca marmura de rece… Să plâng, să sufăr am uitat. Am fost un cântec care trece, şi sunt un cântec încetat… Rămân ca marmura de rece… Uscat e tot ce-a înflorit, Entuziasmul a murit, şi a mea inimă a-ngheţat… Am fost un cântec care trece şi sunt un cântec încetat.

ŢĂRÂNA

Al. MACEDONSKI

Ţărână – suntem toţi ţărână, E de prisos orice trufie… Ce-a fost, în veci are să fie… Din noi nimic n-o să rămână. Zadarnic falnice palate sunt în pământ rădăcinate: Nicio pieire nu s-amână. Despoţi, cu frunţi încoronate, Poeţi, cu harpe coronate, Filosofi, oameni de ştiinţă, Păgâni, vestiţi prin necredinţă, Nicio pieire nu s-amână…

prână, suntem toţi ţărână.

IERTARE

Al. MACEDONSKI

Iertare! Sunt ca orice om: M-am îndoit de-a ta putere, Am râs de sfintele mistere Ce sunt în fiecare-atom… Iertare! Sunt ca orice om. Sunt ticălosul peste care Dacă se lasă o-ntristare De toţi se crede prigonit, Dar, Doamne, nu m-ai părăsit…

Sunt om ca orice om – iertare.

ZBURAM

AL MACEDONSKI

Zburam pe aripi strălucite… Copilul cel de altă dată Nevinovat ca şi o fată Neveştejită de ispite. E azi mocirla noroioasă cu adâncime-ntunecoasă şi cu miasme otrăvite. Sunt eu de vină, sau nu sunt, Oh! Dumnezeule preasfânt, Auzi-mi glasul pocăinţei, Redă-mi puterea biruinţei, Refă-mă omul care-am fost Sau dă-mi obştescul adăpost…

Zburam pe aripi strălucite.

ŞI-AU ZIS…

Al. MACEDONSKI

Şi-au zis: – e singur – e pierdut; Asupra mea se năpustiră… Onoarea mea o nimiciră, Am sângerat, dar am tăcut. Mă înjosiră, mă loviră, Cu mici, cu mari mă răstigniră; Din inimă nu mi-au lăsat Un singur colţ nesfâşiat. Fraţi, rude, toţi mă duşmăniră, Pe cât plângeam, pe-atât râniră, O ţară-ntreagă s-a întrecut să-mi dea venin – şi l-am băut.

Dar, Doamne, nu te biruiră.

DOAMNE, TOATE…

Al. MACEDONSKI

Doamne, toate sunt prin tine: Şi averea, şi puterea, Fericirea, mângâierea: Ce ne trebuie ştii bine. Dai cu dreaptă socotinţă Mulţumiri şi suferinţă: Lui Iisus i-ai dat o cruce Căci ştiai c-o poate duce; Când dureri ne dai şi nouă, Ne dai plânsul ca o rouă; Când dai marilor putere, Nu le dai nicio plăcere, Când dai rănilor cruzime, Dai blândeţe la victime. Eşti puterea înţeleaptă şi justiţia cea dreaptă; Fă oricând ce vrei din mine.

Doamne, toate sunt prin tine…

EXCELSIOR

Al. MACEDONSKI

Sub luna plină, Cu farmecul ce-n jos se lasă, Ori coperiş de casă E baltă de lumină.

Albastra noapte E toată ploaie argintie, Un vis de-naltă poezie, De cântec şi de şoapte.

Din lumi astrale Magia înfăşurătoare Cuprinde în a ei splendoare A plângerilor vale.

Sub pulberi de aur, Sub stele, flori scânteietoare, Ce griji pot fi predomnitoare, şi ce destin, balaur?

O! cer, natură.

O! Dumnezeu, mister albastru, M-ai ridicat peste dezastru, Peste blestem şi ură.

PROVIDENŢA

Al. MACEDONSKI

Un boier o adusese de la ţară.

— O-nşelase.

Şi la urmă, în noroiul de pe strade-o aruncase!

Îşi schimbase biata fată, praşă, sapă, casă, port.

Mumă, tată şi logodnic pentr-o inimă de mort!

Cum s-ar mai întoarce-acasă când ruşinea o pătează? …

Ducă-se unde se duce frunza pe un tulbur val.

Ea, ce şi-a schimbat zevelca pentr-o fustă de percal!

Tatăl său n-ar mai cunoaşte-o, pe când mă-sa, ce oftează.

Dac-ar mai primi s-o vază s-ar uita la dânsa rău.

Tatăl său nu-i mai e tată, Niţă nu mai este-al său!

Văile cele-nflorite n-are să le-mai revadă…

— Şi ea plânge… – şi, desculţă, goală-puşcă, prin zăpadă

Rătăcind prin mahalale, umblă făr-a se gândi încotro are s-apuce, singură şi părăsită…

N-are-n Bucureşti pe nimeni, şi de dânsul e zgornită…

Plânge…

— Trebuia din vreme lacrimile a răspândi!

Câte ceasuri alergase searbădă şi îngheţată Nu să ştie, însă noaptea coborâse înstelată;

LLS

Şi la poarta unei case ce avea pe zid un semn.

Căruia de multe veacuri se închină mic şi mare.

Crucea, semn de răstignire, iar acolo: „De vânzare” – Biata fată amorţise pe o laviţă de lemn!

De la dreapta ei, în albe, şi bătând din aripi late.

Gata ca să zboare-n ceruri, sfântul înger păzitor.

Pleoapele-i învineţite le-nchidea pe jumătate.

Când pe uliţa deşartă se ivi un trecător.

Ea-l văzu sub felinare c-o nădejde-ntremătoare…

Apăru-mbrăcat în negru pe zăpada lucitoare
Şi, oprindu-se în dreptu-i, ea-l recunoscu pe loc;
Era faţa unui preot ce de-a patimilor spadă
Lămurită ca tămâia ce se arde pe altar
De sub barba-i înălbită de a timpului zăpadă.
Strălucea însufleţită de al cerurilor dar!
El deschise poarta curţii, şi atunci, biata copilă
Zise: – „Mor de ger şi de foame!” – Iar cuprins de-o sfântă milă
Bunul preot, auzind-o, să întoarse către ea:
„Dumnezeu n-o să te lase! Aibi nădejde, fata mea!”
Şi rostind aceste vorbe trase poarta după dânsul
Şi se zăvorî-n odaie ca să nu-i audă plânsul!
Crivăţul să ridicase ascuţit pe ţuţuroaie Ce-atârnau cristalizate în fantastice figuri Pe sub streşinile sure încleştate-n crăpături; – Pleoapele-i se închisese şi a lacrimilor ploaie îngheţase-n gerul aspru pe al genelor lung fir, Licărind în întuneric ca mărgele de safir… Înclinându-se asupră-i cu un zâmbet plin de taină, Alb ca marmora la faţă, sub a negurilor haină, îngerul care veghează printre cruci de cimitir cu o mână îngheţată buzele-i le atinsese şi părea că-nsufleţirea pe obraz i s-a stinsese!… Dar din somnul veciniciei, care gata stă să-nceapă, Nişte vorbe-armonioase auzi fărsă priceapă, şi-i părea că e purtată pe-aripi de serafimi Printre coruri de fecioare şi de mândri heruvimi… Iar scăldată-n raze de-aur, dintre raiuri auzea: „Dumnezeu n-o să te lase! Aibi nădejde, fata mea!” Când se deşteptă, sărmana, se afla-ntr-o casă mare…

FILOSOFIA MORŢII (Toast purtat la un banchet)

Al. MACEDONSKI

Eu nu voi zice Marţii c-o voce nenţeleaptă: „Din mersul tău o clipă mai stai şi mă aşteaptă!” Să-mi dau a mea suflare, oricând, sunt pregătit! în ea e libertatea, şi-n viaţă, e robia… Cu braţele deschise ne-aşteaptă Vecinicia…

Reintri iar în sânul din care ai ieşit!

Ea nu e-ngrozitoare cum unii vor să fie; Privirea sa e lină ca bolta albăstrie, în ea se oglindeşte întregul Ne-nceput! Pe graniţa lumească e o poartă triumfală, şi flacăra din preajma-i de patime ne spală, Iar sufletele noastre le curăţă de lut!

De s-află vreun spirit lipsit de-a ei credinţă, Atunci e demn de viaţă şi demn de suferinţă! A nu mai fi-nseamnă a nu mai suferi! Pe legea mea! Mi-e silă să dorm, să beau şi iară să-ncep acelaşi lucru din zi şi până-n seară, Să pot trăi, nu însă, să pot a şi muri!

Dar ce e după moarte?... Mai este altă viaţă când sângele s-opreşte de frigul ce-l îngheaţă?... Un NU ca să rostească ce om ar îndrăzni?... Şi moartea ce e oare?...

— Un somn de-odihnă sfântă, în care lutul nostru, prin lut iar se frământă, Suprema preschimbare să-şi poată înlesni! Hârtia dacă arde, cenuşă este-o parte, în fum uşor pe dată cealaltă se desparte; Aşa şi corpul nostru din două e-ntocmit: La lut, rămâne lutul, de flori ca să-l brăzdeze, Iar gazele prin aer se duc să-nvioreze Aceleaşi elemente din care au ieşit!

Sfintelor umbre cari-aţi trecut Nu, voi prin moarte nu aţi murit.

Trăiţi în totul ce e văzut Din nevăzutul unde-aţi pierit; Al vostru suflet este-n tot locul, Zboară cu vântul, arde ca focul, Se află-n frunza care-nverzeşte, Şopteşte-n apa ce şerpuieşte, Respiră-n floarea ce-mbălsămează, în noi trăieşte, trăim într-însu. Mume cernite, ştergeţi-vă plânsu, Copiii voştri sunt tot cu voi!

Nu, nu se pierde-n lume nimic, Nimic nu trece, totul e viu: Firul de iarbă oricât de mic la şi ţărâna care-o să fiu! Zadarnic piatra cea mormântală Ne ţintuieşte sub umezeală; Păsări pe dânsa vin de s-adapă; Vântu-o izbeşte, ploaia o sapă! Muşchiul o roade, timpul o crapă; Cade-n rugină lacăt şi toarte: Soldaţi ai ţării, mergeţi la moarte,

Veţi fi-n tot locul, veţi fi şi-n noi!

Nu mă voi duce-n iad ca să caut Pe câţi din lume nălucă pier, şi-n rai îmi pare prea depărtat, Că-i lungă scara până la cer! Ci-n două viţe tânăr unite Voi afla inimi îndrăgostite, Iar în răchite lăcrămătoare, Poeţi cu harpe dezmierdătoare, Amante june în orice floare! Mume, într-acele tulpini puternici, şi în stejarii de munţi – eroi!

De moarte să se teamă fiinţa mărginită Ce pune, ca să scape de-o vecinică ispită, Sfârşitul veciniciei l-ai traiului hotar; Dar dincolo de groapă acei ce pot să vadă – De-ar fi pe-ale ei margini şi gata ca să cadă, la mine, pentru Moarte, deşerte-acest pahar!

LA ICOANĂ

Al. VLAHUŢĂ

Noaptea s-a lăsat pe vale, şi cătunu-i adormit, în bordei sărac, la vatră, suflet trist şi chinuit, Fără somn, tânăra mamă copilaşu-şi ţine-n poală, şi plângând îl netezeşte pe obrajii arşi de boală. De cu sară mititelul încetase să mai ţipe: Se ducea, văzând cu ochii, viaţa-i fărâmiţă-n clipe. Peste ochii mari şi tulburi cad pleoapele-obosite, Somnu-l biruie – adoarme. Suflări repezi, ca gonite De al morţii frig, din urmă, trec mai slabe, mai curmate… Ea tresare; cum le-ascultă, şir de fulgeri îi străbate întunericul din suflet.

— Pe pereţi, în bezna rece, Fâlfâind ca o aripă, para focului se trece.

Iat-o scoborând la vale, galbenă şi istovită. Cu odorul strâns la sânu-i; cu privirea aţintită Spre biserica cu sfânta, ea-şi sileşte încetu-i pas. De trei nopţi şi două zile bate drum făr’ de popas; Ş-ar fi ocolit pământul făr-a se simţi trudită: Ea credea profund, orbeşte… Mare-şi nenchipuită E credinţa ce-ntr-un suflet înnoptat şi trist încape!

„Nu se poate făcătoarea de minuni să nu mi-l scape, îşi zicea mereu în gându-i, inimă de piatră fie.

Şi-ncă s-ar zdrobi de milă. Toată jalea mea pustie
Mi-oi preface-o-n rugăciune la picioarele preasfintei;
Şîn cucernică-nchinare, şi plângând sta-voi nainte-i.
Pân’ce l-oi vedea din somnu-i ochii mari blând deschizându-şi.
Zâmbitor cătând spre mine, şi mânuţele tinzându-şi…
Cum să nu-nţeleagă sfânta glasul sfintei mele plângeri?
Eu atâta am pe lume, pe când ceru-i plin de îngeri!”
Blândă, cu Iisus în braţe, din argint, Fecioara cată
Cu iubire spre spăsita mamă, jos îngenuncheată:
Parc-ascultă şi-nţelege…
— O, îndură-te, priveşte-l.
Şi din ochii tăi c-o rază de viaţă încălzeşte-l
Căci tu ştii ce farmec dulce-i să-ţi lipeşti pruncul de piept.
Aţintit să-ţi steie-asupră-i, şi prin somn, ochiul deştept.
Şi cum inima-ţi tresare, c-un scâncit când el te cheamă
Să-l acoperi cu iubirea şi cu paza ta de mamă. Vezi-l, tânjitor, cum doarme-n frumuseţea-i îngerească… Cum putear-ar fără dânsul mama lui să mai trăiască? Te îndură – din văpaia vieţii tale dă-i viaţă, Să-mi cuprindă iar grumazul cu micuţele lui braţe. Ca şi mine strângi la pieptu-ţi lumea-ntreagă-n fiul tău… O, de-ai şti cu centuneric copere sufletul meu Ochiu-i stins – şi ce pustie mi-ar fi viaţa fără dânsul, N-ai putea să stai, o clipă, rece, ascultându-mi plânsul!… Dar deodată-şi rupe vorba – limba-i amuţise-n gură. Spre copil şi-ntoarce iute lacoma-i căutătură… Era mort. – înmărmurită, stătu drept, cu pruncu-n braţe, Cu ochi groaznic de mânie ea privi icoana-n faţă…
— Cum? Tu n-ai simţit, preasfânto, milă de cumplita-mi jale? Eu, sărmana, plâng, cerşindu-ţi raza îndurării tale.

Şi tu, rece şi cu pumnii încleştaţi, mi-l dai vederii?… Astfel înţelege cerul lacrima, limba durerii? S-a sfârşit orice nădejde!… Şi privirea ta de lemn Aţintită stete-asupră-mi, fără ca să-mi dea un semn C – a mea rugă-i ascultată şi durerea mea-i crezută!…

Ia-ţi şi lutul… Ca şi dânsul împietrită eşti şi mută!… Şi – c-un hohot lung – cadavrul îl aruncă-n faţa sfintei, Care, huruind greoaie, la pământ căzu-nainte-i. Şi durerea i se sparse-n neagra deznădăjduire, De mânie-i scapăr ochii – ea strigă în aiurare:

— O, desigur, n-ai fost mamă, şi de porţi un prunc la sân, E-o minciună!… Ce smintită-s unei sdnduri să mă-nchin! Şi izbind icoana-n faţă cu piciorul, „e-o minciună!”

Mai răcni-ntr-un râs sălbatic, şi porni… Era nebună…

HRISTOS A’NVIAT

Alexe MATEEVICI

Se aşternuse piatra pe proaspătul mormânt şi noaptea coborâse, acoperind cetatea. Se liniştise neamul vânzării. Pe pământ Era o taină mare… minune-apropiată.

Au stat tăcuţi de pază cei doi ostaşi străjeri Ne-atinşi de măreţia adâncurilor firii.

Nepresimţind venirea minunii celei mari Ce-avea să schimbe faţa şi rostul omenirii.

Şi iată miezul nopţii, de stele-mpodobit: Un tunet lung s-aude, pământu-n el vuieşte. Adinei puteri îl mişcă, izbindu-l. Zguduit Mormântul se deschide: scriptura se-mplineşte.

Lumini lucesc la gura mormântului deschis, întunecimea piere o clipă-n toată firea… Hristos învie!… Paznici, să fie vouă vis, Lumina vă orbeşte, v-a înlemnit uimirea!

Lumină din lumină cerescului cuprins Luceşte-acum pe chipu-i. îl nalţă biruinţa. Şi, lepădând pământul, îi lasă foc nestins Pe calea mântuirii: nădejdea şi credinţa.

Cu moartea Sa, pe cruce murind nevinovat, Ne-a dat

El nouă pildă a marei jertfi de Sine, Cu moartea Sa pe moarte călcând a înviat Spre învierea vieţii în faptele de bine.

Cântaţi cu bucurie acelui Ce-a scăpat Pe om şi omenirea de moarte sufletească. E Paştele! Viaţă! Hristos a înviat! Iubire între oameni şi pace să domnească.

ÎN DIMINEAŢA DUMINICII

A MATEEVICI

S-au dus dintâi acele două Mironosiţi cu mirul lor: Erantuneric şi prin rouă Mergeau cu pasul grăbitor.

Vorbeau de cele petrecute, De zile pline de dureri, în pacea dimineţii mute, în ziua sfintei învieri.

Şi le era o groază mare Ruşinea crucii s-amintească, A jidovilor blestemare, Nemulţumirea omenească.

Batjocorirea relei goane, şi plânsul celor credincioşi, Ş-a crucii lui Hristos plroane, şi ghimpii frunţii sângeroşi…

Îşi aduceau apoi aminte Cum L-au luat de la ostaşi şi în mormânt fără cuvinte L-au pus departe de oraş.

Trecut-a Sâmbăta n mâhnire, şi noua zi în cer zoreşte: Acum prin tainica scârbire Un gând dorit le mângâieşte…

De prin desimile grădinii Din rourateca verdeaţă, Le râd voios de-acuma crinii Ascunşi în scutece ce ceaţă.

Dar ce-i aceasta? Ceaţă deasă la printr-un poruncit se pierde Ş-o strălucire luminoasă Aprinde împrejurimea verde…

Ce strălucire minunată! Venit-au. Iată şi mormântul… Dar piatra lui îi răsturnată şi iar i se trezeşte gândul…

O, unde-i El? ’năuntru nime… Ce oare s-a fi săvârşit? Tăcere prin împrejurime… Veşmântul numai l-au găsit.

O, unde-i El? unde-s străjerii? Măcar o veste să aducă! Şi presimţirea învierii Le face înapoi să fugă.

J2I

Credinţa inimii le spune că Cela ce nu L-au aflat, Prin cea mai mare-a sa minune, Acum din morţi a înviat!

ÎNĂLŢAREA LA CERURI A DOMNULUI IISUS HRISTOS

Nu în măria ta Ilie, Nu cu toiagul lui Moisei, Nu n tunete şi strălucicie s-a lepădat iubiţii săi; Şi nu pe căi scânteietoare S-a înălţat la cer Hristos, Ci învăţături îmblânzitoare Adus a Blând şi Luminos învăţătorul sfânt al păcii, Al dragostei şi al iertării şi întemeietorul legii Ce-a dat putinţa învierii. Lucea ca o steluţă blândă în înălţimea necuprinsă.

Alexe MATEEVICI

Ce-ncepe seara să s-aprindă când ziua în Apus îi strânsă, Căci El în valea cea de plângeri Venit-a nu cu războire. Nu ca al răsplătirii înger, Ce duce dreapta pedepsire în fumuri şi în fulgerare. Venit-a Miel Nevinovat la jertfă de răscumpărare s-a fost cu spini încununat... Venit-a pentru răbdăciune, Smerire-a tot biruitoare: Venit-a pentru iertăciune şi mila n veci nepieritoare...

Glăsuiri de bucurie, Laude şi rugăciuni Din cântarea gurii vie Ş-a chimvalurilor struni... Iudeia slobozită Poate-şi cânta izbăvirea? Roma poate-i biruită şi venitu-i-a pieirea? împăratul cel puternic, Aşteptat cu nerăbdare, Poate vine falnic, mare Pe asinul său nemernic? Drumul dinspre Galileea Tună-n vuiete de glasuri, Parcă toată Iudeia A uitat a ei necazuri... Şi mulţimea zgomotoasă Merge-n valuri de lumină. Aşternând pe căi pietroase Ramurile de măslină... Poarta mare din cetate S-a deschis de dimineaţă, Gloate vii şi bucurate les în mâne cu verdeaţă. Ş-a lor veselă „osană”... Prin împrejurimi răsună... Calea cea galileiană Cu – împăratul le-mpreună... „Bucure-se Cel ce vine întru Dumnezeu la noi, Cel ce lumea cu-a Lui mână Slobozeşte de nevoi: Şi-n blagosloviri trăiască Al Davidului Fecior, Ce-a venit să izbăvească, Ce-a venit Mântuitor!”

INTRAREA DOMNULUI IISUS HRISTOS ÎN IERUSALIM

Alexe MATEEVICI

Glăsuiri de bucurie, Laude şi rugăciuni, Din cântarea gurii vie Ş-a chimvalurilor struni. Ele oare ce înseamnă? Din măria pământească Nu-i căzută Roma-Doamnă, şi pieirea vrăjmăşească Îi departe. împăratul Păcii, nu al biruirii, Vine Blând acuma, iată-L, Spre măria răstignirii. Nu-i înconjurat de slava Pământească, pieritoare, „Ci prin sânge câştiga-va Slava-n veci judecătoare. Izbăvi-va nu moşia Iudeilor de danii: – Lumea toată – de robia, De-njosirile Satanii. Vine un voinic, cu gloată De vânjoşi legionari.

— Merge-ncel, smerit, în roata Ucenicilor pescari; Şi cetatea, ce-L primeşte Nu cu scaun de-mpărat, Cruce, spini îi pregăteşte, Chipul ţel însângerat… Dar şi răstignit pe cruce El trăi-va-n veşnicie: Ucenicii lui vor duce Pretutindeni veste vie De iubire şi dreptate, şi de mila cea frăţească şi vor boteza noroade, Ţările să le sfinţească…

Glăsuiri de bucurie, Laude şi rugăcuni Din cântarea gurii vie şi-a chimvalurilor struni…

Drumul dinspre Galileea Tună-n vuiete de glasuri, Par că toată Iudeia A uitat a ei necazuri; Şi mulţimea zgomotoasă Merge-n valuri de lumini, Aşternând pe căi pietroase Rămurele de măslini…

ÎNGERUL ŞI MIRONOSIŢELE

Alexe MATEEVICI

Pe cine-l caut acuma n grădină cu vasele de mir umplute? De lacrimi inima li-i plină… Zoreşte ziua nouă. Îi răcoare, Dar cerul se înseninează în Ciripituri cântătoare.

De ce îl caută aicea pe Hristos? De ce-a venit aici să-l plângă? Pe piatră un înger luminos…

El şade n haine albe, strălucite… Vestind cereasca bucurie Mironosiţelor scârbite:

„Hristos a înviat! Şi nu vă mai mâhniţi şi nu-L mai plângeţi ca pe mort Căutându-L între cei muriţi!

A iadului putere-i biruită, Zădarnică îi răutatea: De-

acuma lumea-i izbăvită.

Întunecimea în lumină piere, Mărirea ei i s-a surpat şi fug vrăjmaşii în durere.

Grăbiţi-vă cu veşti de veselie şi spuneţi veştile-n Sion: Hristos e viu şi-n veci învie!”

Dorm florile. Grădina moartă tace, Iar primprejur – albastre umbre, Nisip, zori aurii – şi pace.

GETHSEMANI

D. ZAMFIRESCU

Sub cerul plin de idealuri, în limpezimea străvezie, Răsare luna de pe dealuri Iradiind melancolie.

E ceasul tainei. Ziua moare în depărtările senine. Se vede vremea trecătoare în geana ultimei lumine.

Când cedrii vârfu-şi încununã cu mlădieri de albe flamuri, Pe sub copacii prinşi de lună. Se mişcă umbrele pe ramuri.

Nedesluşită se iveşte în luminişul din grădină Statura unui om. Ea creşte, înaintează în lumină

Şi stă. Apoi porneşte iară, şi iarăşi stă. În două rânduri. Se vede, galben ca de ceară, Cu ochi albaştri, plini de gânduri.

Cum îndelung braţe întinde Spre bolta albelor misteruri, De care sufletu-i se prinde cu dor neistovit de ceruri:

„Părinte, tu, ce toate cele Le duci pe dreapta lor cărare, Ce cârmuieşti prin haos stele, Talazuri pe pustiu de mare;

Tu, cel ce legi de lumi create Pe cele ce vor fi să fie Prin arcuri de singurătate şi temelii de armonie;

Părinte, tu, ce-ai pus în mine Senin din sfânta ta fiinţă, Măreşte-mi sufletul spre „bine, Puterile spre suferinţă”.

Şi cade pe genunchi. Eteric Sclipeşte luna peste dealuri, Lăsându-i chipu-n întuneric, Iar gândul sus, în idealuri.

CÂNTEC DE LEAGĂN

Şt. O. IOSIF

Hai, odor, hai, păsărică,
Dormi, o, dormi, fără de frică,
Să te-alinte Moş cuminte
şi să-ţi cânte-ncetinel:
„Mugur, mugur, mugurel…”

Îngeri vin tiptil şi-alene
să te mângâie pe gene,
şi mi-ţi leagă-n Dulce leagăn
Fraged trupuşor de crin,
la s-adormi frumos şi lin…

Ce tresari?… Nu-i nime, nime…
Linişte şi-ntunecime.
Doar zefirul, Musafirul
Cel şăgalnic şi pribeag,
A trecut pe lângă prag…

Şi-a trimis o gâză mică
să-ţi aducă-o scrisorică
şi să-ţi spună Noapte bună,
Că şi el, sătul de drum,
Merge să se culce

acum…

CÂNTEC SFÂNT

Şt. O. IOSIF

antecul ce-ades ţi-l cânt când te-adorm în fapt de sară, Puiule, e-un cântec sfânt, Vechi şi simplu, de la ţară.

Azi te-adorm cu dânsul eu, Ieri – el m-adormea pe mine, şi-adormi pe tatăl meu când era copil ca tine…

Mama mi-l cânta şi ea, şi la viersul lui cel dulce, Puiul ei se potolea Şi-o lăsa frumos să-l culce.

Mâne, când voi fi pământ, Nu uita nici tu – şi zi-le, Zi-le doina, cântec sfânt, La copiii tăi, copile!

CÂNTEC

Şt. O. IOSIF

Nu mai sunt pe luncă flori Văile-s deşarte – Ţipă cârduri de cucori Pribegind departe!…

Şi văzduhul s-a unorat Ninge sus la munte – Trec pe vale, la iernat, Turmele mărunte…

Plâng tilinci, tălăngi răspund, Soarele apune – Glas de bucium sună-n fund la o rugăciune…

COSAŞUL

Şt. O. IOSIF

Noapte, tu ne-ndrumi în sat, Oaspete binevenit, Dumnezeu ni te-a lăsat Pentru gândul apăsat, Pentru braţul ostenit…

Laşi ca să ne fure lin Somnul binecuvântat, Dai uitării orice chin, Casa bietului creştin Tu i-o schimbi într-un palat.

Nedespărţiţi de ani întregi, Părtaşi de-aceeaşi soartă, Cerşetoresc doi bieţi moşnegi la catedrală-n poartă.

Munciţi de-acelaşi gând duşman şi lacomi, răi de gură, Acelaşi mizerabil ban Le dă prilej de ură…

Ci unul s-a plătit de bir: S-a dus la el acasă – Un colţ uitat de cimitir, De cel rămas ce-i pasă?

CERŞETORII

Şt. O. IOSIF

Acesta poartă-acu stingher A vieţii grea osândă, şi-ntinde, amorţit de ger, O mână tremurândă…

Se simte-aşa străin, neavând cu cine să se certe… Doar murmură din când în când, „Eh, Dumnezeu să-l ierte!”

ÎN PORT

D. ANGHEL E cald, şi vântul bate acuma de la sud, De pretutindeni glasuri grăbite se aud, Cum urcă şi se cheamă, pe cheiul alb de soare, în scăpărări de geamuri şi-alămuri lucitoare, Duc trenurile-aiurea prisosul ţării noastre… în zare ceru-i una cu apele albastre, Iar portul tot e galben de aurul luminii, Două clipite nu vezi pe cer aceleaşi linii; Porneşte-un vas acuma, mişcându-şi tricolorul, şi-abia de-şi întregeşte priveliştea decorul, şi-ncepe o batistă, un semn de cale bună, Un steag turcesc înscrie pe cer o semilună şi peste tot mişcarea cobolzilor pe schele Se-nalţă mână trudite spre cer, cu sarcini grele, Grăbesc pe punţi şi-n urma acestor feţe pale, Un lung miros de smoală, de flori, de portocale, De ţări de mult văzute, ca-n vis odinioară, Se-nprăştie-n tot portul şi stau pă Inn de seară, Când farul îşi aprinde lumina subt pleoape, şi pare-n întuneric un Crist umblând pe ape…

PLÂNSUL LUI ADAM

P. CERNA

Arcaşi îndemânateci, semeţi, cu paşi de lei, Doi fulgeri smulşi din noapte-mi erau copiii mei; Şi parcă-i văd ş-acuma în faptul dimineţii, C-un strigăt de izbândă, dând zbor nebun săgeţii, şi cum se pierd cu turma în zarea purpurie, Făcând din largul lumii imensă-mpărăţie… Sau cum se-ntorc agale, zâmbind şi mână-n mână, Buni, fericiţi ca mine, pe când eram ţărână… Iar Eva lăcrăma.

Dar nu-i iertat, se vede, norocul ce-am avut – Cuibau dureri ascunse în cel dintâi născut; Iar jertfa lui, Prea-Bune, n-ai vrut să o primeşti, Vrând rătăcirea noastră mai

greu s-o pedepseşti… Un gând veni de-aiurea – ucigătorul gând – Şi-n Cain, bunul Cain, pătrunse-ntunecat… S-a năruit cu blestem altarul fumegând – Şi s-a târât o pânză de fum, în lung şi lat, la o imensă-aripă de vultur săgetat… Iar de atunce, fumul crescu mereu, ş-a pus. Zid negru între mine şi slava ta de sus – Azi, gândurile mele cu greu pot să le-adun, Să le trimit la tine, Părinte veşnic bun; Căci se întoarnă pururi, zbătute, risipite, la fumul fără pace al jertfei neprimite…

Şi cum aş vrea şi astăzi, ca-n vremile senine, Pe aripile rugii să mă ridic la tine:

Să-nving robia humei!… Nu mi-ai dat Tu lumina şi farmecele lumii? Pământului meu tânăr nu-i dai nectarul sevei? Şi nu-mi pleci Tu auzul la graiul sfânt al Evei? O rugă, da, un cântec ţi se cuvine Ţie… îl simt vibrând… nimica nu poate să-l reţie – Dar, când să pui într-însul îngenuncheata-mi viaţă Uit vorbele măririi şi buzele mi-nghiaţă, Căci geamătul lui Cain din noapte se desface

Şi-mi risipeşte clipa de rugă şi de pace. E plânsul lui… Din noaptea cărărilor pierdute, El inima-mi de tată o cheamă, să-l ajute; Dar n-am puteri… – şi spada grădinilor divine o simt cum se înfige* fulgerătoare-n mine. Tu-l vezi şi-l dai uitării… Ce s-a făcut, Părinte, Cu mila ta, podoaba puterii tale sfinte?

Nu-i moarte pentru Cain, nici alinare nu-i – Ce vrei să faci, Tu, Doamne, cu suferinţa lui?

O, dacă spre urzirea unei cereşti podoabe îţi trebuie durerea făpturii tale slabe.

Ridică de pe viaţă-i povara, că-i a mea.

Şi pune-mi-o pe umeri, de vrei, cu mult mai grea;

Mi-aş duce-o fără murmur, chiar de m-ar frânge-n cale.

Căci inima-mi cunoaşte şi darurile tale…

De-a fost păcat iubitul, mărire cui l-a scos.

El a făcut păcatul atâta de frumos:

Un farmec, o beţie ce-n veci în tine-o porţi – Pe clipa rătăcirii îndur şi mii de morţi…

Dar prea e crudă legea, ca fiul să spăsească
De-a pururi, fără vină, greşeala părintească…

…O, sfânt copil al Evei! Când noi te-am zămislit, Era prin rai lumină, şi flori, şi ciripit, Plutea o voluptate-n văzduhul primăverii – Miresmele grădinii părtaşe-au fost căderii… Să cadă însă plumbul osândei pe-amândoi, Dar tu, de ce să suferi, copile, pentru noi, De ce să-ţi blestemi mama, gemând prin râpi sihastre Tu, singura lumină a gândurilor noastre?

Găsi-vei tu vreodată liman nemângâierii, Să-i ierţi pe-aceia care te-au hărăzit durerii? Noi nu ştiam, copile, că tu ai să plăteşti cu chinuri clipa noastră de vrăji sărbătoreşti! De-ar şti vr-odată floarea de pom, din paradis, Că-n fructul ei un vierme duşman va sta închis, ’Nainte ca să lege, s-arscutura-n noroi – O, sfânt copil al Evei! îndură-te de noi…

CEL CE M-A ÎNVĂŢAT SĂ CITESC ŞI SĂ SCRIU
G. GALACTION

Era un neprofesionist. Absolvise seminarul inferior de la Curtea-de-Argeş (în zilele episcopului Ghenadie Petrescu) şi voia să se preoţească, precum a şi făcut mai târziu. Cum a ajuns acest seminarist dascălul meu de abecedar nici azi nu ştiu precis.

În satul meu natal nu exista şcoală primară. Când a fost aproape să împlinesc şapte ani, tatăl meu – arendaşul moşiei – s-a gândit să facă un lucru bun, şi pentru copiii săi şi pentru copiii satului.

Biserica noastră era biserica unui fost schit de călugări, pierdut în pădurile Teleormanului. împrejur avea chilii, şi zid înalt. Aceste chilii erau acum magaziile conacului. Una, de lângă clopotniţă, fusese poate, chilia clopotarului, sau prescurăria…

Tata a prefăcut această fostă chilie în clasă de şcoală.

A pus în ea trei bănci, o tablă neagră, o masă albă şi o sobă de fier – iar restul, adică învăţătorul, a fost, probabil, contribuţia ministerului.

Aşa se face că ne-am pomenit într-o zi (cred de toamnă) vreo 20 – 30 de tovarăşi de joacă, printre noi şi câteva fete, adunaţi laolaltă, în cele trei bănci, proaspăt ieşite de sub rindea. Mai fusese înainte de noi ceva analog în acest sat valah? Părinţii călugări – goniţi de Cuza-Vodă – îşi bătuseră vreodată capul cu tainele abecedarului chirilic (ori grecesc) şi cu copiii satului? Poate că era întâia oară când se ivea, în aceste părţi adânc ignorate şi pline de păduri, luminiţa tremurătoare a ideii didactice.

Seminaristul Ilie R. Popescu, de fel din judeţul Olt, comuna Floru, n-avea prea multe însuşiri pedagogice. Cred că în primul loc n-avea nicio dragoste către şcolari. Se pregătise omul pentru altceva şi ca dascăl făcea, probabil, un stagiu plictisitor, în aşteptarea gospodăriei parohiale. Nu-mi aduc aminte să ne fi dat vreodată vreun sfat prietenesc, să fi căutat cândva să vorbească inimilor noastre, sau să ne fi mişcat vreodată cu vreo lectură sau cu vreo poveste.

În schimb, de la început, ne-a trimis să-i căutăm şi să-i confecţionăm, din salcâmii şi din cornii din preajma fostului schit, o provizie de nuiele, pe care apoi i-o primeneam săptămânal.

Eu ştiam alfabetul de acasă. Cum au ajuns să-l ştie colegii mei, după câte nuiele rupte, după câtă văicăreală – e un jalnic capitol pedagogic. Cei mai mulţi dintre băieţii schingiuiţi au fugit ca puii de potârniche. Au rămas vreo zece copii, câţiva mai isteţi, doi-trei mai părtiniţi şi restul: cu pielea palmelor groasă şi rezistentă.

O singură mângâiere ţin minte că aveam în şcoala lui Ilie RPopescu, anume mângâierea ceasului de muzică vocală. Absolventul seminarist adusese cu el un carnet în care îşi notase, cu note de psaltichie, câteva cântări

şcolare şi naţionale, curente pe la 1886. Cântam cu toţii, obscur încălziţi de melodia unui text în veci neînţeles şi cu ochii boldiţi, dacă nu la poarta cea nouă, dar la nuiaua cea proaspătă care făcea viraje deasupra capetelor noastre.

Singurele evenimente din acele zile de şcoală sălbatică erau extra-şcolare. Dascălul ne îngăduia uneori să ne ducem la Merişani, comuna vecină, şi să cumpărăm de la o dugheană anilină de cerneală violetă. Călătoria aceasta, cu doi-trei camarazi, proiecta asupra şcolii noastre un farmec pe care ea, sărmana, nu-l avea.

Aceeaşi plimbare la aceeaşi comună am mai făcut-o în ajunul împărţirii premiilor, tot la îndemnul dascălului, ca să aducem de la cutare gospodar cunoscut câteva steble de merilor, pentru împletirea cununelor de a doua zi.

În sfârşit, altă data, toată şcoala cu dascălul în frunte am fost la Merişani şi am cercetat prieteneşte şcoala de acolo, fraternizând şcolarii între ei şi dascălii de asemeni. Această vizită ne-a fost înapoiată şi ţin minte – era pe vremea fragilor

— Cum ne-am risipit, băieţi şi fete, din două sate, prin falnica noastră pădure, zisă „Ceretul” cea troienită pe malurile Vezii.

Am făcut, în satul meu natal, două clase primare. Am luat de două ori cununa de merişor (poate şi pentru că eram băiatul „boierului”). Am trecut prin cele patru operaţii cu numere întregi, ca gâsca prin apă. Am învăţat câţiva psalmi şi

— Din şoaptele camarazilor – o mulţime de lucruri profane…

Când, după ani şi ani de zile, am auzit de şcoala lui Rabindranath Tagore, am auzit de şcoala lui J.H. Fabre, mi-am ad js arr: – ne de pădurile şi de plaiurile noastre, mi-am dat seama de barbaria şcolii prin care trecusem şi am suspinat din rărunchi împotriva lui Ilie RPopescu!… Dar bietul om cum era să-mi dea mie ceea ce lui nu-i dăduse

nimeni…

Mai târziu, am ajuns să reconstitui şi să înţeleg viaţa lui de seminar, de la Curtea-de-Argeş, şi de la toate celelalte curţi episcopale şi mitropolitane, ornate cu şcoli pentru leviţi…

După doi ani de funcţionare, şcoala noastră s-a desfiinţat. Pentru ce, nu ştiu nici azi. Vreo trei elevi ai şcolii, între care şi eu, am mers mai departe, prin alte şcoli; ceilalţi s-au înapoiat la păzitul vitelor, la plug şi la seceră.

Dascălul nostru, după escapada sa pedagogică, a cerut hirotonia şi a obţinut-o, însă tare mă tem că suspinele noastre i-au înjumătăţit darul şi i-au strâmbat cărarea vieţii. O dată, o singură dată, l-am văzut în port preoţesc… Un preot firav, spânatec, sfios, pare că ruşinat că a ajuxâs ce ajunsese…

Când eram prin clasa a patra secundară, am primit o epistolă, cu ştampila unei comune din Dobrogea… îmi scria că se bucură foarte mult de silinţa mea la învăţătură şi de cinstea pe care i-o fac – lui, primului meu luceafăr… Dar era cam trist şi-şi cerea umile iertăciuni că a pierdut mult din caligrafia de odinioară şi din vioiciunea duhului…

FRAŢII JDERI UCENICIA LUI IONUT

M SADOVEANU

Capitolul I

Despre Hramul Sfintei Mănăstiri Neamţu, la anul de la Hristos 1469 şi despre o istorisire a lui Nechifor Căliman, Starostele Vânătorilor Domneşti

De Sfânta înălţare, hram al ctitoriei Neamţu, se strânsese în preajma zidurilor şi în ogrăzile călugărilor mare număr de norod. Unii veniseră s-asculte slujba, alţii ca să ieie binecuvântare ori naforă, alţii pentru scrisori de friguri, alţii cu femei lunatice, ca să le supuie sub patrafir la ieromonahi cu darul cetitului. Mai ales prea sfinţitul Iosif, stareţul, era vestit întru această bună tămăduire, nu

numai în Moldova, ci şi în Ţara Leşască şi cea Rusească. Toţi cei sosiţi ştiau de asemeni că se vor îndestula cu mâncare şi vin, faima de primire de oaspeţi a mănăstirii fiind întru totul neştirbită. Qsârdia boierilor şi mila voievozilor înzestraseră îndestulător acest sfânt lăcaş; din turmele de la munte, din podgoriile de la dealuri, din câmpiile arate de la apa Prutului, cu mila lui Dumnezeu, era de unde sătura şi mai mari mulţimi decât cele strânse acolo, în acea luminată zi de mai a anului 1469.

În livezile mănăstirii mai erau încă méri înfloriţi; Soarele îi pătrundea de o aburire trandafirie. Slujba dintâi se mântuise la biserica cea mare din cetăţuie, când toaca bătu din nou în turnul de la poartă, după care clopotul cel bătrân începu a suna rar, numai într-o dungă.

Grămezile de oameni prinseră a se mişca neliniştite. Se întrebau întâi din ochi, apoi din glas. O parte umplură medeanul de dinaintea intrării, în jurul fântânii şi a foişorului unde se slujea, iarna, sfinţirea apelor. Prea puţini, şi numai dintre cârmuitorii mănăstirii şi ai ţinutului, cunoscuseră din vreme vestea care se vădea acum. Câţiva slujitori aflaseră ştirea cu două zile mai nainte şi o ţinuseră tăinuită de poporul care se îmbulzea la hram. Cu două zile în urmă, marţi, sosiseră doi călăraşi de la Suceava cu, carte pentru vlădica Iosif. Unul poposise la mănăstire; al doilea trecuse mai departe spre Cetate, spre Vânători şi spre herghelia domnească de la Timiş la apa Moldovei, unde era rânduit de multă vreme, în slujba de comis, bătrânul Manole Păr-Negru, prieten de demult al răposatului Bogdan-Voievod, părintele măriei sale Ştefan-Vodă.

Cartea pe care o cetise cu destulă greutate prea sfinţitul Iosif, punând între dânsa şi ochii sfinţiei sale o făclie de ceară, cuprindea vestea sosirii măriei sale Ştefan-Vodă la hramul sfintei mănăstiri Neamţu. Acum vestea asta o aflau şi noroadele. Pe când dădea sunet greu şi prelung,

din când în când, chimvalul cel mare, monahii îşi purtau ici-colo rantiile mohorâte şi-şi aplecau bărbile spre urechile oamenilor. Ca şi cum s-ar fi aprins pulbere de puşcă, murmurul trecu dintr-o lături în alta, apoi se revărsă în ogrăzi. Muierile, care niciodată n-au destulă minte, prinseră a se tângui cu mâinile la tâmple şi a-şi căuta pruncii.

Dacă bate clopotul şi vine măria sa, cine ştie ce are să se întâmple. Au să se işte puhoaie, are să reverse apa Moldovei, are să pornească iar vreun război!

PSALMI

T. ARGHEZI

Tare sunt singur, Doamne, şi pieziş! Copac pribeag uitat în câmpie, Cu fruct amar şi cu frunziş Ţepos şi aspru-n îndârjire vie.

Tânjesc ca pasărea ciripitoare să se oprească-n drum, Să cânte-n mine şi să zboare Prin umbra mea de fum.

Aştept crâmpeie mici de gingăşie, Cântece mici de vrăbii şi lăstun să mi se dea şi mie, la pomilor de rod cu gustul bun.

Nu am nectare roze de dulceaţă, Nici chiar aroma primei agurizi, şi prins adânc între vecii şi ceata, Nu-mi stau pe coajă moile omizi.

Nalt candelabru, strajă de hotare, Stelele vin şi se aprind pe rând în ramurile-ntinse pe altare – Şi te slujesc; dar, Doamne, până când?

De-a fi-nflorit numai cu focuri sfinte şi de-a rodi metale doar, pătruns De grelele porunci şi-nvăţăminte, Poate că, Doamne, mi-este de ajuns.

În rostul meu tu m-ai lăsat uitării şi mă muncesc din [adăcini şi sânger. Trimite, Doamne, semnul depărtării, Din când în când, câte un pui de înger.

Să bată alb din aripă la lună, Să-mi dea din nou povaţa ta mai bună.

Ruga mea e fără cuvinte, şi cântul, Doamne, mi-e fără

glas. Nu-ţi cer nimic. Nimic ţi-aduc aminte. Din veşnicia ta nu sunt măcar un ceas.

Nici rugăciunea, poate, nu mi-e rugăciune. Nici omul meu nu-i poate omenesc. Ard către tine-ncel, ca un tăciune, Te caut mut, te-nchipui, te gândesc.

Ochiul mi-e viu, puterea mi-e întreagă şi te scrutez prin albul tău veşmânt Pentru ca mintea mea să poată să-nţeleagă Ne-ngenunchiată firii de pământ.

Săgeata nopţii zilnic vârfu-şi rupe şi zilnic sentregeşte cu metal. Sufletul meu, deschis ca şapte cupe, Aşteaptă o ivire din cristal, Pe un ştergar cu brâie de lumină.

Spune tu, Noapte, martor de smarald, în care-anume floare şi tulpină Dospeşte sucul fructului Său cald?

Gătită masa pentru cină. Rămâne pusă de la prânz. Sunt, Doamne, prejmuit ca o grădină, în care paşte-un mânz.

Nu-ţi cer un lucru prea cu neputinţă în recea mea-ncruntată suferinţă. Dacă-ncepui de-aproape să-ţi dau ghies, Vreau să vorbeşti cu robul tău mai des.

De când s-a întocmit Sfânta Scriptură Tu n-ai mai pus picioru-n bătătură şi anii mor şi veacurile pier Aci sub tine, dedesubt, subt cer.

Când magii au purces după o stea, Tu le vorbeai – şi se putea. Când fu să plece şi Iosif, Scris l-ai găsit în catastif şi i-ai trimis un înger de povaţă – Şi îngerul stătu cu el de faţă. Îngerii tăi grijeau pe vremea ceea şi pruncul şi bărbatul şi femeia.

Doar mie, Domnul, veşnicul şi bunul, Nu mi-a trimis, de când mă rog, niciunul…

Te drămuiesc în zgomot şi-n tăcere şi te pândesc în timp, ca pe vânat, Să văd: eşti şoimul meu cel căutat? Să te ucid? Sau să-ngenunchi a cere.

Pentru credinţă sau pentru tăgadă.

Te caut dârz şi fără de folos.

Eşti visul meu, din toate, cel frumos
Şi nu-ndrăznesc să te dobor din cer grămadă.
Ca-n oglindirea unui drum de apă, Pari când a fi, pari când că nu mai eşti; Te-ntrezării în stele, printre peşti, la taurul sălbatic când s-adapă!
Singuri, acum, în marea ta poveste, Rămân cu tine să mă mai măsor, Fără să vreau să ies biruitor. Vreau să te pipăi şi să urlu: „Este!”
Pentru că n-a putut să te-nţeleagă Deşertăciunea lor de vis şi lut, Sfinţii-au lăsat cuvânt că te-au văzut şi că purtai toiag şi barbă-ntreagă.
Te-ai arătat adeseori făpturii şi-ntotdeauna-n haine de-mpărat.
Ameninţând şi numai supărat, Că se sfiau de tine şi vulturii.
În Paradisul Evei, prin pădure, la şi în v & cu trişti de mai târziu, Gura ta sfântă, toţi Părinţii ştiu, Nu s-a deschis decât ca să ne-njure.
Doamne, izvorul meu şi cântecele mele! Nădejdea mea şi truda mea! Din ale cărui miezuri vii de stele Cerc să-mi îngheţ o boabă de mărgea.
Tu eşti şi-ai fost mai mult decât în fire Era să fii, să stai, să vieţuieşti. Eşti ca un gând, şi eşti şi nici nu eşti, între putinţă şi-ntre amintire.
PSALM
L. BLAGA
O durere totdeauna mi-a fost singurătatea ta ascunsă
Dumnezeule, dar ce era să fac?
Când eram copil mă jucam cu tine şi-n închipuire te desfăceam cum desfaci o jucărie.
Apoi sălbăticia mi-a crescut, cântările mi-au pierit, şi fără să-mi fi fost vreodată aproape te-am pierdut pentru totdeauna în ţărână, în foc, în văzduh şi pe ape.
Între răsăritul de soare şi-apusul de soare sunt numai tină şi rană. În cer te-ai închis ca-ntr-un coşciug. O, de n-ai

fi mai înrudit cu moartea decât cu viaţa, mi-ai vorbi. De-acolo unde eşti, din pământ ori din poveste mi-ai vorbi.

În spinii de-aci arată-te, Doamne, să ştiu ce-aştepţi de la mine.

Să prind din văzduh suliţa veninoasă din adânc azvârlită de altul să te rănească sub aripi?

Ori nu doreşti nimic?

Eşti muta, neclintita identitate

(rotunjit în sinea este a), nu ceri nimic. Nici măcar rugăciunea mea.

Iată stelele intră în lume deodată cu întrebătoarele mele tristeţi.

Iată e noapte fără ferestre-n afară.

Dumnezeule, de-acum ce mă fac?

În mijlocul tău mă dezbrac. Mă dezbrac de trup ca de-o haină pe care-o laşi în drum.

LINIA

L. BLAGA

Linia vieţii mele, printre morminte şerpuind, mi-o dibuiesc, mi-o tâlcuiesc pe jos – din flori, pe sus – din stele.

Nu-n palma mea, ci-n palma ta e scrisă, Doamne, linia vieţii mele.

Ea trece şerpuind prin veri de foc cu grele poame prin ani-dumineci, sfinte toamne.

UMBRA LUI DUMNEZEU

L. BLAGA

Umbra lui Dumnezeu e tot ce vezi, ce-n spaţiu se desparte şi s-adună, pământ e ea, şi prund şi undă, un drum cu călătorul dimpreună, fântână-adăpostind o lună.

Umbra lui Dumnezeu e mai vârtoasă în lumină.

I3 i mai grea ca alte umbre. Şi nu-ţi scapă. Şi poţi s-o seringi sub chip de holdă şi grădină. Şi poţi s-o bei în chip de apă.

PSALM

L. BLAGA

Iubind – ne-ncredinţăm că suntem. Când iubim, oricât de-adâncă noapte-ar fi, suntem în zi, suntem în tine, Elohim.

Sub lumile de aur ale serii Tu vezi-ne – cutreierând livezile. Umblăm prin marea săptămână gând cu gând şi mână-n mână.

Şi cum am vrea să te slăvim pentru iubirea ce ne-o-ngădui, Elohim! Dar numai rană a tăcerii e cuvântul, ce-l rostim.

LAUDA SUFERINŢEI

L. BLAGA

Atâţia dintre semeni nu prea ştiu ce să înceapă-n zori cu suferinţa. Ei nu-şi dau seama nici spre seară de prilejul chemat să-nalţe mersul, cunoştinţa.

Suferinţa poate fi întuneric, tăciune în inimă, pe frunţi albastru ger, pe coapsă ea poate fi pecete arsă cu fier, în bulgăre de ţărână o lacrimă sau sâmbure de cer.

Nu mai calcă pe pământ cine calcă-n suferinţă.

Ea schimbă la faţă argila, o schimbă în duh ce poate fi pipăit, duios, cu ştiinţă.

Tată, carele eşti şi vei fi, nu ne despoia, nu ne sărăci, nu alunga de pe tărâmuri orice suferinţă. Alungă pe aceea doar care destramă, dar nu pe-aceea care întăreşte fiinţa-ntru fiinţă.

Fă ca semenii noştri, de la oameni la albine, de la-nvingători la biruiţi, de la-ncoronaţi la răstigniţi, să ia aminte că există pretutindeni şi această suferinţă, până astăzi şi de-acum înainte singura legătură între noi şi Tine.

TROITA

E. BUCUŢA

E vară, înainte de coasă, coasta-i plină De flori, de stele-albastre, de globuri de lumină, De deşi bănuţi de aur, de măzăriche albă, De stropi de sânge, pâlcuri şi salbă lângă salbă.

Şi, când ridici piciorul, din gheată parcă scuturi De-

atlaz ori catifele, când iuţi, când leneşi fluinri, şi scotocite-n iarbă sau chiar în mierea cănii De floare, sar cu zumzet lăcuste şi gângănii.

Ne ducem pe aproape, alături, umbre două, Rotunde, plutitoare în jur, sclipind de rouă, De parcă ni se-ncheagă pe creştete acdle Mari discuri de văpaie ce le-am adus din stele.

Urcăm şi, la răstimpuri, când poposim, în zare, Mereu, tot altă dungă de piscuri ne răsare; Şi-n bietele mărgele, ce satu-n văi întinde, Bisericuţa numai diamantul şi-l aprinde.

Alunei pe-un dâmb, supt codru, la o cărare, poate Ce-au înecat-o floarea şi ierburile toate, Cu braţe ce mai poartă o ştearsă iconiţă, Stingheră, naltă, neagră, ne-ntâmpină-o troiţă.

Şi tu tresari la gândul ce-i groaza mea de-acuma! Mă chemi din ochi, tai iute la flori pe-acolo spuma, Desfaci cutii, vopsele alegi, speli bine lemnul şi-n Soare, liniştită, ţi-asculţi acum îndemnul.

Eu stau alături, caut cum pensula ta mută Colori din tubuleţe pe scândura temută, şi cum s-aleg prin sânge cununa grea cu spinii, Cum, tălpile-n piroane, durerile luminii.

Furnici grăbite, şoareci de câmp rod fără teamă Merindele din traiste, dar nu-i mai luăm în seamă. Se-ntinde umbra, creşte şi susurul de greieri, Dar lumea de afară nu mai se-oglindă-n creieri.

Subţire ca o sârmă de-argint stă luna nouă Opaiţ sus la Cruce pe braţele amândouă, şi cerul plânge-n taină o lacrimă fugară Luceafăru-n adâncuri, cu foc de piatră rară.

Şi când te dai deoparte, cu capul mic pe spate, şi râzi cu drag de toate nuanţele curate, Eu, tremurând pe-alături, abia mă uit, cu groază, La trupul alb ce arde de-o ne-ntreruptă rază.

Strâng tot ce-avem, pe tine te iau pe sus, în goană Ne

pierdem pe pripoane de tainica icoană. Tu-ntorci întruna capul, răscrucile să numeri, şi gâfâind prin noapte cu stelele pe umeri.

Căci sus, acolo-aproape de Cer, subt codru, ’n joacă, L-am ridicat pe Domnul pe Cruce pe la toacă, şi îl lăsarăm singur, în flori, pe culmi, să moară, Pe lemn, şi în piroane, de noi, a doua oară.

PSALM

E. BUCUŢA

Când erai în lumea ta Nu ştiai ce e cuvântul, Ci o harfă doar cânta

Un arhanghel potrivea Glasul orelor, din cuie; Fiecare cui o stea.

Când intra prin coarde vântul. Coarda, foc de sori ce suie.

Psalm pornea prin ceruri plin, într-un vânt de aripi albe, şi pe urmă-i, cristalin, şi voi, îngeri, salbe, salbe.

SONETE CORINTIENE

I. PILLAT

Amarillis

Amurgul înfloreşte prin ramuri de măslin… Fecioara Amarillis, cu trupul ca zăpada, Zăreşte de pe munte Corintul alb, Hellada, Ce-adoarme mângâiată de golful cristalin.

Şi-a păstorit poporul de capre prin livada Cosită, înfloritâ cu cimbru şi pelin. Acum când o aşteaptă în vale iar ograda, îşi simte, fără vrere, de lacrimi ochiul plin.

Căci a băut, la şipot, din cofa ei aseară, Din apa nencepută sub cer de primăvară, Theocritos, poetul, de cer îndrăgostit…

Pe buza lui suspină distih nemuritor, în pieptul ei mai plânge nemângâiat de dor, şi visul de iubire rămâne despărţit.

BISERICA LUI HORIA

I. PILLAT

Mai stai visând la munţii ce şoimi şi aur poartă? Pe vale Arieşul şoptind îl mai auzi? Pribeagă lângă Argeş, vădană printre duzi, Biserică pustie şi fără brazi la poartă.

Cioplită din puterea molidului şi din Credinţa strămoşească legată-n bârnă dură, Ce meşter vechi, de ţară, cu greaua lui secură Ţi-a hotărât altarul lui Horia destin?

În jurul tău cresc duzii cu fragedă verdeaţă şi iarba crudă-ntinde la soare plase verzi, Să prindă rândunele de umbră. Tu îţi pierzi Deasupra lor, în frunze, clopotniţa-ndrăzneaţă.

Pe morţii tăi zadarnic îi mai aştepţi, şi niciun preot nu-ţi mai cântă, bătrân, din psaltichie… Dar azi, cu primăvara, cerească şi pustie, Slujeşti botez la granguri şi nuntă la furnici.

CAPELA

I. PILLAT

De ce te-au dus, bunico, într-o chilie rece şi te-au lăsat cu toţii sub lespezi de cavou? Când lunca e un cântec şi dealul un ecou Crescând mereu, pe vreme ce primăvara trece.

Când gâza cea mai mică din soare ia un strop şi când lumina calcă prin aurite gânguri în crângul plin de cintezi, de mierle şi de granguri… Te-aşteaptă iasomia şi-albastrul heliotrop;

Albi, trandafirii-n floare întreabă toţi de tine.

De ce nu vii ca-n vremuri, cu senatoru-n mână?

Grădina te doreşte de-atâtea-săptămâni!

Dar nu mai vii… chiar ziua s-a stins… şi noaptea vine.

O pulbere de lună albeşte pe livezi, şi iar se face iarnă, ca-n ziua îngropării; Florica ta se pierde în umbrele uitării, Capela ta rămâne pe dealuri de zăpezi.

BISERICA DE ALTĂDATĂ

J. PILLAT

Biserică de altă dată, ce ctitor mi te-a scos în cale cu

zarzării din curtea veche şi năpădită de urzici, Sub coperiş lăsat pe-o rână, la margine de mahalale, Sub turnul mângâiat în aripi de raze şi de rândunici…

Cu chipul şters în zugrăveală: Matei şi Marcu, Ion şi Luca, Evangheliştii de pe vremuri, tuspatru, predică-n pustiu – Amurgul doar şi toamna, singuri, dau să pătrundă prin uluca Grădinii Domnului, pe care azi credincioşii n-o mai ştiu…

Biserică de altă dată, din nou primeşte să-ţi calc pragul, Ca-n noaptea primăverii mele cu zarzării-nfloriţi pe cer. În somnul veşnic bunu-ţi preot de mult şi-a lepădat toiagul, şi întru Domnul odihneşte bătrânul său paracliser.

Stau singur în amurg de toamnă azi, singur eu cu patimi multe, şi nimeni nu mai toacă seara prin suflet şi prin mahala, Nu-i nimeni să se roage-n tindă, şi taina nimeni s-o asculte, şi la icoane să aprindă sfânt lângă sfânt, stea lângă stea.

SPRE SCHIT

I. PILLAT

Mesteacănii, în vânt, pe dealuri bat mătănii la troiţa cu nori de aur învechit, Poteca i-a lăsat pe marginea poienii, şi împletind lumini da fuga pân’ la schit.

Egumenul bătrân de pe pridvor priveşte la apele din stânci scăpând argintul viu, La turma, sus pe plai, ce iarba-n flăcări paşte, La omul, în amurg, pornit la drum târziu.

Clopotniţa de lemn pândeşte peste curpeni, şi clopotele vechi înalţă glasuri mari, Să cheme prin păduri, cu sufletul în cumpeni, Pe călătorul stând la crucea din hotar…

Dar drumul povârnit la vale duce umbră Când, pâlcuri, mieii albi pe culmi mai duc zăpezi – De-acum e foşnet lung ce-a fost sclipiri de undă, De-acum tu simţi adânc ce nu mai poţi să vezi.

MAICA ŞI PRUNCUL

I. PILLAT

În odaia scundă moare focu-n vatră, Colo, pe firidă, pâlpâie opaiţ. Pe un drum de ţară câini zadarnic latră… Niciun sfânt de noapte n-o să stea pe laviţe.

Singură cu pruncul, singură cu focul Ce-şi desface-n umbră coada de păun, Maica se gândeşte, cumpănind norocul Pruncului ce-ntinde mina la ceaun.

Ochii lui albaştri cum e inu-n floare Maica îi sărută, mângâie bălai Părul ca mătasea de porumb, şi-o doare Sufletul deodată năpădit de scai…

Lacrimi şterg în gene braţele cămeşii: A venit ţiganca de i-a dat cu ghiocu, şi pe drum de munte au plecat lăieşii… Dar Iisus zâmbeşte blând, urmându-şi jocul.

BOCETUL

I. PILLAT

Fiul meu, copilul meu, Mlada sufletului meu, Haide, maică, să vorbim la poartă de ţintirim, Căci de-acum nu mai vorbim. Tu eşti, ori e vântu-n spini? Bate vânt de miazănoapte, Dragul mamei, zi-mi în şoapte, Bate vânt de miazăzi, Zi-i, măicuţă, pân-e zi. Zi-i ca-n vremuri, zi-i mereu, Fiul meu, copilul meu. Fiul meu, copilul meu, Mlada sufletului meu, Ce drum negru ţi-ai ales, Nici pe deal şi nici pe şes, Căci vezi, maică, te-au trimis, Fără şea şi fără cal, Pe sub şes şi pe sub deal. Pe şuierul vântului, în fundul pământului, şi sub paza sfântului, Somnul greu să-l dormi mereu, Fiul meu, copilul meu.

Fiul meu, copilul meu, Mlada sufletului meu, Moartea, moartea rea mai este, Vine, hoaţa, iepureşte, Pune mina jos pe masă, şi ne face larg prin casă, Pune mâna sus pe grindă, şi ne face larg în tindă.

Pune mâna şi pe scară, şi ne face larg pe-afară, Goale sunt poienele, Împânzite genele, Sub pământ e somnul greu, Fiul meu, copilul meu.

Fiul meu, copilul meu, Mada sufletului meu, Nicio noapte nu-i amară la moartea de primăvară, Pe-nfrunzitul codrului, Pe cântatul cucului, Pe ieşitul plugului, Când vin

berze albe-n ţară cu senin de primăvară şi când rândunele zboară… Scoală-te din somnul greu, Fiul meu, copilul meu!

Fiul meu, copilul meu, Mlada sufletului meu, Roagă-te la săpători, Groapa să ţi-o facă-n flori, Uşa gropii de mătase, ia să vii şi pe acasă, Căci te duci pe altă lume, Unde-i satul fără nume, Unde nu cunoşti pe nime. Dragul mamei, să vezi bine, Căci ţi-e drumul lung şi greu, la şi somnul tău de greu. Fiul meu, copilul meu.

SEARĂ LA VORONEŢ (poem într-un vers)

I. PILLAT

„La sfinţi-n zugrăveală amurgu-ngenunchea”.

PROLOG LA UN POEM PĂRĂSIT

I. PILLAT

În casa veche, părintească, Stau iarăşi, singur, la Miorcani, Dă tot trecutul să m-oprească, Dar vremea fuge ani de ani. Ce am făcut – o, Doamne, spune – Cu ziua mea, cu ziua ta? Ca mâine sufletu-mi apune, şi umbra morţii va fi grea. În miezul vieţii mele, iată, Smerit eu vreau să ctitoresc Lăcaş de slavă-adevărată în grai curat şi câmpenesc. Ştiu bine, Doamne, n-o să vie să calce pragul ce-l visez Decât puţini – e nerozie în stihuri să mai crezi, în ea tot cred cu-nverşunare! Otravă dulce mi-a turnat, şi boala sfântă leac nu are… De secetă a fost crăpat Pământul lanurilor mele, şi-acuma nori aduşi de vânt Revarsă ploaia-n picuri grele, Sorbită lacom pe pământ. O, Doamne, îţi adună norul şi fulgeră în pieptul meu, îmi luminează drumul, dorul, De-aicea pân’ la Dumnezeu.

Dă-mi graiul ce-l vorbesc ciobanii şi cei ce merg cu plugu-n pas, Dă-mi cântecul ce-l spun tufanii and vântu-n frunză le-a rămas. Atât îţi cer, şi mai cer încă – Eu, slab şi păcătos zidar, Să pot zidi un viers de stâncă – Drept ajutor să-mi dai în dar Tot ce-am iubit în ea năprasnic De când întâi o am privit Pe masa lumii ca un praznic Dumnezeiesc şi liniştit: întreaga ţară pân’ la mare şi pân’ la munţii ei bătrâni – Să-mi fie-n suflet vin şi soare, Să-mi fie pită

caldă-n mână! De-acum cu seara lângă lampă, and zilele în toamnă scad, and stă la geam ca într-o stampă Pustiul parc cu foi ce cad, Mi-oi duce vremea doar cu dânsul, Cu Dinu Arbore megieş, şi pomenindu-i păsul, plânsul, Voi spune viaţa-i de răzeş. Iar, cititorule de versuri, Prietene neaşteptat, Ce crezi în bietele eresuri Ce-n sufletu-mi au tremurat. Eu te poftesc cu cinste multă în casa mea să-ţi iei cvartir – Te-aşază, bea tutun, ascultă Cum leg povestea fir cu fir…

FLORII

V. VOICULESCU

Era o vreme dulce cu aburi pe zăvoaie şi dangăte de clopot în turlele de fier, antau în prag cocoşii prevestitori a ploaie cu gâturile-ntinse spre apele din cer.

Pe măgurile negre cu poalele jilave Mijea un fir de sate răznite de la drum, Ieşeau pe brânci din iarnă cătunele buhave şi îşi scoteau la soare căciulile de fum.

Departe pe pârloage, băjenărind uitate, Un pâlc de capre albe îngenunchea umil; Suind spre grinduri, cârduri de vite-ngândurate Păşeau ascultătoare de-un câine şi-un copil.

O paşnică tristeţe punea fără de ştire în orice coş de piepturi un suflet ne-ncăput; Lumina sta pe uliţi, râdea prin cimitire, Dar se sfia să intre în casele de lut!

Pe Domnul primăverii îl aştepta pământul.

Iisus venea cu iarba. Şi sălciile-n vaci

Din bumbi de muguri proaspeţi îşi descheiau veşmântul

Şi-n cale ploconite i-l aşterneau, plecad.

BISERICUŢĂ VECHE

I. ILIEŞIU

S-aude glas de rugăciune şi sue-ţară ca un val – în satul meu e ruinată bisericuţa de pe deal.

Nici clopotele nu mai cântă, nici toaca-n turnul vechi de lemn, Doar crucea stărue în zarea strălucitoare de

îndemn.

Bătrâni cu capete plecate, când trec cu pasul legănat, îşi şterg o clipă ochii umezi şi-şi spun: Christos a înviat!

Copiii au ieşit la soare, dar chipul lor e ofilit.

Cuprinşi de jalea ce-i umbreşte, privesc mereu spre Răsărit.

Aşteaptă parcă să sosească un sol iubit din alte ţări, Un sol ce rătăceşte singur pe-ndepărtatele cărări.

Aleargă dorul, călătorul, spre fraţii care au plecat… Jar mamele cu ochii tulburi îşi spun: Christos a înviat!

Cojiţi de vreme şi furtună pereţii-abia mai dăinuiesc, Altarul, cu parfum de smirnă, a fost şi este românesc.

Visează îngerii-n icoane îndureraţi şi lăcrimând.

Iar sfinţii vechi de la Nicula se tot întreabă: până când?…

L-AM VĂZUT PE IISUS

În Maramureş, sus m-am întâlnit cu Iisus.

Drum de piatră pe hot-i, stelele ne cad în dar.

Timpul duce gânduri mari, pe la porţi de opincari.

Străjuiesc opaiţe mici pentru ţara de voinici.

Praf de puşcă sus în hău pentru suflet de călău.

Primăvara pe colnic, răului îi face dric.

Ogoarele de după hat aşteaptă grâu de semănat.

În Maramureş, sus m-am întâlnit cu Iisus.

TĂRII

V. VOICULESCU

Lipsesc atâţia, dar nu plânge Azi calea jertfei o-ncheem: Deşi schilozi, stropiţi cu sânge, Intrăm şi noi în Bethleem.

Spre el ţinteau cutezătorii, Mihai cu atrigu-i topuz, Toţi înainte-mergătorii şi cei de-acum de la Oituz.

Nu plânge, morţii tăi aflarH Căci vestea-n cer a răsunat, şi-n rând cu îngerii coboară să-ţi vadă noul împărat.

Azi magii stelele-şi închină şi bucuroşi ciobanii vin şi

ieslea-i plină de lumină Din Tisa până la Hotin!

ROMANŢA MORŢII

1. MINULESCU

Răsună-n poarta veche trei lovituri Ce par

Trei nenţelese vorbe desprinse dintr-un vers… Răsună-n poarta veche trei lovituri Ce par

Trei nenţelese versuri din noul calendar!…

Pe verdea balustradă a naltului balcon Te pleci spre călătorul necunoscut ce bate, în timp ce două braţe se-nalţă spre balcon la două negre umbre de turnuri crenelate.

Spre verdea balustradă a naltului balcon Se-nalţă două braţe; Iar umbra lor pe zid

Se leagănă ca două chei negre, descântate, Cu care Vrăjitorii şi Parcele Deschid

Zăvoarele-ncleştate în porţile-ncuiate…

Pe verdea balustradă a naltului balcon Te pleci spre călătorul necunoscut ce bate şi-ntrebi:

— Cine-i acolo? De unde vii? Ce vrei?…

Dar vocea-ţi la vederea demonicelor chei. Se stinge cu sfială luminii pe-nnoptate…

— Cine-i acolo?

— Nimeni…

— De unde vii?

— Nu ştiu…

— Ce vrei?

— Nimic…

Şi vocea ce-ţi răspunde timidă, deşi-ţi pare

Că-i vocea ta.

Simţi totuşi că nu are

Nici zborul.

Nici căldura din vocea de om viu. E vocea ta – E vocea tăcerii ce cuprinde întreaga balustradă a naltului balcon, la şi o funerară făclie ce s-aprinde în mina unui rege şi-n preajma unui tron.

Şi-n timp ce-n poarta veche trei lovituri te cheamă la trei refrenuri triste de cântece uitate – în timp ce-ai vrea să afli în poartă cine-ţi bate – Adormi, proptindu-ţi fruntea pe cheile de-aramă Păstrate-n negre turnuri de piatră, crenelate…

STROFE PENTRU CEL DE SUS

RUGA PENTRU ZIUA SCHIMBĂRII LA FAŢĂ I. MINULESCU

Doamne!…

Lasă-mă să stau de vorbă cu tine, Nu fi tată vitreg cu copilul tău, Care n-a făcut în viaţă decât bine, şi n-a fost plătit în schimb decât cu rău…

Lasă-mă să-ţi spun că nu se poate să rămâi mereu aşa cum eşti, Când puterea ta se-ntinde peste toate şi când toate sunt aşa precum voieşti…

Lasă-mă să-ţi spun c-alcătuirea Celor ce le crezi fără prihană A-nceput să răzvrătească omenirea, Dornică de-o viaţă mai umană…

Fă să fie-aşa precum se spune l-ai fi vrut să fii cu lumea toată – Rău cu cele rele, Bun cu cele bune – Fii măcar acum ce n-ai fost niciodată…

F_3 să fie bine pentru bine şi, la fel, frumos pentru frumos şi să fim şi noi la fel cu tine – Cel-de-Sus la fel cu cei de jos.

RUGĂ PENTRU IERTAREA PĂCATELOR

I. MINULESCU

Ştiu că-s vinovat, Părinte… Ştiu că vina mea e mare – Vină fără de iertare; Că-mi bat joc de cele sfinte şi nesocotesc Scriptura când păcătuiesc de-a rândul şi cu fapta, şi cu gândul, şi cu ochii, şi cu gura…

Ştiu că-s vinovat, Părinte… Dar cu mult mai vinovat Este-acela care minte!…

Eu nu mint – Eu sunt ca tine!… Nu ştiu dacă-i rău sau bine, Dar nu cer să fiu iertat, Fiindcă tu trăieşti în mine – Şi cum tu faci numai bine, Ce fac eu la fel ca tine Nu-i

păcat...

RUGĂ PENTRU ULTIMA RUGĂ

I. MINULESCU

Dă-mi, Doamne, binecuvântarea ta, Să pot intra-n Ierusalim şi eu, cândva, la şi Cristos, călare pe măgar, în înflorită lună a lui florar!...

Dă-mi bucuria să mă văd trădat la fiul tău... De Iuda sărutat!

Şi, ca să-mi pot îndepărta sfiala, Dă-mi buzele Mariei din Magdala...

Cum nu sunt decât scribul cărturar, Dă-mi, Doamne, spor la minte – Nu lipsă la cântar... Ia-mi inima şi-aruncă-mi-o la câini, şi-n locul ei dă-mi patru ochi şi zece mâini.

Dă-mi zborul rândunicii peste mări, Să-mi ducă scrisul dincolo de zări, şi-n ciocnetul de cupe – La beţie – Dă-mi darul să schimb vinu-n apă vie.

Dă-mi învierea morţilor din mine să-mi pol lega viaţa, prin ea, numai de tine – Nu să-mi reneg stăpânul, ca Petre-n sărbători, Când va cânta-n ogradă cocoşul de trei ori.

Iar dac-o fi să mor şi eu, ucis De cei care n-au înţeles încă ceant scris, Dă-mi, Doamne, binecuvântarea ta, Să pot muri, ca şi Cristos, pe Golgota!...

A XI-A PORUNCĂ I.]

Ascultă, priveşte şi taci!... Ascultă, să-nveţi să vorbeşti, Priveşte, să-nveţi să clădeşti şi taci, să-nţelegi ce să faci... Ascultă, priveşte şi taci!

Când simţi că păcatul te paşte şi glasul Sirenei te fură, Tu pune-ţi lacăt la gură şi-mploră doar sfintele moaşte – Când simţi că păcatul te paşte!

Când simţi că duşmanul te-nvinge, Smulgându-ţi din suflet credinţa, Aşteaptă-ţi tăcut biruinţa şi candela minţii nu-ţi stinge – Când simţi că duşmanul te-nvinge! Când braţele-ncep să te doară!...

Când braţele-ncep să te doară, De teamă să nu-mbătrâneşti, Rămâi tot cel care eşti – Aceeaşi piatră de

moară – Iar când cu ochii spre cer, Te-ntrebi ce-ai putea să mai faci, Ascultă, priveşte şi taci!… Din braţe fă-ţi aripi de fier şi zboară cu ele spre cer!…

DRUM CRUCIAL

I. MINULESCU

Pe scara sufletului meu M-am întâlnil cu bunul Dumnezeu – Eu coboram mâhnit din conştiinţa mea, Iar el urca surâzător spre ea!…

Şi ne-am oprit la jumătatea scării Încrucişându-ne în clipa-ntâmpinării Săgeţile perechilor de ochi ca de-obicei – Ah! ochii lui cum semănau cu ochii mei!

Pe scara sufletului meu M-am întâlnit din nou cu Dumnezeu – El cobora solemn din conştiinţa mea iar Eu urcam surâzător spre ea!…

RUGĂCIUNE

N. CRAINIC

Ca un miros suav de micşunea Străbate-mi iar cu harul Tău, Iisuse, îngenuncherea inimii supuse. Lumina mea şi mântuirea mea.

Cu simţurile sub zăvoare puse, Deşert de lume te voi aştepta, La mine intri în cămara Ta, Lumina mea şi dorul meu, Iisuse.

Tu, care vremuieşti în omul dornic Nemărginirea Ta de Dumnezeu, Ca-ntr-o pădure sunetul de gornic.

Sau aurul în grunj de minereu, Rămâi în mine să te simt statornic Contemporanul sufletului meu.

CÂNTECUL POTIRULUI

N. CRAINIC

Când holda tăiată de seceri fu gata, Bunicul şi tata

Lăsară o chită de spice-n picioare Legând-o cucernic cu fir de cicoare; Iar spicele-n soare sclipeau mătăsos să-nchipuie barba lui Domnu’ Cristos.

and pâinea-n cuptor semăna cu arama, Bunica şi mama

Scoţând-o sfielnic cu semnele crucii, Purtau parcă

moaşte cinstite şi lucii că pâinea, dând abur cu dulce miros, Părea că e faţa lui Domnu’ Cristos.

Şi iată potirul la gură te-aduce, Iisuse Cristoase, Tu jertfă pe cruce, Hrăneşte-mă, mamă de sfânt Dumnezeu. Ca bobul în spice şi mustu-n ciorchine Eşti totul în toate şi toate prin tine, Tu, pâinea de-a pururi a neamului meu.

Din coarda de viţă ce-nfăşură crama Bunica şi mama

Mi-au rupt un ciorchine, spunându-mi povestea; Copile, grăiră, broboanele-acestea sunt lacrimi de mamă vărsate prinos la casnele Domnului nostru Cristos.

Apoi, când culesul de struguri fu gata, Bunicul şi tata în joc de călcâie zdrobind nestemate Ce lasă ca rana şiroaie-nspumate, Copile, grăiră, e must sângeros”.

Din inima Domnului nostru Cristos.

Şi iată potirul la gură te-aduce, Iisuse Cristoase, Tu jertfă pe cruce;

Adapă-mă, sevă de sfânt Dumnezeu. Ca bobul în spice şi mustu-n ciorchine Eşti totul în toate şi toate prin tine, Tu, vinul, de-a pururi al neamului meu.

Podgorii bogate şi lanuri mănoase, Pământul acesta, Iisuse Cristoase, E raiul în care ne-a vrut Dumnezeu. Priveşte-te-n vie şi vezi-te-n grâne şi sângeră-n struguri şi frânge-te-n pâine, Tu, viaţa de-a pururi a neamului meu.

RUGĂCIUNE

N. CRAINIC

În ţara turmelor şi-a pâinii Visez o mână de ciuperci; Lăsaţi-mă în rând cu câinii, La raiul unui blid de terci.

O, Milostivule, Tu care cu doi ciortani şi cinci colaci Făcuşi un munte de mâncare şi săturaşi pe cei săraci.

Repetă, Bunule, minunea şi-ndestulează mii de guri; Iar mie ascultă-mi rugăciunea: Dă-mi coşul cu firimituri.

TERTINE PATRIARHALE

N. CRAINIC

O casă – visul alb din anii duşi – îmi pare că se pleacă râzătoare Pe-al Argeşului leneş lunecuş.

Albastru cer şi câmp bătut de soare, şi rapiţa-nfloritǎ-n luna Mai Ce schimbă şesu-n mare de viitoare…

Şi de-ar fi fost să fii cum nu erai, Uniţi ca două versuri într-o rimă, Prin tine eu, prin mine tu trăiai

Acolo-n casa albă şi intimă, Sub crengi încovoiate de belşug, Ritmaţi de-adânca viaţă unanimă…

Cu gânduri ca albinele ce fug g fericirea noastră – strop de miere – în inima câmpiilor o sug…

Cu nopţi păienjenite, de veghere, în care tu să ţeşi din borangic Ştergare fine ca o adiere

Să-mbraci icoana vreunui mucenic Cum mama mea făcea odinioară când eu eram neştiutor şi mic

Şi călători, trudiţi pe drum de ţară, La noi să poposească, rând pe rând să guste vorba ta familiară.

Zăvozii noştri să-i privească blând

Cu ochii umeziţi de duioşie

Şi-n praf, printre drumeţi, anfestecând

Dumnezeiască lor epifanie, Ca-n vechile balade ciobăneşti Sân-Petru cu Moş-Dumnezeu să vie.

Şi tu, la fel de bună, să-i cinsteşti cu miere şi cu azimă bălană la pe-orişicare oaspeţi omeneşti.

Iar ei, cu stropi scânteietori pe geană, Să râdă dulce-n barbă – oarecum De neştiinţa noastră pământeană.

Şi sub amurg să plece iar la drum… Din zări adânci, solarul jerăgai să-i tăinuie-ntr-o glorie de fum…

O, de-ar fi fost să fii cum nu erai…

ULTIMA RUGĂCIUNE

V. VOICULESCU

Simt frânghiile cărnii grăbit cum se dezleagă, Cătuşele de oase slăbesc… Şi mă desferic… Lumina nu-mi ajunge: vreau alta nouă-ntreagă, Sfârşesc de-acum popasul în lava mea pribeagă, Aştept eliberarea din strimpt şi întuneric…

La marea sărbătoare, curând, a morţii mele, Pe lângă albul înger cu aripa de gheaţă, Te rog adânc, o, Doamne, în

clipele acele, Chezaş al meu la Ceruri, pentru eterna viaţă, Cu sfântul trup şi sânge să fii şi tu de faţă!

RUGĂCIUNEA

V. VOICULESCU

Nu tai piatră să-ţi ridic minune îţi cioplesc un templu din plăpând: Sus pe limpezi stâlpi de rugăciune Bolţi de dor sub turle mari de gând.

Crug încremenit. De ce m-aş teme? Către tine trece-un singur vad Doar un pas afară din tărâm şi vreme şi-n prăpăstiile liniştilor cad.

Din căţuia gurii stinse piere Adierea unui fum de grai. Calc pe marginile sufletului, sfere De tăcere, pârtii către rai…

Inima cu sânge-n amurgire A rămas pe-un ţărm fără talaz şi pornesc prin vasta mea neştire să te caut cu antene de extaz.

AŞA ZICE DOMNUL

V. VOICULESCU

Până nu vă veţi înţelege cu Dreptatea şi cu Adevărul nu veţi face-Pace Nu se vor întemeia sufletele voastre, Ci mereu cu ele mă voi război;

Ca pe nişte cuiburi de jivini spurcate, Până nu vă veţi înfrăţi cu Mila şi cu Dragostea nu veţi face legământ Pururea pre voi vă stârpesc:

Ca nu spre fără de legi Eu însumi v-am zămislit, Nici pentru minciună v-am dat sufletul meu, Vărsătorilor de sânge, zice Domnul.

Ci ca lumea s-o împărtăşesc cu Frumuseţea.

Cu Bunătatea să o mângâi

Şi pre voi în lumina mea sădindu-vă.

Cu Iubirea să o încununez.

L-AM LĂSAT DE-A TRECUT

V. VOICULESCU

L-am cunoscut de cum l-am zărit: Trimis înadins de soartă, Mi-a trecut pe la poartă şi nu s-a oprit. Era cu părul

ca aurora, Aripile, cu pene de lumină, Lânced le târa la picioarele tuturora.

Prin pulbere şi tină. Suia din prăpăstii? Cobora din stânci? Acoperit de mister.

Cădeau peste el umbre mari şi-adânci, la peste toţi cei ce vin din cer. Nu purta sabie, n-avea-n mină crinul.

Rătăcind pe stradă, şi-a aruncat doar ochii la mine-n ogradă.

Unde năpădise cucuta şi pelinul. Stam pe prispă, halucinat:

M-a văzut… nu m-a văzut? Că nu mi-a luat aminte… Era aşa de abătut, Că n-am mişcat, n-am strigat, L-am lăsat de-a trecut înainte.

ÎNGERUL DIN ODAIE

V. VOICULESCU

Cine nu mă iartă l-am îndrăznit? îngerul de la poartă Nu m-a oprit;

Îngerul de la trepte Nu s-a uitat. Albe şi drepte Trepte-am urcat;

Îngerul de la uşă S-a dat la o parte… Doamne, ce cătuşă Ne mai desparte?

Am intrat în odaie, Ferestrele deschise: Fata cea bălaie (îngerul din odaie) Mi-ntinsese mâna şi murise.

ÎN PĂDURILE CU GÂNDURI

V. VOICULESCU

Se lasă fumul vremii, greu, gros, înecăcios… Călcate, jefuite de toamna ce le-a ros. Pădurile de gânduri îngălbenite tac, Ici-colo, fără voie, suspină un copac Când, ultima-n cuibarul frunzişului ucis, O frunză se desprinde din creanga unui vis, Cercând uşor să zboare şi-n urmă pică lin Pe mlaştinile minţii cu ape de venin. Dar apele atinse se zvârcolesc sub ea.

O piatră detunată n-ar fi căzut mai grea. Arar prin codrii negri mai scapără lumină: Sunt ochi aprinşi de fiare, colţi lucii de jivină, Ce, singure, uitatul domeniu mai

străbat. Căci poftele-s la pândă şi urile se bat Pe unde altă dată, temut de vânători, Vrăjitul Cerb de aur păştea culcat în flori. Pe negre guri de peşteri el azi s-a mistuit, Albinele simţirii de foame au murit Pe fagurii vieţii, mâncaţi de urşi greoi, Iar stupii amintirii, prădaţi, se surpă goi în scorburile unde bureţi miroase-a stârf, şi umbra copleşeşte copacii până-n vârf; Mormanele de vreascuri, înăbuşind mustrări, în codrii răi de gânduri au şters orice cărări… Pădurile de gânduri pe clipa vieţii tac. Nu se clinteşte-n ele o creangă de copac, Privind, în pragul serii de nori avani răpus, Un soare fără raze ce scapătă-n apus şi-nchide, rece, ochii, zâmbind nepăsător… E noapte. Cerul moare de somn deasupra lor şi cugetele, negre pe zările pustii, Alcătuiesc acuma un codru de stafii, Cu oasele întinse, prin nori, mai sus de cer. Tu, Doamne, ştii că-i bine şi-i drept ceea ce-ţi cer, Nu zăbovi la ruga uscatelor păduri: Trimite-un pâlc de îngeri, în spate cu securi!

DUREREA

V. VOICULESCU

Oprită să urce în ceruri vreodată, Durerea n-are aripi, să-şi facă vânt, Ci calcă, peste lespezi încovoiată, înger pururi încătuşat de pământ.

În ochii ei luceşte, încă neînţeleasă, Lumina, semnul lui izbăvitor, a pus-o mai presus, crăiasă pildă, îngerilor tuturor.

Adâncu-i glas n-ajunge la stele… Braţele-i vântură cenuşă şi lut, Presărându-le peste răni grele. Dar Domnul a ales-o de la-nceput.

Ea nu ştie… Dar când somnul o doboară, în miezul nopţii şi-al tăcerii, Marii îngeri pe pământ coboară şi se pleacă de sărută picioarele durerii.

LUMINĂTORUL

V. VOICULESCU

Am fost ca nerodul din poveste Ce căra soarele cu oborocul în casa-i fără uşi, fără ferestre… Şi-şi blestema

întunericul şi nenorocul. Ieşeam cu ciuberele minţii, goale, afară, în lumină şi pârâ, şi când mi se părea că sunt pline, Intram, răsturnându-le-n mine. Aşa ani de-a rândul

M-am canonit să car lumina cu gândul... Atunci ai trimis îngerul tău să-mi arate Izvorul luminii adevărate: El a luat în mâini securea durerii şi-a izbit năprasnic, fără milă, pereţii. Au curs cărămizi şi moloz puzderii, S-a zguduit din temelii clădirea vieţii, Au curs lacrimi multe şi suspine, Dar prin spărtura făcută-n mine, la printr-un ochi de geam în zidul greu, Soarele a năvălit înăuntrul meu. Şi cu el odată, Lumea toată... îngerul luminător a zburat aiurea, Lăsându-şi înfiptă securea; Cocioaba sufletului de-atuncea însă-i plină

RUGĂ

Otilia CAZIMIR

În înserarea. prea devreme, Un clopot blând şi ostenit A început domol să cheme. S-adună pototlit norodul, şi-n întuneric pâlpâind, Lumânările se aprind şi-mbracă-n palida mătase Bisericuţa cuvioasă Din vremea Ducăi-Voevodul. Oprită-n liniştea stradejii în umbra plopilor înalţi Ascult cântările de psalţi şi glasul sfintei Evanghelii. Ascult... şi mâna mea-n neştire S-a ridicat în dreptul frunţii... Ca o uşoară plăsmuire, în fum albastru şi subţire. Se risipesc, pe zare, munţii... Şi-n mâna mea, şi-n gândul meu, Toţi morţii care dorm în mine încep deodată să se-nchine, Smeriţi şi trişti, lui Dumnezeu.

MAMA

V. MILITARU

A venit aseară mama, din cătunu-i de departe.

Să mai vadă pe fecioru-i – astăzi „Domn cu multă carte”!

A bătut sfios la uşă, grabnic i-am ieşit în prag; Ni s-a umezit privirea de iubire şi de drag. Sărutându-i mâna dreaptă, ea m-a strâns la piept, duioasă, şi-ntrebând-o, câte-toate, am intrat apoi în casă.

Înăuntrul casei mele, cită brumă-am adunat, Dă prilej bietei bătrâne să se creadă-ntr-un palat. Nu-ndrăzneşte nici să intre, cu opincile-n picioare, şi cu multă grijă calcă doar pe-alături de covoare!

Eu o-ndemn să nu ia seamă şi să calce drept, în lege, Că doar e la fii-su-n casă, nu e-n casa vreunui rege, şi de-abia o fac să şadă pe-un divan cu scoarţă nouă… „Mi-era dor de tine maică… Ţi-am adus vreo zece ouă, Niţel unt, iar colea-n traistă, nişte nuci, vreo două sute”… Şi cu ochii plini de lacrimi, prinde iar să mă sărute:

Poate mor, că sunt bătrână şi-a prins dorul să mă-ndrume să-mi mai văd o dată, maică, ce mi-e azi mai drag pe lume! Caierul mi-i pe sfârşite… mâine poate-şi curmă firul şi-ntre patru blăni de scânduri să mă cheme cimitirul… Jale mi-e de voi, mămucă, dar visez chiar şi deşteaptă, Cum pe-o margine de groapă, bietul taică-tu maşteaptă… Tu, odorul mamii, n urmă, să te-aduni cu fraţii-acasă, şi să-mparţi agonisirea după urma lui rămasă: Lui Codin să-i dai pământul de la moară şi cu via, Vaca şi-un pogon din luncă, maică, să le ia Maria; Lui Mituş să-i dai zăvoiul de răchiţi dintre pâraie; Carul, boii şi cu plugul să le dai lui Niculaie, fără tu, ca mai cu stare decât fraţii zişi pe nume – Să iei casa-n care ţie ţi-a fost dat să vii pe lume… Când şi când în miezul verii, sau de Paşti, să vadă satul Cum îmi vine, ca-n toţi anji, la căsuţa mea băiatul şi-având tihnă şi odihnă – la venire sau plecare – S-aprindeţi la groapa maichii, câte-un pai de luminare”…

A tăcut apoi bătrâna şi-a plâns mult cu lacrimi grele, Ce curgându-i lin în poală, se-ntâlneau cu ale mele.

ICOANA SCUMPĂ

V. MILITARU

Şi cu cât mă poartă gândul Peste vremuri înapoi, Tot mai sfântă văd icoana unui car cu patru boi.

Uite-i cât de-ncet coboară încărcat cu galbeni snopi, Pe drumeagul de pe luncă, Străjuit de-un şir de plopi.

Scârţâie din osii carul, şi-acum ială-l, trece-agale
Iar în snopii lui de grâu Pe oglinda din pârâu;
Stă proptit în furcă tata, Viu răsfrânge fundul apei îngropat până la brâu. Şi plăvani, şi car, şi grâu…
S-opintesc în jug plăvanii şi-ntr-un lan înalt de mături
Şi din colbul de pe drum, Vântul sfâşie prin foi…
Pe sub car şi pe de lături, Ce n-aş da să-ţi fiu pe-alături.
Se ridică nori de fum… Car frumos cu patru boi!…
MASA TĂCERII
Z. STANCU
M-am uitat az-noapte pe cer, La steaua mea m-am uitat, Clipea obosită din pleoape. M-a văzut şi ea, m-a chemat. Vino, hai vino, mi-a strigat, Vino la mine cât mai aproape.
Întâi m-am dezbrăcat de veşminte, Dar n-am devenit mai uşor. Mi-e greu, i-am răspuns, tare greu, Nu mai am putere să zbor. Steaua a tăcut un timp îndelung Eu am privit-o adânc şi-ndelung Până am obosit am privit-o, şi-am înţeles ce era de înţeles.
Era vară, o vară deplină. Toate fructele erau coapte. Mă îmbătau cu miresmele lor Toate cu mireasma lor mă-mbătau Dar mai ales grâul copt mă-mbăta. Galbenul grâu de aur era, Grâu. Miros de grâu şi de pâine coaptă. Noapte fumurie era, fumurie. Am privit steaua ce din ochi mă chema, Mă chema din ochi fără o şoaptă.
Mi-am lăsat trupul să doarmă în Ian, Să doarmă în Ian l-am lăsat, Era obosit şi de ani schilodit, urâţit. Bătrân era, bătrân, tare bătrân, Un şarpe verde s-a tupilat şi în sân i-a intrat.
Câte bătălii dădusem alături!… Prin câte vijelii şi viitori nu trecusem!… Acum dormea liniştit în lanul de grâu, Dormea liniştit, nimic nu ştia, Nimic nu ştia şi nimic nu-l durea.
Îl priveam şi mereu îl priveam, Mila venea şi-mi

aducea lacrimi, Câte făptuisem noi amândoi!… Şi-acum îl părăsisem într-un lan, într-un lan de grâu copt îl lăsam, Cu vietăţile pământului îl lăsam.

Era o noapte de vară cu lună, Nimic nu e mai frumos pe lume Decât o noapte de vară cu lună Luminând un lan de grâu copt. Vino, mi-a strigat iarăşi steaua de sus, Vino să mergem amândoi, Suntem aşteptaţi la Masa Tăcerii, Nu mai întârzia pe acolo, Destul ai umblat şi destule-ai văzut.

Celelalte stele clipeau liniştit. Steaua mea devenea tot mai palidă, Se aştepta să cadă în noapte. Să ardă. M-am mai uitat odată la cel ce fusesem. Trupul tot m-a durut, deşi n-aveam trup. Inima m-a durut, deşi nu mai aveam inimă, Ochii m-au durut, deşi n-aveam ochi. Vedeam totuşi, auzeam totuşi. Acum o să zbor mi-am zis, şi am zburat. Cu gândul am zburat şi am ajuns Acolo unde eram aşteptat La Masa de zăpadă a Tăcerii.

PARTEA A IV-A

„Totdeauna lucrul tău să-l începi cu Dumnezeu…”

Capitolul I RUGĂCIUNI

SFAT BUN

Totdeauna lucrul tău să-l începi cu Dumnezeu; Unde-i El cu darul Său, Niciun lucru nu e greu.

RUGĂCIUNE LA INTRAREA ÎN CLASĂ

Doamne, Doamne, Ceresc Tată, Că Tu eşti Stăpânul lumii

Noi pe Tine Te rugăm; Şi al nostru Tată eşti.

Lumineaz-a noastră minte Toate lucrurile bune

Lucruri bune să-nvăţăm Tu, Doamne, le împlineşti

Că Tu eşti stăpânul lumii şi al nostru Tată eşti, şi pe toate cele bune Numai Tu le împlineşti! Amin.

Doamne, Doamne, Ceresc Tată, Noi pe tine te rugăm, Luminează a noastră minte, Lucruri bune să-nvăţăm.

Mărire Tatălui şi Fiului şi Stântului Duh. Acum, şi pururea, şi în vecii vecilor. Amin.

RUGĂCIUNE LA ÎNCEPUTUL LECŢIILOR

RUGĂCIUNE LA IEŞIREA DIN CLASĂ

În numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. Amin.

Toţi cu inima curată, De greşeli să ne ferim.

Ţie, Doamne-ţi mulţumim, Ţara noastră s-o iubim.

Tu, cu darul Tău, Prea Sfinte, fie, fii iubiţi să-ţi fim.

Ne-ajuţi oameni buni să fim. fie, Doamne-ţi mulţumim!

RUGĂCIUNEA DE DIMINEAŢĂ

Doamne, noaptea a trecut şi noi linişte-am avut; Al tău înger prea iubit Cu-ngrijire ne-a păzit. Ajută-ne, Doamne, iară, Să lucrăm până diseară; Voia Ta s-o împlinim, Fiii Tăi iubiţi să fim.

RUGĂCIUNEA DE SEARĂ

Doamne, ziua s-a sfârşit, Noaptea iarăşi a venit. Peste zi ne-ai ajutat, De-am lucrat şi-am învăţat.

Ajută-ne, Doamne sfinte, şi de acuma înainte, Zi de zi să tot sporim, Oameni de treabă să fim.

RUGĂCIUNE DE SEARĂ

Doamne, cât este de bine, Ţine-i, Doamne îndurate.

Când e mama lângă mine; La mulţi ani cu sănătate;

Doamne cât este de rău, Fă-le parte de tot bine

Când nu văd pe tatăl meu. Să aibă grijă de mine!

Tata, mama mă iubesc Amin. Şi de mine îngrijesc;

ÎNGERELUL

Înger, îngerelul meu, Ce mi te-a dat Dumnezeu, Totdeauna fii cu mine şi mă-nvaţ-a face bine. Eu sunt mic, tu fă-mă mare, Eu sunt slab, tu fă-mă tare, în tot locul mă-nsoţeşte şi de rele mă păzeşte. Doamne, îngereii Tăi, Fie păzitorii mei.

CĂTRE ÎNGERUL PĂZITOR

Înger, îngeraşul meu, Ce mi te-a dat Dumnezeu, Totdeauna fii cu mine şi mă-nvaţă să fac bine.

Eu sunt mic, tu fă-mă mare; Eu sunt slab, tu fă-mă tare; în tot locul mă-nsoţeşte şi de rele mă fereşte.

Doamne, îngeraşii Tăi fie păzitorii mei şi în ziuă, şi în noapte Până-n ceasul cel de moarte. Amin.

RUGĂCIUNEA „TATĂL NOSTRU”.

Tatăl nostru, carele eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău. Vie împărăţia Ta.

Facă-se voia Ta, precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea de toate zilele dă-ne-o nouă astăzi, şi ne iartă nouă greşelile noastre, precum iertăm şi noi greşiţilor noştri.

Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne mântuieşte de cel rău. Amin! BHI

CREZUL SAU SIMBOLUL CREDINŢEI

Cred într-unul Dumnezeu, Tatăl Atotţiitorul, Făcătorul cerului şi al pământului, văzutelor tuturor şi nevăzutelor.

Şi într-unul Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul Născut, Carele din Tatăl S-a născut mai înainte de toţi vecii. Lumină din lumină, Dumnezeu adevărat, din Dumnezeu adevărat, născut, nu făcut; Cel de o fiinţă cu Tatăl, prin Carele toate s-au făcut.

Carele pentru noi oamenii şi pentru a noastră mântuire S-a pogorât din ceruri şi S-a întrupat de la Duhul Sfânt şi din Maria Fecioara, şi S-a făcut om.

Şi S-a răstignit pentru noi în zilele lui Ponţiu Pilat şi a pătimit şi S-a îngropat.

Şi a înviat a treia zi, după Scripturi.

S-a suit la ceruri şi şade de-a dreapta Tatălui.

Şi iarăşi va să vină cu slavă, să judece viii şi morţii, a Cărui împărăţie nu va avea sfârşit.

Şi întru Duhul Sfânt, Domnul de viaţă Făcătorul, Carele de la Tatăl purcede, Cela ce împreună cu Tatăl şi cu Fiul este închinat şi slăvit, Carele a grăit prin proroci.

Întru una, sfântă, sobornicească şi apostolească Biserică.

Mărturisesc un Botez, întru iertarea păcatelor.

Aştept învierea morţilor.
Şi viaţa veacului ce va să fie.
Amin.
PUTERNICUL DUMNEZEU
Ioan STROIA
Cine florile înfloreşte şi grădina o-nrodeşte? Cine codrii înverzeşte şi pe păsări le hrăneşte? Cine-i lată la orfani? Cine-ajută pe sărmani?
E chiar Dumnezeu prea sfântul Cel ce a făcut pământul, Soare cald, lună şi stele, şi mi-a dat zilele mele. În veci fie preamărit, Cel ce toate le-a zidit!
DUMINICA
IEREMOVICI-DUBĂU
Dumnezeu a cuvântat: Şapte zile eu v-am dat, Şase zile să lucraţi, Traiul să vi-l câştigaţi; Iar a şaptea-i ziua Mea, Sfântă voi o veţi ţinea!
Dumnezeu ce-a cuvântat, De noi toţi va fi urmat.
COPILUL CĂTRE PĂRINŢI
Gh. BOIERIU şi CODREA
Buni părinţi, voi cu iubire De-a mea creştere-ngrijiţi. Pentru a mea fericire Tot ce-aveţi cu drag jertfiţi. Azi sunt mic, azi n-am putere, Truda să v-o răsplătesc
Dar spre a voastră mângâiere Eu învăţ şi mă silesc iar apoi când voi fi mare şi la minte luminat, Spre a voastră uşurare Voi lucra neîncetat.
L_2
Capitolul II „CEL ÎNVĂŢAT ÎNŢELEPT VA FI…”
FERICIRILE
1. Fericiţi cei săraci cu duhul, că a lor este împărăţia cerurilor.
2. Fericiţi cei ce plâng, că aceia se vor mângâia.
3. Fericiţi cei blânzi, că aceia vor moşteni pământul.
4. Fericiţi cei ce flămânzesc şi însetoşează de dreptate, că aceia se vor sătura.
5. Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui.

6. Fericiţi cei curaţi cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu.

7. Fericiţi făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema.

8. Fericiţi cei prigoniţi pentru dreptate că a lor este împărăţia cerurilor.

9. Fericiţi veţi fi când vă vor ocărî şi vă vor goni şi vor zice tot cuvântul rău împotriva voastră, minţind pentru mine. Bucuraţi-vă şi vă veseliţi, căci plata voastră multă este în ceruri.

CELE 7 TAINE

1. Botezul
2. Mir – ungerea
3. Pocăinţa
4. Sfânta împărtăşanie
5. Preoţia
6. Cununia
7. Maslul

TABLELE LEGII SAU DECALOGUL

1. Eu sunt Domnul Dumnezeul tău: să nu ai alţi Dumnezei afară de mine!

2. Să nu-ţi faci chip cioplit, nici altă asemănare şi să nu te închini lor!

3. Să nu iei numele Domnului Dumnezeului tău în deşert!

4. Adu-ţi aminte de ziua odihnei şi o sfinţeşte pe ea prin fapte bune!

5. Cinsteşte pe tatăl tău şi pe mama ta, ca să ai zile bune şi să trăieşti mulţi ani pe pământ!

6. Să nu ucizi!

7. Să nu trăieşti în fărădelegi!

8. Să nu furi!

9… Să nu juri strâmb asupra aproapelui!

10. Să nu pofteşti nimic din cele ce sunt ale aproapelui tău!

DIN „PILDELE” LUI SOLOMON

1. Fiul înţelept înveseleşte pe tatăl său, iar fiul nebun întristează pe mama sa.

2. Cel învăţat înţelept va fi şi cel neînvăţat slugă-l va avea.

3. Mai ales este numele bun, decât bogăţia multă.

4. Cel ce face bine, caută dar bun; iar cel ce caută rele, relele-l vor ajunge.

5. Cel ce râde de sărac, mânie pe cel ce l-a făcut pe el; iar cel ce-l miluieşte, se va milui.

6. Cel ce sapă groapa altuia, va cădea el într-însa, şi cel ce prăvăleşte piatra peste altul, peste el se va prăvăli.

VERSETE DIN BIBLIE

Căutaţi pe Domnul cât îl puteţi găsi, strigaţi către dânsul cât este aproape de voi! (Isaia 55: 6)

Cerurile spun slavă lui Dumnezeu şi facerea mâinilor lui o vesteşte tăria! (Psalmul 18: 1)

Către Domnul am strigat când m-am necăjit şi m-a auzit (Psalmul 119: 1)

Cunoaşte, dar, astăzi şi ţine minte că Domnul Dumnezeul tău este Dumnezeu în cer, sus, şi pe pământ, jos, şi nu mai este altul afară de el (Deuteronomul 4: 39)

Poate omul să se ascundă în loc tainic, unde să nu-l văd eu, zice Domnul? Au nu umplu eu cerul şi pământul, zice Domnul? (Ieremia 23: 24)

Laudă, suflete al meu, pe Domnul! (Psalmul 145: 1)

„Sfânt, sfânt, sfânt este Domnul Savaot, plin este tot pământul de mărirea lui!” (Isaia 6: 3)

„Să fie numele lui Dumnezeu binecuvântat din veac şi până în veac, că a lui este înţelepciunea şi puterea!” (Daniel 2: 20)

La început a făcut Dumnezeu cerul şi pământul (Facerea 1: 1)

Şi a făcut Dumnezeu pe om după chipul său; după chipul lui Dumnezeu l-a făcut; a făcut bărbat şi femeie.

(Facerea 1: 27)

Mari şi minunate sunt lucrurile Tale, Doamne Dumnezeule, Atotţiitorule! Drepte şi adevărate sunt căile Tale, împărate al neamurilor. (Apocalipsa 15)

Ci nelegiuirile voastre au pus despărţire între voi şi Dumnezeul vostru şi păcatele voastre l-au făcut să-şi ascundă faţa ca să nu vă audă. (Isaia 59: 2)

Toţi umblăm rătăciţi ca nişte oi, fiecare pe calea noastră. (Isaia 53: 6)

Nu te înspăimânta de ei, că Domnul Dumnezeul tău, cel din mijlocul tău, este Dumnezeu mare şi minunat. (Deuteronomul 7: 21)

Să iubeşti pe Domnul Dumnezeul tău, din toată inima ta, din tot sufletul tău şi din toată puterea ta. (Deuteronomul 6: 5)

Făclie picioarelor mele este legea ta şi lumină cărărilor mele. (Psalmul 118: 105)

Pentru că plata păcătosului este moartea, iar harul lui Dumnezeu: viaţa veşnică, în Hristos Iisus, Domnul nostru. (Romani 6: 23)

Al Domnului este pământul şi plinirea lui; lumea şi cei ce locuiesc în ea (Psalmul 23: 1)

Şi ştim că Dumnezeu toate le lucrează spre binele celor ce iubesc pe Dumnezeu, celor care sunt chemaţi după voia Lui. (Romani 8: 28)

Că îngerilor săi va porunci pentru tine ca să te păzească în toate căile tale (Psalmul 90: 11)

Veseli-mă-voi şi mă voi bucura de tine; cânta-voi numele tău, Preaînalte. (Psalmul 9: 2)

Căci cunoaşteţi harul Domnului nostru Iisus Hristos, că El, bogat fiind, pentru voi a sărăcit, ca voi cu sărăcia Lui să vă îmbogăţiţi. (11 Corinteni 8: 9)

S-a smerit pe Sine, ascultător făcându-se până la moarte – şi încă moarte de cruce. (Filipeni 2: 8)

Ştim iarăşi că Fiul lui Dumnezeu a venit şi ne-a dat

nouă pricepere, ca să cunoaştem pe Dumnezeul cel adevărat; şi noi suntem în Dumnezeul cel adevărat, adică întru Fiul Său Iisus Hristos. Acesta este adevăratul Dumnezeu şi viaţa cea de veci. (1 Ioan 5: 20)

Cine este, oare, Acesta, că şi vântul şi marea ascultă de El? (Marcu 4: 41)

Şi apropiindu-se Iisus, le-a vorbit lor, zicând: Datu-Mi-s-a toată puterea, în cer şi pe pământ. (Matei 28: 18)

Fericiţi cărora s-au iertat fărădelegile şi cărora s-au acoperit păcatele. (Psalmul 31: 1)

Căci Fiul Omului va să vină întru slava Tatălui Său, cu Îngerii Săi; şi atunci va răsplăti fiecăruia după faptele sale. (Matei 16: 27)

Şi că a fost îngropat şi că a înviat a treia zi, după Scripturi. (1 Corinteni 15: 4)

Şi cel ce sunt viu. Am fost mort, şi, iată, sunt viu, în vecii vecilor, şi am cheile morţii şi ale iadului. (Apocalipsa 1: 18)

Învăţându-le să păzească toate câte v-am poruncit vouă, şi iată Eu cu voi sunt în toate zilele, până la sfârşitul veacului. Amin. (Matei 28: 20)

Trebuie să ascultăm pe Dumnezeu mai mult decât pe oameni. (Fapte 5: 29)

Pune-voi înăuntrul vostru duhul meu şi voi face ca să umblaţi după legile mele şi să păziţi şi să urmaţi rânduielile mele. (Iezechiel 36: 27)

Căci câţi sunt mânaţi de Duhul lui Dumnezeu sunt fii ai lui Dumnezeu. (Romani 8: 14)

Dacă mărturisim păcatele noastre, El este credincios şi drept, ca să ierte păcatele şi să ne curăţească pe noi de toată nedreptatea. (1 Ioan 1: 9)

Crede în Domnul Iisus şi te vei mântui tu şi casa ta. (Fapte 16: 31)

Dacă zicem că păcat nu avem, ne amăgim pe noi înşine şi adevărul nu este întru noi. (1 Ioan 1: 8)

Cereţi şi vi se va da; căutaţi şi veţi afla; bateţi şi. vi se va deschide. (Matei 7: 7)

În rodul duhului este dragoste, bucurie, pace, îndelvingă răbdare, bunătate, facere de bine, credinţă. (Galateni 5: 22)

Tatăl nostru care eşti în ceruri, sfinţească-se numele Tău; Vie împărăţia Ta; facă – se voia Ta, precum în cer aşa şi pe pământ. Pâinea noastră cea spre fiinţă dă-ne-o nouă astăzi; Şi iartă nouă greşelile noastre, precum şi noi iertăm greşiţilor noştri; Şi nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel rău. Că a Ta este împărăţia şi puterea şi slava în veci. Amin! (Matei 6: 9 – 13)

Vreau deci ca bărbaţii să se roage în tot locul, ridi mâini sfinte, fără de mânie şi fără şovăire. (1 Timotei 2: 8)

Mărturisiţi-vă unul altuia păcatele şi vă rugaţi unul pentru altul, să vă vindecaţi, că mult poate rugăciunea stăruitoare a dreptului. (Iacov 5: 16)

Iar Dumnezeul meu va împlini toată lipsa voastră după bogăţia Sa, cu slavă, întru Hristos Iisus. (Filipeni 4: 19)

Atunci vei afla desfătarea ta în Domnul. (Isaia 58: 14)

Drept aceea, mergând, învăţaţi toate neamurile, botezându-le în numele Tatălui şi al Fiului şi al Sfântului Duh. (Matei – 28: 19)

Că unde sunt doi sau trei, adunaţi în numele Meu, acolo sunt şi Eu în mijlocul lor. (Matei 18: 20)

Acesta este Trupul Meu care se dă pentru voi; aceasta să faceţi spre pomenirea Mea. (Luca 22: 19)

Şi să mărturisească toată limba că Domn este Iisus Hristos, întru slava lui Dumnezeu Tatăl. (Filipeni 2: 11)

Căci noi ai lui Dumnezeu împreună lucrători suntem; voi sunteţi ogorul lui Dumnezeu, zidirea lui Dumnezeu. (Corinteni 3: 9)

Iată, vin curând şi plata Mea este cu Mine, ca să dau fiecăruia, după cum este fapta lui. (Apocalipsa 22: 12)

Capitolul III idei trăite

„Cuvântul e magic; omul rosteşte fiecare vorbă cu altă inimă”.

VASILE PÂRVAN

Fiecare gând nou trebuie altoit pe unul înrudit, mai vechi.

Putinţa de a trăi noi înşine în sufletul altuia e singura adevărată valoare omenească.

Fără bunătate şi iubire, fără încredere şi fără visuri nu e viaţă omenească, ci e un chin zadarnic ca al geniilor căzute din paradis în infern.

Nu biruinţa e frumoasă, nu biruinţa e sublimă, ci drumul până la dânsa.

Unde nu e viaţă spirituală nu e istorie.

Bărbatul e, înainte de orice, fiul femeii.

Tot ce e gând singuratic, chin tainic, pătimire a omului desfăcut de semenii lui, nu poate interesa pe nimeni.

PAUL ZARIFOPOL

Sunt figuri, şi figurile trăiesc vieţi; sunt mutre şi mutrele n-au vieţi, au numai cariere.

Înaintaşii nu sunt modele de copiat, ci puncte de plecare pentru creaţia nouă.

Cuvântul e magic; omul rosteşte fiecare vorbă cu altă inimfi.

GARABET IBRĂILEANU

Fericirea este plăcerea sufletului.

Mila, când nu e însoţită de o iubire infinită, e mai ofensatoare decât dispreţul.

Numai naturile grosolane nu roşesc de nicio idee care le vine în cap.

De cele mai multe ori n-o iubeşti pentru că are calităţi, ci are calităţi pentru că o iubeşti.

Inteligenţii se împart în două: buni şi răi. Proştii se împart în una: răi.

Prin sentimente, oricare: bune sau rele, atârni de oameni. Prin inteligenţă îi domini.

A îmbătrâni este a vedea murind mereu în jurul tău pe ai tăi.

OCT AVI AN GOGA

Natura ne-a făcut o mare nedreptate când ne sileşte să cheltuim în copilărie toată comoara noastră de lacrimi. Trebuia să ne grijească plânsul pentru zilele de mai târziu – când vin adevăratele dureri…

Sufletul e un ţintirim – amintirile, movile de pe-a căror cruce vremea şterge numele…

Sufletele cari nu-şi spovedesc tainele niciodată… sunt ca odăile cu ferestrele închise cari nu se aerisesc.

Suntem tributarii morţii… Fiecare ceas, fiecare clipă ne cere o fărâmitură de viaţă. Aşa ne topim pe nesimţite… Soarele cu apusul lui de purpură e roşit din sângele nostru.

Morţii sunt rădăcinile unui neam. Din fiecare se desprinde o fibră de viaţă. A rechema umbra morţilor, a o invoca în faţa prezentului, nu e numai un act de pietate, e mai mult: e o răscolire a energiilor postume, o rezumare, o reculegere şi o revizuire a lor.

NICOLAE IORGA

Veselia omului e ca mirosul florilor: ea nu se înalţă din sufletele veştede.

Moartea nu ne priveşte pe noi, ci pe cea putere care o dă. Noi n-o putem face aşa sau altfel în esenţa ei. Pe noi ne priveşte viaţa, căci noi o creăm din zilele ce ni se dau.

Nu e mare opera unde e mult material, ci aceea unde e mult suflet.

Înţelepciunea e a ta numai când o dai altuia; altfel ea este numai în tine.

Vai de acel care ţine minte pedeapsa şi uită greşeala.

Cea mai mare minune e să crezi că poţi face una. Restul e foarte uşor.

Cuvinte goale – nori ce trec fără să lase ploaie.

Lumea se întemeiază pe dreptate, capătă căldura iubirii şi se luminează prin conştiinţă.

Amintirea suferinţelor tale păstreaz-o bine: e comoara cea mai scump plătită.

Sfinţii sunt mai ales pentru acei ce au. nevoie de dânşii.

Toate zilele-ţi vin înainte cu daruri, pe care de cele mai multe ori nu ştii să le culegi.

Şarpele e odios nu pentru că muşcă, ci pentru că se ascunde ca să muşte.

În cetatea dreptăţii tale poţi fi ucis; învins însă, nu.

ISĂ

Sufletul nu ţi-l da decât cui îţi dă sufletul lui. Altfel tu rămâi fără nimic.

Când lauzi, nu dai nimic: recunoşti.

Gândul morţii să-ţi slujească în orice clipă pentru a înţelege preţul vieţii.

Bun cu adevărat e numai acela care nu lasă a se săvârşi răul împrejurul lui. Adevărata bunătate e vitează.

Când chemi la muncă, să-ţi văd sapa în mână.

Măgarul e încredinţat că el conduce turma şi că păstorul e argatul lui.

Nu e greu să găseşti adevărul, e greu să ai dorinţa de a-l găsi.

Fereşte-te deopotrivă de prietenia duşmanului şi de duşmănia prietenului.

Când nu găseşti cuvântul, să fii sigur că gândul nu s-a limpezit încă.

Sunt suflete de argint şi suflete de plumb, după răsunet.

Lesne-crezătorul nu e credincios.

Bun nu e acel care suferă răul, ci acel care face binele.

Un om făţarnic are două feţe şi niciun obraz.

Unii nu judecă pentru că învaţă; alţii judecă pentru ca să nu mai înveţe.

Numai încercând a face foarte bine, poţi nimeri uneori binişor.

Calul aleargă, călăreţul ajunge.

Să înveţi pentru tine, dar să ştii pentru toţi.

Gândurile rele se alungă prin fapte bune.

Lemn bun, lemn rău – aceeaşi cenuşă. Dar nu aceeaşi flacără!

Înjosesc pe alţii aceia cari nu pot să se ridice pe sine.

Poţi zbura pe aripile altuia, dar nu cu ele.

Moartea cea bună e aceea când nu-ţi pare rău că ai trăit.

Spune drept totdeauna: e mai bine să spui tu adevărul decât să-l adauge cineva necontenit la cele ce spui.

Faima se rugineşte dacă n-o cureţi prin muncă în fiecare zi.

Tăcerea are glasurile ei de înţelepciune: ascult-o!

Frica are mai multă imaginaţie decât curajul.

Cea mai mare ruşine e cea pe care n-o vede nimeni: ruşinea ta de tine însuţi.

Unii înţeleg ce pot, cei mai mulţi ce vreau.

Se poate floare fără rod, dar nu rod fără floare.

Sunt succese care înjosesc şi înfrângeri ce te înalţă.

Mai bine o mustrare frumoasă decât o laudă proastă.

Soarele răsare nu ca să apuie, ci ca să lumineze până apune.

Timpu-i aur, pe care-l baţi cu efigia muncii tale sau îl închizi în adâncimea scrinului, unde se înnegreşte.

Să le temi de acela care se pocăieşte prea des.

Cunoaşte-ţi prietenii pentru a-i iubi, şi duşmanii pentru a-i stăpâni.

m întunericul nu se luptă cu lumina: el piere din calea ei.

Bucuria celui ce pedepseşte e mai rea decât vina celui ce greşeşte.

Sunt mii de feluri de proză, poezia e una singură.

Pierzi în viaţă ani şi la moarte cerşeşti o clipă.

Prin florile lor buruienile câmpului se roagă în zadar să fie iertate de coasă.

Poţi să fii un om minunat fără să fi făcut nicio minune.

Banul pentru trai, nu traiul pentru bani!

Cel mai bun sfat e acela pe care-l urmează şi cine ţi-l dă.

Munca plăteşte, norocul face pomană.

Acel ce-şi părăseşte ţara pentru una mai înaintată samănă cu omul care şi-ar alege altă mamă printre femeile mai chipoase.

E harnic nu oricine lucrează, ci acel care lucrează cu plăcere, care nu poate fără lucru.

Natura nu e curată, e pură.

Uriaşul nu e mare: e monstruos.

Dacă viespea e veninoasă, nu urmează că musca e folositoare.

Cei mai mulţi trăiesc zile, puţini trăiesc viaţă.

Sunt prieteni pentru nevoie, prieteni de nevoie şi prieteni în afară de orice nevoie, cei puţini.

Eşti cel mai în măsură de a-ţi cunoaşte defectele şi singurul în măsură de a le îndrepta.

Lumea nu e a cui o străbate cu piciorul, ci a cui o înţelege cu gândul.

Iaz

Ce te priveşte mai puţin, e moartea ta.

Tu însuţi? Un vechi şi bun prieten căruia totuşi trebuie să i refuzi orice concesie.

Taina cea mare a fiinţei omeneşti e că în margenile ei poate cuprinde nemărginitul.

Cel mai mare dispreţ e acel care nici nu simte nevoia

de a vorbi.

Rareori omul de cuvinte e un om de cuvânt.

A fi tânăr cuprinde o datorie şi nu aduce o scuză.

Eşti în adevăr ce vei fi a doua zi după moartea ta.

Şcoala trebuie să te înveţe a fi propriul tău dascăl, cel mai bun şi cel mai aspru.

Unii trăiesc ca să uite, alţii uită ca să poată trăi.

Simţul de datorie e cea mai luminoasă dovadă de sănătate a unui suflet.

Ai toată viaţa un şcolar pe care nu trebuie să-l pierzi din ochi: tu însuţi.

Cultura unui popor e sufletul lui.

Unire între câţi se poate, bună înţelegerd între toţi.

De prea mult gând n-a îmbătrânit nimeni niciodat.

Ce greu e să fii bătrân şi, mai ales, să meriţi a fi bătrân.

CAMIL PETRESCU

Un suflet întreg, chiar când se abate pe căi rătăcite, rămâne mare.

După ce ştii totul, vine îndoiala.

Scrii cu sângele şi cu nervii tăi sau nu scrii de loc.

LUCIAN BLAGA

Filosofia e „bemolul" vieţii: toate tonurile sufleteşti le înceşti cu o jumătate de ton.

Niciun popor nu e atât de decăzut şi de păcătos ca să nu fie vrednic să te jertfeşti pentru el, dacă îi aparţii.

Inimile de piatră se încălzesc, dacă le loveşte des, foarte des, ciocanul sorţii.

Când caut comori nu sap în nori, ci în pământ.

După ce apune soarele, orice licurici crede că el îi e locţiitorul.

O singură rugăciune am: „Doamne, să nu mă laşi niciodată să fiu mulţumit cu mine însumi!"

Numai cu ceva ne putem sătura duhul: cu avânturi, cu vreri, cu năzuinţe, cari nu se pot sătura niciodată.

Nu înţeleg de ce se tem oamenii aşa de mult de moarte. Moartea când păşeşte pragul îi găseşte doar pe cei mai mulţi morţi deja de mult timp şi nu mai are ce să le ia.

Tradiţia are într-adevăr un rost numai dacă devine un factor creator, altfel e o cârjă pentru atâtea şi-atâtea slăbiciuni ale unui neam.

Poetul este nu atât un mânuitor, cât un mânuitor al cuvintelor. El scoate cuvintele din starea lor naturală şi le aduce în starea de graţie.

Cât timp trăim, noi ne asimilăm lumea. Murind – ne asimilează lumea pe noi. Procesul al doilea trebuie să fie tot aşa de complicat ca şi întâiul.

182

Cu penele altuia te poţi împodobi, dar nu poţi zbura. Acest lucru nu-l ştiu oamenii, dar îl ştiu păsările.

Umbrele seamănă ce-i drept cu întunericul, dar sunt fiicele luminii.

Epitafele vorbesc, fiindcă mormintele tac.

MIHAIL SADOVEANU

Moartea prietenilor este începutul morţii noastre.

TUDOR VIANU

O limbă cultă n-are niciodată memoria scurtă şi orizontul mărginit.

Originalitatea este mai mult un punct de sosire decât unul de plecare.

Lumina lucrurilor nu este solară, ci planetară.

MIHAI RALEA

Există un singur prieten, care tolerează totul, care ne înţelege şi ne justifică. Acela suntem noi înşine.

GEORGE CĂLINESCU

Muzica e graiul sufletului.

Nimeni nu cucereşte castelul de aur al gloriei cu minciuna.

Îndoiala de sine, cea mai cumplită boală.

Limba începe cu stilul.

Învaţă de la toate (din lirica norvegiană)

Învaţă de la apă să ai statornic drum învaţă de la flăcări că toate-s numai scrum învaţă de la umbră să treci şi să veghezi învaţă de la stâncă cum neclintit să crezi! învaţă de la soare cum trebuie s-apui învaţă de la piatră cât trebuie să spui învaţă de la vântul ce-adie pe poteci Cum trebuie prin lume de liniştit să treci, învaţă de la toate, căci toate-ţi sunt surori Cum treci frumos prin viaţă, cum poţi frumos să mori. Învaţă de la vierme că nimeni nu-i uitat învaţă de la nufăr să fii mereu curat învaţă de la flăcări ce-avem de ars în noi învaţă de la ape să nu dai înapoi învaţă de la umbra să fii smerit ca ea învaţă de la stâncă să-nduri furtuna grea învaţă de la soare ca vremea să-ţi cunoşti învaţă de la stele că-n cer sunt multe oşti! învaţă de la greier, când singur eşti, să cânţi, învaţă de la lună să nu te înspăimânţi învaţă de la vulturi, când umerii ţi-s grei şi du-te la furnică să vezi povara ei! învaţă de la floare să fii gingaş ca ea învaţă de la miel să ai blândeţea sa învaţă de la păsări să fii mereu în zbor învaţă de la toate că totu-i trecător!

Ia seama, fiu al jertfei, prin lumea-n care treci să-nveţi din tot ce piere, cum să trăieşti în veci!

GLOSAR DE CUVINTE

A

aleatoriu = întâmplător aievea = în realitate, cu adevărat andrea (ele); undrele = ace lungi şi groase cu care se împletesc obiecte de lână, bumbac; ac mare pentru cusut saci etc.

artos = pâine specială dusă la biserică în ajunul sărbătorilor religioase sau al altor evenimente spre a fi binecuvântată de preot, şi care serveşte la împărtăşanie

B

bar im (barem) = măcar, cel puţin beteală = mănunchi de fire lungi de metal auriu sau argintiu, folosite ca podoabă, mai ales la mireasă Bethleem = oraş sfânt în

Israel bântui = a pustii, a devasta, a face ravagii boare = adiere plăcută de vânt bocnă = (îngheţată bocnă) a îngheţa tare bucin (bucium) = instrument muzical de suflat în forma unui tub tronconic foarte lung, făcut din coajă de tei, din lemn sau din metal, şi folosit în special de ciobani pentru chemări şi semnale buhai = instrument muzical popular buimac = ameţit, zăpăcit, năuc butca = trăsură

C

calonfir = plantă aromatică cu tulpină catifelată, frunze ovale şi flori galbene caţaveică = („e îmbrăcată cu caţaveică”) haină ţărănească scurtă, îmblănită cauc = acoperământ de cap purtat de călugări cavaf = cizmar ceaslov = carte bisericească cuprinzând rugăciuni şi cântări ceaun = vas de tuci cu toarte şi miner cetină = crengi de brad chită = („în chita din mână”) mănunchi de flori, de frunze a cârpă a (cârpâcit) = a cârpi, a peteci cobuz = specie de fluier sau de caval; instrument muzical cu coarde, asemănător cu lăuta comanac = căciulă de formă cilindrică, purtată de călugări, călugăriţe conabiu = (se referă la culoare) roşu închis, vişiniu a croşeta = a împleti manual dantele, tricouri etc. cu croşeta cuget = gândire, capacitate curmeie (de viţă) = mlădiţă care creşte din tulpina viţei de vie cvartir = adăpost

D

a dădăci = a servi, a îngriji pe cineva, a-l bate la cap dalb = alb, curat, imaculat demiurg = nume dat Creatorului lumii, al universului deşert (deşartă) („ochi deşerţi”) = gol, pustiu a (se) dezmetici = a-şi reveni dintr-o stare de ameţeală diac = dascăl a (se) dichisi = a (se) îmbrăca cu, (dichisită) îngrijită, frumos, cu gust dimoazelă (demoazelă) = domnişoară doldora = plin până la refuz a dospi = a fermenta

E

extaz = admiraţie profundă, neţărmurită, adoraţie, veneraţie; stare psihică de mare intensitate, caracterizată

prin suspendarea aparentă a contactului cu lumea înconjurătoare

F

firidă = adâncitură de forma unei ferestre oarbe lăsaţi într-un zid, în peretele unei sobe, cu scop utilitar sau decorativ gătej (eje) = vreasc, crenguţă subţire şi uscată geamlâc = perete din geamuri fixate pe un schelet de fier ghioc = cochilie mare, ovală, întrebuinţată la ghicit

Gustar (luna lui gustar) – luna august guvernează (a guverna) = a conduce, a administra

Heliotrop = piatră semipreţioasă heruvim = înger hirotonire = a consacra pe cineva preot

Hotin = oraş în Republica Moldova a huli = a spune vorbe de ocară la adresa cuiva, a batjocori iatac = cameră mică de culcare, dormitor, budoar a icni = a geme, a gâfâi

Iehova = transcriere de largă circulaţie, dar greşită, a numelui Iahve, dat lui Dumnezeu iconostas = perete ce desparte naosul de altar, pupitru ilot = persoană fără drepturi cetăţeneşti, exploatat imineu = încălţăminte fină purtată de boieri ireversibil = care nu se mai poate întoarce la ceea ce a fost iscoadă = spion; persoană însărcinată să facă, în taină, cercetări ispită = a atrage, a ademeni, a momi iureş = asalt, năvală, atac a izbăvi = a salva, a mântui

J

jidovi = evrei jilţ = scaun înalt cu spetează şi braţe jivină = fiară, dihanie, animal sălbatic jude = judecător

K

kir („kir Gligescu”) = apelativ – domnule

L

laviţă = bancă pe care se stă lăieşi (lăieţi) = ţigani; om cu înfăţişare neîngrijită leş = cadavru, polonez levit = membru al tribului lui Levi, din care se recrutau, la vechii evrei, preoţii

M

mag = preot, învăţat, astrolog maldăr = grămadă de obiecte în dezordine maşteră = mamă vitregă mădular = membru măgură = deal mare, izolat; pădure, movilă mătanie = îngenunchere, plecăciune»

medean = teren din faţa curţii, la ţară melancolie = stare de tristeţe

Mesia = Iisus Hristos mir = untdelemn parfumat şi sfinţit mirific = minunat, măreţ a (se) mocoşi = a lucra cu migală moină (a moini) = timp călduros şi umed molcom (molcomit) = liniştit, domol moliciune = flexibilitate, lipsă de vigoare, de putere

N

naforă = bucată de pâine sfinţită namilă = fiinţă (lucru) foarte mare năframă = batistă, ştergar; bucată de pânză tivită şi împodobită nămete = cantitate mare de zăpadă a năpădi = a invada, a cotropi, a împresura, a umple năutiu („halat năutiu”) = gălbui, ca năutul neprihănit = fără vină, fără păcat, curat, imaculat nestrămutat = care nu se clinteşte, stabil nimb (nimbat) = cerc luminos deasupra capului nimicnicie = deşertăciune, zădărnicie oiao = cantitate foarte mare din ceva o a oblici („le va putea şti şi oblici”) = a dibui, a descoperi, a găsi obol = contribuţie de orice natură oboroc (obroc) = danie, măsură;

a ţine sub obroc = a feri ceva de văzul lumii, a ţine ascuns P

pacoste („mare pacoste!”) = ceea ce provoacă cuiva mari neplăceri, suferinţe pal = palid pală („pale de lumină”) = lumină slabă, fără strălucire patrafir = fâşie lungă de stofă brodată purtată pe piept de preoţi la slujbă pioşenie = evlavie, smerenie, cucernicie Pind = munţi în Grecia piron = cui lung şi gros a pironi (ochi pironiţi) = a bate în piroane, a fixa, imobil pângări = a face de ocară, a păta, a dezonora, a profana podmol = nămol, prispă poiată („Doarme colo în poiată”) = încăpere mică, magazie polog

(„Cu polog-i aşternut”) = cergă, pătură, draperie, perdea prescură = pâinişoară pentru pregătirea împărtăşaniei şi anaforă

Prier = luna aprilie prinos = dar oferit divinităţii promoroacă = moleşit, chiciură a purcede = a pleca, a porni la drum

R

a răzbi = a-şi face drum, a străbate, a reuşi răzleţ = care s-a desprins de colectivitate a (se) rebegi (rebegiţi de frig) = a amorţi, a îngheţa de frig

S

safir = piatră preţioasă de culoare albastră salep = băutură de origine asiatică sălaş = adăpost, staul, grajd sceptru = toiag, baston purtat ca simbol al autorităţii schit = mănăstire mică, retrasă (pentru călugări) scurteică = haină din stofă, îmblănită simigiu = persoană care face sau vinde covrigi smerenie = atitudine umilă, supusă, respectuoasă sobor = adunare, sfat, sinod, slujbă religioasă oficiată de mulţi preoţi solitar = singur, izolat spenţer = haină scurtă, ca o vestă a stânjeni (stânjeneală) = a stingheri, a deranja suav = delicat, graţios, fin surlă („ferecate surle”) = instrument muzical popular de suflat, în formă de fluier, cu mai multe orificii sutaş = comandant peste 100 de ostaşi

Ş

a şovăi = a merge cu pas nesigur, a se împletici, a se clătina

T

tainic = plin de mistere talaz = val mare a ticlui („lucruri ticluite”) = a aranja ticsit = plin până la refuz tihnă = linişte deplină, pace tilincă = vechi instrument muzical popular, ca fluierul dar fără găuri tindă = încăpere la intrarea unei case ţărăneşti a tânji = a dori mult ceva, a se afla într-o stare de slăbiciune fizică tiptil = fără zgomot, uşor, cu grijă târlici = papuci mari de casă, confecţionaţi

din postav sau din lână topuz = sceptru, buzdugan troian = grămadă mare de zăpadă tropar = cântare bisericească trufaş = mândru, încrezut trufie = mândrie

T

ţarină = câmp cultivat, ogor, arătură ţoale = obiecte de rufărie sau de îmbrăcăminte; haine vechi, uzate

U

umil = modest, sărac, fără pretenţii umilinţă sentiment de inferioritate, supunere urgisit = care are de îndurat mari neplăceri ursuz = morocănos, posac, neprietenos

V

vădană (văduvă) = femeie căreia i-a murit bărbatul vârtos („Şi-l purtau vârtos…”) = puternic, voinic, viguros, robust

Vitleem (Vifleim) = Bethleem, oraş în Israel Z

zavistie = invidie, pizmă, gelozie; ură, duşmăme; intrigă, pâră; discordie, gâlceavă, ceartă zurbagiu = scandalagiu

Pios omagiu părinţilor noştri:

Preot iconom stavrofor, învăţător VASILE BOATCĂ (1909 – 1989)

Presvitera, învăţătoare ANA BOATCĂ (1908 – 1978)

Odihnesc în cavoul cimitirului din comuna Traian, judeţul Bacău

SAMSON SOVU (1903 – 1961) ELIZABETA ŞOVU (1901 – 1980)

Odihnesc în cimitirul din comuna Ţiţeşti, judeţul Argeş

Dintre toate faptele 3

PRIMIŢI CU MOŞ AJUNUL?

Capitolul I – DARURI ŞI COLINDE ÎNCHINATE NAŞ TERII MÂNTUITORULUI

Florile dalbe 5

Poarta lui Christos 5

Colinda de copil 5
Bună dimineaţa (colind de copil) «6
Moş Crăciun cu plete dalbe 6
Sus la poarta raiului 6
Colo sus la răsărit 7
Vreau să merg” cu-ntreg poporul 7
Ce ne-aduce Moş Crăciun 7
Trei pastori (colindă) 7
Colindiţa 8
Ce scară mi-i asta scară (colindă) 8
Cer şi mare 8
Colindul lui Dumnezeu 9
Colind de fetiţă 9
Râurci de ploaie 10
Florile-s dalbe 10
Cel din veci făgăduit
Versul botezului
Steaua sus răsare
O, ce veste minunată
Trei crai de la răsărit
O, brad frumos
Capitolul II – LITERATURĂ CULTĂ – POEZIE
Colinde, colinde (MEminescu)
Răsai asupra mea… (M. Eminescu)
Rugăciune (M. Eminescu)
În seara de Crăciun (G. Coşbuc)
Colindătorii (G. Coşbuc)
Colindă (O. Goga)…
Pace (O. Goga) 17
Moş Crăciun (O. Goga) 17
Crăciunul copiilor (O. Goga) 18
Moş Ajun (Şt. O. Iosif), 19
[sus (Şt. O. Iosif)! 19
Iisus (f\Cerna) 20
De Ajunul Crăciunului (E. Farago) 22

Crăciun (M. Cunlan) 23
Invocaţie lui Iisus (I. Nenitescu) 23
Iisus c'viaţa (V. Militaru)... 24
Colind ceresc (R. Gyr) 25
Ziurel de ziuă (R. Gyr) 26
Maica şi Pruncul (I. Pillal) 26
Bunăvestire (L. Blagaj 27
Florile dalbe (V. Voiculescu) 28
Colind (V. Voiculescu) 29
Simplicitate (V. Voiculescu) 30
Crăciunul meu (N. Caranica) 30
Crăciun (l. Iliescu) 30
Moş Crăciun (Ş. Cruceanu; 32
Colindă pentru' Dorit (L. BLaga) 33
Noapte de Crăciun (O. Cazimir)... 33
Într-o noapte de Crăciun (E. Farago) 34
Capitolul III – LITERATURĂ CULTĂ – PROZĂ
Sorcova (B. Şi. Delavrancca) 45
De azi şi de demull (B. Şt. Delavrancca) 49
În Ajunul Crăciunului (ALV – lahuţă) 59
Un Crăciun – Amintiri (Al. Vlahuţă) 60
PARTEA A II-A
ADEVĂRAT A ÎNVIAT
Capitolul I – CÂNTĂRILE SFINTELOR PAŞTI
Hristos a înviat! 65
Ziua învierii 65
De Te-ai şi pogorât în mormim 65
Îngerul a strigat 65
Cu trupul adormind 65
Doamne Iisuse Hrisioase 66
Îngerul a aleraat 6
Colind de Florii o
Cristos a înviat (V. Alccsandri) 67
Floriile (V. Alccsandri) 67
Pastele (V. Alccsandri) 68

Învierea (M. Eminescu) 69
La Paşti (G. Coşbuc) 70
E sărbătoare (O. Goga) 71
De Paşti (I. Pillat) 72
Noaptea învierii (N. Crainic) 73
De Paşti (T. Arghe/. i) 75
Pe Cruce (V. Voiculescu) 75
Lumină vie (A. Manu) 76
Solul Golgotei (MCodreanu) 77
Ouă de Paşti (C.Z. Bu/. dugan) 77
Puştile în sat (R. Niger) 78
Pastile (M. Popescu) 78
Paştile ne vin (I.I. Onu) 79
Scrisoare lui Iisus (E. Zegreanu) 79
Clopotele de Paşti (C.Z. Buzdugan) 80
PARTEA A III-A
„CUVINTE POTRIVITE” ALE SCRIITORILOR ROMÂNI LA SĂRBĂTORILE DE CUGET ŞI DE SUFLET
Învăţăturile lui Neagoe Basarab către fiul său Theodosie 83
Psaltire – Psalmul 97 (fragment) (Mitr. Dosoftei) 84
De neamul moldovenilor, din ce ţară au ieşit strămoşii lor Predoslovie (MCostin) 84
Cuvânt de învăţătură la naşterea domnului nostru Iisus Hristos (ATvireanul) 85
Adevărul (I. Văcărescu) 90
Rugăciune (I. Văcărescu) 91
Corul îngerilor (I.H. Rădulescu)! 92
Scrisori către Vasile Alecsandri – Şcoala acum 50 de ani (I. Ghica) 93
Românii supt Mihai-Voievod Viteazul (N. Bălcescu) 96
Imn religios (V. Alecsandri) 97
Rugăciunea unui dac (M. Eminescu) 98
Odă (în metru antic) (M. Eminescu) 99
Dumnezeu p om TINE – minescul 100

Melancolic (MEminescu) 102
Nu l-au cunoscut (N.Iorga) 103
Christos a învial (Al. Vlahută) 103
Apostolul (O. Goga) 104
Apostolul (O. Goga) 105
Dascălul (O. Goga) 106
La groapa lui Laie (O. Goga) 107
Bisericuţa din Albac (O. Goga) 108
Rugăciune (O. Goga) 109
Socrate şi Iisus (D. Nanu) 110
Oh! Doamne (Al. Maccdoński) 111
Ţări na (Al. Maccdoński) 111
Iertare (Al. Maccdoński) 112
Zburam (Al. Maccdoński) 112
I
Şi-au zis… (Al. Maccdoński); 113
t) oamne, toate… (Al. Maccdoński) 113
Excelsior (Al. Maccdoński) 114
Providenţa (Al. Maccdoński) 114
Filosofia morţii (Al. Maccdoński) 116
La icoană (Al. Vlahută) 118
Hristos a nviat (AMatcevici) 119
În dimineaţa duminicii (AMateevici) 120
Înălţarea la ceruri a lui Iisus Hristos (AMateevici) 121
Intrarea Domnului Iisus Hristos în Ierusalim (AMateevici) 122
Îngerul şi mironosiţele (AMateevici) 123
Gethsemani (D. Zamfirescu) 124
Cântec de leagăn (Şt. O. Iosif) 125
Cântec sfânt (Şt. O. Iosif) 126
Cântec (Şt. O. Iosif) 126
Cosaşul (Şt. O. Iosif) 126
Cerşetorii (Şt. O. Iosif) 127
În port (D. Înghel) 127

Plânsul lui Adam (P. Cerna) 128
Cel ce m-a învăţat să citesc şi să scriu (GGalaction) 130
Fraţii Jderi – Ucenicia lui Ionuţ (M. Sadoveanu) 132
Psalmi (T. Arghezi) 134
Psalm (L. Blaga) 137
Linia (L. Blaga) 138
Umbra lui Dumnezeu (L. Blaga) 138
Psalm (L. Blaga) 139
Lauda suferinţei (L. Blaga) 139
Troiţa (E. Bucuta) 140
Psalm (E. Bucuţa) 142
Sonete corintiene – Amarilis U. Pillat J 142
Biserica lui Horia (I. Pillat) 143
Capela (I. Pillat) 143
Biserica de altă dată (I. Pillat) 144
Spre schit (I. Pillat) 144
Maica şi Pruncul (I. Pillat) 145
Bocetul (I. Pillat) 146
Seară la Voroneţ (poem într-un vers) (I. Pillat) 147
Prolog la un poem părăsit (I. Pillat) 147
Florii (V. Voiculescu) 148
Bisericuţă veche (I. Ilieşiu) 149
L-am văzut pe Iisus (I. Th. Ilea) 150
Ţării (V. Voiculescu) 150
Romanţa morţii (I. Minulescu) 151
Ruga pentru ziua schimbării la faţă (I. Minulescu) 152
Rugă pentru iertarea păcatelor (I. Minulescu) 153
Rugă pentru ultima rugă (I. Minulescu) 154
A XI-a poruncă (I. Minulescu) 155
Drum crucial (I. Minulescu) 156
Rugăciune (N. Crainic) 156
Cântecul potirului (N. Crainic) 157
Rugăciune (N. Crainic), 158

Terţine patriarhale (N. Crainic) 158
Ultima rugăciune (V. Voiculescu) 160
Rugăciunea (V. Voiculescu) 160
Aşa zice Domnul (V. Voiculescu) 161
L-am lăsat de-a trecut (V. Voiculescu) t. 161
Îngerul din odaie (V. Voiculescu) 162
În pădurile cu gânduri (V. Voiculescu) 162
Durerea (V. Voiculescu) 163
Luminătorul (V. Voiculescu) 164
Rugă (O. Cazimir) 165
Mama (V. Militaru) 165
Icoană scumpă (V. Militaru) 166
Masa tăcerii (ZStancu) 167
PARTEA A IV-A
„TOTDEAUNA LUCRUL TĂU SĂ-L ÎNCEPI CU DUMNEZEU…”
Capitolul I – RUGĂCIUNI
Sfat bun.
Riciune la intrarea în clasă.
Rugăciune la începutul lecţiilor 170
Rugăciune la ieşirea din clasă 171
Rugăciunea de dimineaţă 171
Rugăciunea de seară… 171
Rugăciune de seară 171
Îngerelul 172
Către îngerul păzitor 172
Rugăciunea „Tatăl nostru” 172
Crezul sau Simbolul credinţei! 173
Puternicul Dumnezeu (I. Stroia) 173
Duminica (Ieremovici-Dubău) 174
Copilul către părinţi (Gh. Boieriu şi Codrea) 174
Capitolul II – „CEL ÎNVĂŢAT ÎNŢELEPT VA FI…”
Fericirile 175
Cele 7 Taine 175
Tablele legii sau Decalogul 176

Din „Pildele” lui Solomon 176
Versete din Biblie 176
Capitolul III – IDEI TRĂITE
Vasile Pârvan. 181
Paul Zarifopol 181
Garabet Ibrăileanu 182
Octavian Goga 182
Nicolae Iorga 183
Camil Petrescu 187
Lucian Blaga 188
Mihail Sadoveanu 189
Tudor Vianu 189
Mihai Ralea 189
George Călinescu 189
Învaţă de la toate (din lirica norvegiană) 190
Glosar de cuvinte 191
Editura RECIF – Director: CONSTANTIN STATE
Str. Bibliotecii nr. 6, sector 3 Bucureşti, cod. 70419 telefon: 14.34.32.
Tehnoredactare computerizată: LAURA GALERIU Coperta: VICTOR WEGEMAN
Bun de tipar: 01 10 1992 Apărut 1992. Coli de tipar: 14
Tiparul executat sub comanda nr. 20.610 Regia Autonoma a Imprimeriilor
ISBN 973 – 95768-O-X
Imprimeria CORESI Piaţa Presei Libere, 1, Bucureşti ROMÂNIA

äCßST T62MUR SPIRITUAL D6 RUGKCIUNE. f01 Tiââtë ŞI FOGZK PUNS ¡N LUMINĂ S3CR3 UM2 – NIShWL CRCSTIN ROMÄN65C, MVINDÂN CGNTRU CHIPUL LUI USUS HRISTÖS. KÂMNe3 eK-0MUL – MOD6LUL UMANITĂŢII. PG HRISTOS TREBUI6 *SĂ* 56 EIDCMSCM,

53LV₃TQR. ROMMN IM, *WROM,* UMRHITOT6M. ç-y.

Părintele GALERIU e

ISBN 973 – 95768-O-x Stófew v & cţf Prêt: 220 lei.